

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్నపట్టణము 1925 వ సం॥ మార్చి నెల 14-వ తేది శనివారము
(శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, ఫాల్గుణమాస బహుళ చవతి ర.)

No. 2౯౦
సంచిక ౨౯౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతావత్తములు పొందియున్నది. వంశభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మోన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
చార్మపు మెప్పుల శారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జీవాశుభ
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
దేశములలో కూడ వాడునున్నారు.

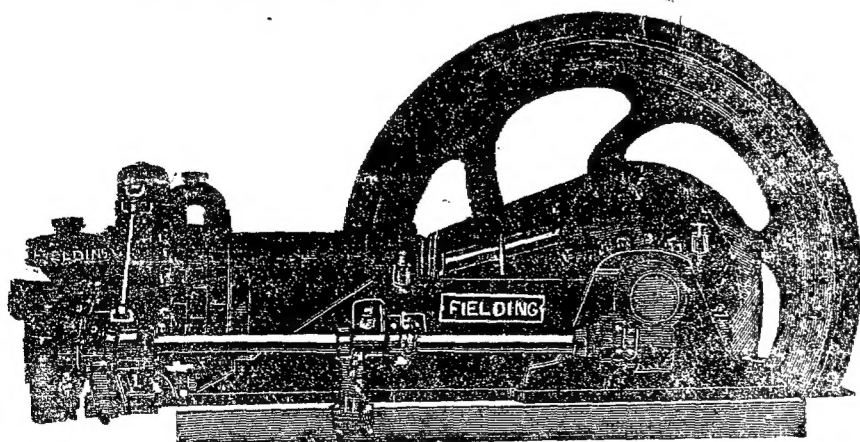
చక-నిడబ్బీతో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

క ర ం చ ం దు చ బి ల్ దా ను

బంగారు, వెండి నగల వర్తకులు, సావు కాపు వేట, మద్రాసు. 1911
దరఖాస్తు పంపిన క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగు” వేటెంటు శమిడికల్
క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

యీ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చేసిన స్థితిలో నుండగనే స్టార్టు
కాగలదు. యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతిసంతృప్తికాముగా పనిచేయును. క్రూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోత్ హేజంట్టు:-

టెలెఫోన్
నెం 690 రు.

డి. యల్. శాస్త్రి అందుకో.,
12, తంబుశెట్టివీధి, మదరాసు.

ఫోన్ నెం 203 రు.

సిటీ మోటారుపాతశాల మదరాసు
టెలిఫోన్ నెంబరు 148

ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారిచే మోటారు బండిని
నడుపువిధానము, మెకానిజమ్, మొదలగునవి నేర్పబడును.
మరియు మోటారుబండ్లు మరమతులు, రంగులు వేయుట
వగైరా అన్ని పనులును చేయబడును.
యోగ్యతావత్తములు మంచినిపుణులైన ఆటో ఇంజనీ
ర్లచే ఇయ్యబడును.
అన్నివిధములైన భరలు సరసముగా యిండును. నివర
ములు తెలియగోరువా శ్రీకిందివిలాసమునకు వ్రాయుటయును.
మేనేజరు,

సిటీ టూక్సికంపెని, 1736

2/3 అంబర్లీ-వీధి, జి.టి. మదరాసు.
(బ్రాంచ్ నడుపుచున్నది)

లోధ-బంగారు-గారడి

పినిటి పాపారావుగారు, దుమ్మెగూడం:- ఒకశ్రీ
క్రమభంగమువలన ఆనేకసంవత్సరములనుండి కడుపునొప్పితో
బాధపడుచుండెను. ఆనేకమందులనువాడి ప్రయోజనములేక
పోయెను. కడపట తమలోధయొక్కబుడ్డి సుపయోగించిననే గా
రడివిద్యనాడిగ ఆమెకు యిండుకున్న రుగ్మతన్నియు, అత్య
ద్భుతముగ కుదిరెను. ఈ లోధ్రను వర్ణించుటకు మాటలు
దొఱక లేదు. ఒకబుడ్డిలోధ్రయెత్తుబంగారు యిచ్చినను దీనివెలు
చాలదని నేనుచెప్పగలను.

“కేసరీ కుటీరం”

అయ్యుర్వేద వైద్యశాల, టెంకూరు, మద్రాసు

26, బాడ్యే, మదాసు

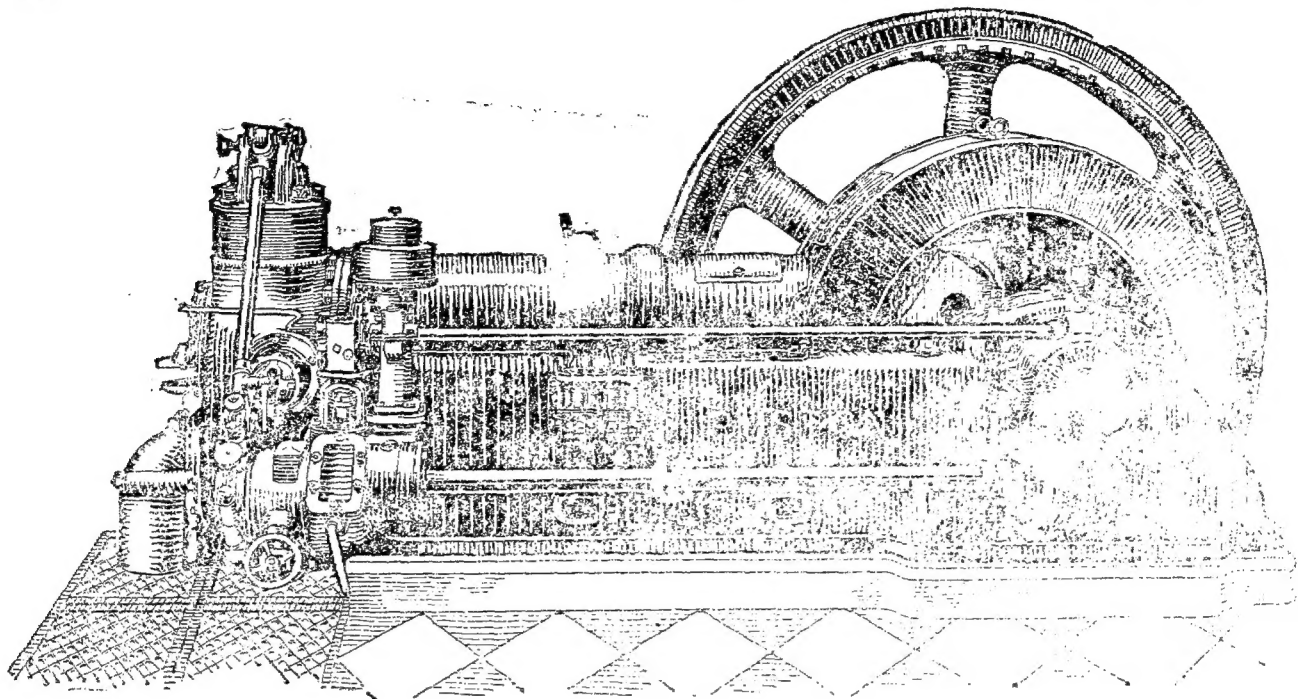

ది రస్ట్ క్రూడ్ ఆయిల్ ఎంజిను

ప్రస్తుతము బజారులోనున్న
ఆయిల్ ఎంజిను లన్నిటికంటెను
మిక్కిలి పోడిమిగలది.
తక్షణమే కదులును.
హాట్ బల్బు, స్టవ్, మాగ్నెటా,
మున్నగునవి లేవు

పొయ్యికి మిక్కిలి సరసమైన
నూనె చాలును.
కొద్దినూ నెత్తో పనిచేయును.
చతురత ఏమియు ఉండ
నవసరము లేదు.

నెం 4512 రు, చిత్రముగల మా క్యాటలాగుకు వ్రాయుకు (388)
మద్రాసులో ఫోల్ ఏజంట్లు, మాస్సి అండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీర్లు, తపాల్ పెట్టె నెం 60, మద్రాసు.

ఇనాం!

నగలక్యాటలాగు

ఇనాం!!

సవరంబంగారుకు, సీమ వెండికి, మంచి పనితనమునకు, శ్రేష్ఠమైన మణులకు పూచీ యివ్వబడును

వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను:—

1951

కే శ వ జి దే వ చం దు
నగలవర్తకులు, 1/233, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

డాక్టరు జార్జి డ్రాల్ఫ్ లైన్ వర్ ఫ్యూమరీ

లైన్ సబ్బు:— చాలా మనోహరముగా సువాసన చేర్చబడినది.
మిక్కిలి పరిశుద్ధమైన వస్తువులు యిందులో చేరియున్నవి.
2 బిళ్ళలు గల పెట్టె 1 కి ధర రు 1-10-0.

ఆరోగ్యకరమైనది. నునువునిచ్చును. బిడ్డలకు చాల శ్రేష్ఠమైనది.

డబ్బా 1 కి ధర రు 0-10-0

అన్ని చోట్లలోను విక్రయమునకు దొరకును.
వ్యాపారస్థుల ధరలపట్టిక కై వ్రాసిన పంపబడును.

“ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలోనే వ్రాయవలెను”

A.V.R.A. ADYCAPP CHETTY,
52, BUNDER STREET, MADRAS.

1827

గానుపాలీలు అగేల్ కలములు

2957

మార్చి నెలాఖరువరకు
గ్రామీణులకు 10 లు చొప్పున పంపబడును.
విక్టోరియా డి పో,
మైలాపూరు - మద్రాసు.

1169

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీచరణింహారావు పంతులుగారి

ఇదియొక యశస్వర్యమైన గ్రంథము. కథ గాదు. కల్పనముగాదు. ప్రబంధ మంతకన్న గాదు. పురాణాదిహాసనసంబంధములే గాదు. చిత్రమగు గ్రంథముల చదువుడు! చదివి యానం

- మొదటిభాగము 2-0-0
- రెండవభాగము 2-0-0
- మూడవభాగము 1-8-0
- నాల్గవభాగము 1-12-0

దింపుడు!! తెలుగుభాషలో నిద్రానా కన్ను దిట్టిగ్రంథము చూచి యెఱుంగము. జంఘాలకాస్త్రీ, కాలాచార్యులు, బొట్టియ్యకొట్టి, వాణిదాసులు, సాక్షి అను విద్యుదగురువులు. ఈగ్రంథముచే చర్చింపబడు విషయములు బహు చమత్కారముగ నుండును. మొదటినుండి చివరవఱకును కడుపు చెక్కలగునటులు నవ్వు వచ్చుచుండును. ప్రయాణము చేయునపుడు - ఏమియుం దోచవలెననుచు - ఆ నేకవిషయములు చదివినాగోరునపుడు - బాలురకు, యువకులకు, స్త్రీలకు, శ్రీలకు చదువుల కింపగుగ్రంథ మింతకన్న తెలుగులోలేదు. ఒకమాటు చదివినవా డీగ్రంథమును వదిలరు. మనోహరముగా ప్రాసగంభీరము నగు తెలి కుదుర్చుకొనుటకు విద్యార్థుల కింతకన్న సుపయోగకరముగ గ్రంథము లేదు. జంఘాలకాస్త్రీ యువనాగవధోరణి, కాలాచార్యుల రచనానైపుణి, వాణిదాసుబంధుర ప్రబంధరచనాశక్తి సాక్షి విషయ నివేదనాపైఖరి, అప్రియాయసమంజసతి చదువదగినవి. ప్రతియాంధ్రుడు, ప్రతిఆత్మరామ్యుడును ఈగ్రంథము చదువదగినది. ఒకయెడ సంభాషణచాతుర్యము - ఇంకొకయెడ పాత్రవిలసనైఖరి - మరియొకయెడ అపూర్వవర్ణనా గాంభీర్యము - చదువరుల కెంతయో సంతస మొనంగును.

పానుగంటి రాజారావు, పితాపురం గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

లోకామయహారకస్తూరిమాత్రం విజ్ఞాపన

మహాభాగా, 25 సం॥ లనుండి నేను లోకనేవ చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చు కే ప్రతి సం॥ రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నారు. ఇండియావారుమాత్రమను గాక బర్మా, సింగాపూ, మలయావేట్టు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందును వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందఱు నన్ను ఆదరించుచున్నారు. సమయము వచ్చినప్పుడు నన్ను ముగితులేదు. నాపేరు (లోకామయహారకస్తూరిమాత్రం) పంటిపిల్లలు, భాగింతలు, పడుచు వారు, ముసలివారు, వారు పీననీల సమస్త మానవజాతియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తజాతియులూ సకలజ్వరములు, మాందము, శీతవాతము, ప్రకృలకాడుపు, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, జీర్ణించిన భేదములు, కడుపుకోప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్వాసోసము, పల్లనోప్పి, నడుమునోప్పి, ఇన్ ఫ్లూఎంజా, స్ట్రెగుజ్వరములు మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతర వ్యాధులకు అనుపానపత్రికలోనున్న ప్రకారము వాడిన తప్పక గుణముగను, నాలు దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేసకుంటే గలవు. ఒకదఫా నాతో స్నేహముచేసిన వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రంల బుడ్డి 1 కి ధర 0-4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు 6 బుడ్డు వెల పోస్టుఖర్చుతో రూ 1-8-0 12 బుడ్డు రు 2-18-0. 25 బుడ్డు రూ 5-8-0. కానలసినవారు ఈ దిగున విలాసమునకు వ్రాయుడు.
ఆయుర్వేద వైద్యపాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మెసూరు.

ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్నమాల శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతము పద్యకావ్యము

7 సంపుటములుగా క్యాలికోబైండు గిల్టుపేరు వెల రూ 15-12-0.
3 సంపుటములుగా క్యాలికో బైండు గిల్టుపేరు వెల రూ 15-0-0. 50
ప్యాకింగు అండ్ క్యాలిటాగు వుచితము పోస్టేజి ప్రత్యేకము.
ఎ. కణ్ణన్ శెట్టి అండ్ కంపెనీ. 286 వై నాబజారురోడ్డు మద్రాసు.

ఆంధ్ర దేశమున పేరెన్నిక గల నవలలు!

తైబరీలకు సంవత్సరాది బహుమానము

50 పుస్తకములు రు 25 లు మాత్రమే రు 50 లు విలువగలవి
సంవత్సరాదివరకే తగ్గింపు వెల
దరఖాస్తుతో రు 10 లు అడ్వాన్సుపంపుచు సమాప్త రైలుస్టేషను తెలుపవలెను.
రు 0-1-0 బిల్ల పంపినచో గ్రంథములన్నియు పంపెదము.
మేనేజరు, ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథమాల, కాకినాడ.

మధ్యపరగణాల మంత్రులు

వాగవరము, మార్చి 12:—కాననసభ జరుగుచుండగా సభాసభ్యులకు స్టేండుగాను తన్ను ప్రధాన కార్యదర్శియగు నెల్లూరు జేకేయసభ్యుడగు సర్ యమ్. జోషీ గార్లతో సంభాషించుటకు రమ్మని మాంజీగారిని పిలిచిరి. వారందఱును స్టేండు గారి గదిలోగూడిరి. అచ్చటకు రాఘవేంద్రరావుగారిని గూడ రమ్మని పిమ్మట సాక్షులకాల ముగంటలకు ప్రభుత్వమంది రమునకు వీరిరువురను రమ్మని గవర్నరుకు పిలిచెను:

నేను కాననసభ ముగిసిన పిమ్మట మధ్యపరగణాల స్వరాజ్యపక్ష నాయకులగు మాంజీ, రాఘవేంద్రరావుగార్లతో స్టేండును, జోషీ, నెల్లూరుగార్లు చాలనేపు రాయబారములు సలిపిరి. మంత్రులనియామకము విషయమున నింకను రాయబారము లు గవర్నరుతో జరుగుచున్నవి. (ఆ. ప్రె.)

దీ డక్-న్ మిల్లు స్టోర్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్, బెజినాడ.

రైసు మిల్లులకు కానలసిన యావత్సామానులు సరస మైన ధరలకు సప్లయచేయుటకును. ఎ. బి. సి. మెంటు, సాబు, వై ట్ కాతు, జల్లెడిరేకులు పాప్టింగులు వైపులు అన్నివైజులు చెన్న పురి రేల్వేప్రకారం బెజినాడలో డెలివరీ యివ్వబడును. ఒక ట్రయలులర్డరు యిచ్చినచో మాసరసతయ సామానుల యొక్క నాణ్యతయు తమకే ప్రామాణ్యము.

N. B. ఆయిల్ ఇంజనులు, స్టీం ఇంజనులు, మాలరు వల్లరులు వగైరా విషయములకు మా చెన్న పురి కార్యాలయ 118వ ఆర్మీనియవేస్ట్రిటు, మద్రాసుకు వ్రాయగోరినాము

ఆంధ్ర శ్రీమద్భాగవతము :-

ఇది వ్యాఖ్యలన్నిటియందున్న విషయము చేర్చి తెలిసింపబడి నది. ఏశ్లోకమునకేవల్యమో తెలియుటకు శ్లోక సంఖ్యగూడ జేర్చబడినది. విశేషార్థములుండుతావునఁ గ్రింద నర్థమువ్రాయ, బడినది. భారతమంతగ్రంథము. గొప్పదీపికగలదు.

- మూడువాల్చుములు రు 12- 0-0
- శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండపురాణము 5- 0-0
- శ్రీ ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము 1. 8-0
- హాలాస్యమహాత్మ్యమనఁబడు } 0.12-0
- మధురాపురమహాత్మ్యము }
- విచిత్ర వాడుకావట్టాభిషేకనాటకము 0-12-0
- పాండవాజ్ఞాతవాసము 0-12-0

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ, కడప.

మూత్రసంబంధ వ్యాధిచేకలిగిన నరముల బలహీనతకు అమోఘమైన నివారిణి

నేను ఆతివరముల బలహీనత, తలదిమ్మ, కండ్లమంట, చదువుటకు అయిష్టముగా నుండుట మున్నగువాటిచే బాధపడుచుంటిని. నేను అనేకవైద్యులయొద్ద చికిత్స చేసుకొనియు గుణముచివడలేదు. అప్పుడవశమున పండితస్వామి శ్రీనివాస అయ్యగారివద్ద చికిత్స ప్రారంభించితిని, 10 దినములలోనే మంచుకలుగుము గలిగినది. నేను గడచిన 25 దినములనుండి వారి వద్దనుండి బోషధను నేవిందుచున్నాను. నేనిప్పుడు చాల ఆరోగ్యశీతిలో నున్నాను.

వారి సలహాకట్టు ము రూ. 15-0-0

డి. కోదండరామరెడ్డి, డి. కోదండరామరెడ్డి,
కోవూరు నెల్లూరుజిల్లా, 11-8-1925. ఎంజీసీరింగుకళాశాల, గిండి.

SIGHT RESTORED

A Sure Remedy of Nature for all Eye diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure, absolutely safe. No pain, no odour. Particulars free. Correspondence confidential.

H. S. MILLER, D. S. Sankar (Bengal)

SANTI OIL

Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Hairs, etc. No irritation, no discoloring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential.

HEALTH HOME, D. Sankar (Bengal).

1696

హైదరాబాదు ఆంధ్రపరిశోధక సంఘము

౧. హైదరాబాదు నందలి "ఆంధ్రపరిశోధకసంఘము" వారి యాహ్వానము దయతో సంగీకరించి, ముప్రసిద్ధులగు శ్రీ శేషాద్రి రమణ కవులలో నొక్కరగు, శ్రీమాన్ దూపాటి శేషాచార్యులుగారు తేది ౯-౫-౨౪ నుండి ౧౪-౬-౨౪ వరకు నల్లగొండ జిల్లాలో పర్యటనము సలిపిరి. ముందు వేసంగి యగుటచేతను, ఎండకాలపు నెలవులయిపోవుట చేతను, ఎక్కువ కాలము పర్యటనము సలుపుటకు వీలులేక పోయినది.

౨. ఆచార్యులుగారితో పాటు శ్రీయంత చెరుకుపల్లి శీతారామయ్యగారును పర్యటనము సలిపియుండిరి.

౩. ఆచార్యులుగారి నివేదిక విప్రులమై స్థానికచరిత్రాద్యనేక యుపాఖ్యానములలోను దేవాలయముల వర్ణనలలోను నిండి, మిగుల షస్తోరజకముగను, భానికాలమువారి షడయోగకముగ ను ఉన్నది. నివేదిక సంపూర్ణిక్ పుస్తకరూపమునఁ బ్రకటింపబడును. ఆచార్యులుగారి పర్యటనవివరములను సంగ్రహముగ నీక్రింద వివరించుచున్నాము.

౪. ఆచార్యులుగారు కంకిపాడునుండి మోటారుమీద బెజవాడవచ్చి అచ్చట రయిలు నెక్కి ఖమ్మముమెట్టులో దిగి అచ్చటనుండి పరిశోధనమునకు గడంగిరి.

౫. ఖమ్మముమెట్టు, నేలకొండపల్లి, రాజేశ్వరపురము, పమ్మి, బాకాపురము, అనంతగిరి కందిబండిపేళ్ళ చెరువురేవులు, గణపవరము, పోచంపల్లి, రామవరము, బూరుదుగడ్డ, కరకాయలగూడెము, లింగగిరి, చేతవోలు, పానుగోడు, సోమవరము, అన్నవరం, దోసపాడు, అమనగల్లు, నూర్యాపేట, పిల్లలమట్టి మున్నగు గ్రామములను దర్శించి పెక్కుచోట్ల శాసన ప్రతి బింబములను దీసియున్నాడు.

౬. ఆచార్యులుగారు ౩౧౪ మైళ్ళుబండిమీదఁ బ్రయాణముచేసియున్నారు.

౭. ఈపర్యటన సంబంధమున ఆచార్యులుగారికి ౧౪-౨-౦౦ లు కల్పారులు ప్రతిఫలము ఇయ్యబడినది.

౮. ఆచార్యులుగారితో పర్యటనము సలిపిన శ్రీయంత చెరుకుపల్లి శీతారామయ్యగారికి ఖర్చుల క్రింద రు. ౨౨-౪-౦౦ లు హాతీలు ఇయ్యబడినవి.

౯. ఈక్రిందివిధముగా ౩౫ శాసనములను బ్రతిబింబములు తీయబడినవి:—

౧. నేలకొండపల్లి శాసనములు ౧. రాజేశ్వరపురము శాసనము ౧. పమ్మిశాసనము ౩. అనంతగిరి శాసనము ౨. మేళ్ళ చెరువు శాసనములు ౧. గణపవరము ౧. పోచంపల్లి (హుజూరుగర్) శాసనము ౩. బూరుగుగడ్డ శాసనములు ౧. లింగగిరి శాసనము ౧. పానుగోడు శాసనము ౧. సోమ ప్ప (సోమవరము) శాసనము ౧౧. నాగులపాటి శాసనములు ౧. దోసపాటి శాసనము ౨. పిల్లలమట్టి శాసనములు ౩. అమనగల్లు శాసనములు.

౧౦. ఈక్రింద అమూల్య గ్రంథములు సంపాదించబడినవి:— ౧. నలచరిత్ర ౨. ప్రతాపరుద్ర చరిత్ర ౩. వాసిష్టరామాయణము ౪. కీర్తనలు, తిరునామములు (రెండుప్రతులు) ౫. వేదశాస్త్ర న్యూనికా కందశతకము. ౬. నానార్థ కందశతకము ౭. కాల్యూటీ కందనందనీపరిణయము ౮. అనంగమంగళము ౯. ఆరువార్తలు ౧౦. రామాయణ మందరాకాండ వచనము ౧౧. ప్రభాత నళకము ౧౨. కందగోవింద శతకము ౧౩. శతా రి వైభవము ౧౪. జ్యోతిష్ రత్నాకరము ౧౫. లక్ష్మణాపరిణయము ౧౬. ప్రభులింగలీల (వీరయమామ్యుడు) ౧౭. యము నాచార్య విజయము.

౧౧. ముద్రితములయిన తాళపత్ర గ్రంథములు:—

౧. భాగవతము దశమస్కంధము పూర్వోత్తర భాగములు ౨. భాగవతము అష్టమ, నవమస్కంధములు ౩. శ్రీకృష్ణ కర్ణావృతము ౪. సంస్కృత రామాయణము ౫. రుక్మాంగద చరిత్ర ౬. సంస్కృత నాటకము, సన్యాశ్వి

౧౨. పది, పదునొకండు ప్యారాలలో సంపాదించిన గ్రంథములుగాక, ఈక్రిందివికూడ సంపాదించబడినవి:—

౧. నల్లగొండజిల్లాలోని శాసనములు వగయిరా తెలుపు పురాతన కాయదములు (అయిదు).

౨. హైదరాబాదు పరిపాలించిన, అచ్చటి కట్టడములు కట్టించినవారి వృత్తాంతము, తారీఖులతో.

౩. పురాతన నాణెములు (తోమ్మిది).

౧౩. శాసనపురాణ దుర్బనియోగపరులచేయబడుచున్నవి గను, ఇట్టిపరిశోధన విలువ తెలియమిచ్చే స్థానికాధికారులలోఁ

గొండు తమకుఁ జోడ్చుటకపోవుటయేగాక, అనేకాశ్యంతరములు గల్పించినందు శ్రీమాన్ శేషాచార్యులుగారు వివరించుచున్నారు. చరిత్రసంగ్రహమునకు మిగుల యాధారభూతమయిన ఈపరిశోధన కార్యముయొక్క విలువను జనసామాన్యమునకు బోధించుటకై ఆంధ్రజనసంఘములును, ఆంధ్ర గ్రంథాలయములును, విద్యాధికులును ప్రచారము సలపవలయునని కోరుచున్నాము.

౧౪. ఈపరిశోధన పర్యటనమునందు శ్రీమాన్ ఆచార్యులుగారికిఁ జోడ్చుటచేసిన, గ్రంథముల నొసంగినవారికిని "ఆంధ్రపరిశోధకసంఘము" వారు తమ కృతజ్ఞతావచనములను సమర్పించుచున్నారు.

ఆదిరాజు వీరభద్రరావు,

కార్యదర్శి.

కలకత్తా హైకోర్టులోదావా

కలకత్తాలో నేటు అత్తారాంగోదాసు కంపెనీవారు బర్మాఅయిలుకంపెనీని ప్రాంతుజాన్యను కంపెనీనికలిపి 15½ లక్షల రూపాయలకు బావాతెచ్చిరి. వెంటనే అట్లాన్ మెంటు ఉత్తరువియ్యవలెను. జాన్యనుగారిని కమిషనుమీద విచారణ చేయగూడదు. అని వారులు పిటిషనుపెట్టిరి. జాన్యనుకంపెనీ వారే బాధ్యులగు నితరులకేమియును తెలియదని నిన్న కలకత్తా హైకోర్టులో బస్సె ఆయిలుకంపెనీవారు తెలిపిరి. తాము బర్మాఅయిలుకంపెనీ ఏజెంట్లుగాపనిచేసితిమి గాని బర్మాఅయిలుకంపెనీవారే బాధ్యులని జాన్యనుకంపెనీవారు తెలిపిరి. ఈ జాన్యనుగారు పంజాబు నైనిక శాసనపరిపాలన సందర్భమున పేరు మోసినవాడు. ఇప్పుడు ఆఫ్రికాలోనున్నాడు. అతనిని పిలువ నంపవలెను అని వాదులన్యాయవాది తెలిపెను. (ఆ. ప్రె.)

మైనపువత్తులు

ది ఇండో - బర్మా వెట్రోలియం కంపెనీ లిమిటెడ్

రంగూను,

వారి చేత యారు చేయబడినది

ఏజెంట్లు, స్టాకు చేయువారు

ప్యారి అండుకో
పోస్టుబాక్సు నెం 12, మద్రాసు

మైనపువత్తులు, మైనము, ధరలకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

పండిత డి. గోపాలాచార్యులు, ఏ.వి.యస్., ఏ.యం.బి గారి
శాస్త్రీయ ఆయుర్వేద దివ్య వైద్యములు

సిద్ధమకరద్వజ

అమృతమలకతైల

భృగువటి

ఇది యుత్తమమైన కామోద్దీపకమగు రసాయనమును, రక్తపరిశోధకమును అయియున్నది. అనుపానభేదములచే నిది అన్నిరోగములకును రామబాణము. ౩0 మాత్రలు ర్వు 5. 60 మాత్రలు ర్వు 9.

ఇది కండ్లకును, మెదడునకును, చలవనిచ్చును. సమస్త శిరోరోగములకును, నేత్రరోగములకును సంజీవి. ఎల్లరకును ప్రాణమిత్రము వంటిది.

సీసార్లు 1.

తెలుపు, పసుపు, యెఱుపు సెగ్ (గనేరియా) రోగములను మొదలంట నివర్తించజేయును. సామాన్యముగ మూత్రసంబంధములగు నన్ని వ్యాధులకును అంకుశములవంటిది. టిన్ను ర్వు 1-12-0

అన్నిటికిని ప్యాకింగ పోష్టేజీ వగైరా ఖర్చులు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

లోకప్రసిద్ధములగు మా షేగు, కలరా, మందులను మరువకదూ, మరువకదూ,

తంతి విలాసము: "పండిట్," మద్రాసు

151, గోవిందపునాయనివీధి, జి. టి., మద్రాసు.

చెన్నపురిలో ఏజెంట్లు

దాదాకంపేనీ, చై నాబజారురోడ్డు, జి. టి., మద్రాసు. స్వస్తిపార్థసే, పెద్దవీధి, తిరువల్లి శ్రేణి, మద్రాసు.

చెల్లింగుటన్ సినిమా

మాంటూ రోడ్డు, మద్రాసు 953

14-2-25 శనివారమునుండి 20-2-25 శుక్రవారమువరకు
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నం 3-15 గంట మాటనీగలదు.

యూనివర్సల్ ప్రెస్ సెన్సెజ్ సినియల్

ది ఛాప్టర్ ఎక్స్ ప్రెస్

రెండవభాగము
ప్రచురింపబడును.

నుప్రసిద్ధులైన విల్లియం డెన్ కెన్ & ఎడ్ మండుబాన్
ఆధునికవర్ణన చూడతగినవి.

5 నిమిషములలో గుణము

దేహమునందు ఎల్లచోట్లయందును, అనావశ్యము
లేన కోమములను ఎత్తివేయును 5 నిమిషములలో
గుణము. ధరలు 1-కి 1-8-0. (1171వ)
అన్నపూర్ణ సోర్సు, పార్కుటవున్ మద్రాసు
గోల్డెన్ జ్యూబిలీ టెంపుల్ సమీపమున

నోటీసు

నెల్లూరు పి.డి.ము.కోర్టులో

అసలు నెం 651/1924 బరు

వాది:—కనిశెట్టి వెంకటసుబ్బయ్య.

యెడిరి

ప్రతివాది:—1. కట్టా ఆదినారాయణ రెడ్డి.

నెల్లూరు తాలూకా కోర్టులో కాపురముండ 1-లో
ప్రతివాది లేటు కూరపాటి తామసజమ్మ పేరటికి వ్రాయించి
యిచ్చియుండు ప్రాసోటునుబట్టి దావాకాబడియున్నది. దావా
జోటీసు 1-లో ప్రతివాది జారీచేసుకొనెను. సదుదాహరణ అతని
ఆక్షేపణనిబట్టి 28-2-25 తేది వాయిదా ఆయియున్నది.
అతని హాజరుకానియెడల 1-లో ప్రతివాది పరోక్షములో
వ్యాజ్యం పరిష్కరించబడును.

నెల్లూరు } డి. అణ్ణాస్వామిఅయ్యర్,
6-2-25 } వాదిష్టిడరు.

ప్రకటన

ది 1-4-1925 తేది లగాయతునక సంవత్సరమునకు జిల్లా
బోర్డు స్టీము డొకొరి, హెలెను అనుష్టిమర్చి 1906 కం
రం టకటవ ఫిబ్రవరి తారీఖున ప్రకటించబడిన గోదావరిజిల్లా
గజటులో ఏర్పాటైన రాజమండ్రి ధనిశేఖరం స్టీము గెట్ర
లను నడుపుకొనుటయందు, రాజమండ్రి పోలవరం వద్దను
స్టీముబోటు సర్వీసు సదుత్పాదయున్న టెండ్లకొంపముగా
అమృతమను. అనగా యిదివరలో గోదావరిజిల్లాలో గుడ్డవారి
చలన ఏర్పాటు చేయబడిన తేట్లప్రకారం ఫీసు ఇంజనీరుచేసు
కునే పద్ధతిని నడిపి సదురు జిల్లాబోర్డువారికి సంతోషము
యిచ్చేది టెండర్ల ద్వారా తెలియచేయవలెను.

సదురు టెండర్లు సీటుకవర్లో రు 500/లు ఆయిను
వందల రూపాయలతో! దాఖలుచేయవలెను. అనగా సదురు
ధరవతు సామ్యు బ్రజ్జీలో దాఖలుచేసి రక్తిను సీటు టెండ
రులో పెట్టి రాఖలుచేయ వలెను. సదురు టెండరులు
ది 19-2-25 తారీకు సాయంత్రం 5 గంటలవరకు కాకావడలో
వున్న జిల్లాబోర్డు ఆఫీసులో జిల్లాబోర్డు క్రసిడెంటు గారి వల్ల
గాని సదురు ఆఫీసు హెడ్డుగుమాస్తాగారినిగూడెని ఘర్షణ
బడును. సదురు టెండర్లు జిల్లాబోర్డు ఆఫీసులో 20-2-25
తారీకున పగలు 11 గంటలు 1 గంటముగ్గవను జిల్లాబోర్డు క్రసి
డెంటుగారివలన తెనువబడును. జిల్లాబోర్డు క్రసిడెంటుగారు
అన్నిటికంటె హెచ్చుమొత్తమునకు పెట్టిన టెండరు అంగీ
కరించుటకు బద్ధులకారు ఏ టెండరునుగాని అన్ని టెండ
రులుగాని కారణము చెప్పకయే నిరాకరించు స్వతంత్రియును
వుండునున్నారు.

ఈజ్జీము ఫిక్రీలున్న యాస్తినుబోటు సర్వీసున్న
నడుపుకొనుటకు కావలసిన టెట్లు నగలు రు యవత్తు సంజా
యిషీయున్న వరతులున్న కాకావడలోని జిల్లాబోర్డు ఆఫీ
సులో ఆఫీసు వుండుకోజులలో పగలు 11 గంటలు 5 గం
టలు మధ్యను యివ్వబడును.

జిల్లా బోర్డుఆఫీసు, ఎమ్. వెంకటరత్నమునాయుడు,
కాకావడ. గోదావరిజిల్లాబోర్డు క్రసిడెంటు.

బర్తా: నూతననిషేధ చట్టములు

ఈరెండును — రెండు నూతన కాసనములు. ఇవి మన
బర్తా ప్రభుత్వమువారివలన క్రొత్తగ సృష్టించబడి ఒకటి మన
లను బర్తానుండి వెడలగొట్టుటకును, కెండవది మనలను బర్తా
వేళమున కాలిడకుండవేయుటకును ప్రయోగింపవచ్చు కాసనా
స్త్రములు. ఈరెండు అలుగులును మనపై ప్రయోగింపబడుచుం
చులి ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశము (1) మనము రంగూనుకు
వచ్చిచేతులతో వచ్చి కావలసినంత ధనమును సంపాదించుకొని
స్వదేశమునకు చెప్పకుండ పారిపోవునున్నాముగాన మనలను
పరిపాలించుటలో మనవిషయమై భర్తాఅధికమై రాబడిలేకుం
డ పోవుమన్నవని (2) అనేకులు రంగూనులో నేరములుచేసి
వేలించుమన్నాగుగాన మనమేమి నేరముచేసినను రెండు సంవ
త్సరములుగాని ఆంధ్రకుమించిగాని శిక్ష
బడినచో యిక రంగూనునందుండగూడవని. ఇందు మొదటిది
బర్తానేతరుల (బర్తాలారికి చెందనివారి) నెపముపై పూర్తిగ
మనకు ప్రాప్తియును మన భార్యబిడ్డలకు కెండకుండ మనలనుండి
పిండుకొనుటకును, మనకుగాని, మనసంతతివారికిగాని బర్తాదేశ
మునందు నిలుచుటకు నీడయిన తేకుండవేయుటకును, ప్రభు
త్వమువారు పన్నినయుక్తితప్ప మరొకరుగూడు. ఈయవధ
కాసనద్వయును, బర్తానేతరులు — అనగా:—ఇంగ్లీషు, చైనా,
జపాను, మొదలగువారికి వ్రించినను, సం॥ 1-కి 800000 మొ
దలు 350000 జిజు బర్తాదేశమునకు వచ్చు మనవైననే భార
మంతయు పడకండవచ్చు. ప్రస్తుతము వాడేశపుగాక మనకి 1-కి
ప్రభుత్వమువారికి మనము చెల్లించుమన్న పన్ను రు 2 ఇప్పుడు
ప్రభుత్వమువారు నూతన కేసులుటకు ప్రయత్నించేమయన్న
పన్ను రు 5 మొత్తము రు 7.

బర్తాదేశపు సిరిసంపదలకు లోటు రాకుండ — సీమ
దేశపు ఎగుమతి దిగుమతి సరకులు మోయుటయు ధాలవ్యము
గాకుండ — భాగ్యవంతులయొక్కయు, అధికారవర్తము
యొక్కయు శరీరములకు ఆయాసము కలుగకుండు
టకై కొండలు బ్రద్దలగొట్టి మెత్తని — నున్నవి — రోడ్లు
వేయుటయందును, విపిధములను నడికి సస్యసంతములగు భూ
ములుగ మార్పుబయందును ప్రయత్నము యొండకుండ—చలిచే
వలయు కాళ్ళుచేతులు విగిసికొనిపోవుమన్నను చలిజ్వరముల
పాలైనను పోలములయందలి పాముకాటులకు గుతీయై భార్యా
బిడ్డలను విడనాడి యిక్కడిమట్టిపాలయినను బర్తాదేశపు పంట
లను సకాలమునకు కోసి రయితులయొడ్డుకు వేర్చుటయందు లో
టురాకుండ పట్టలనునందలి చెత్తచేదారములను రంగూనునం
గల అన్ని జాతులయొక్కయు అశుద్ధమును మోయుటయును అ
సహ్యించుకొనకుండ ఎండవానలను రాత్రిబజళ్ళనక ఆకలిపప్పు
లకు సరకుగొనక ముఖసిద్ధు మారమై గొడ్డవలె కట్టించి కడుపు
గట్టుకొని భార్యాబిడ్డల జీవాధారము కొరకు శ్రమపడి
వ్యాయార్ద్రమయ్యెయ్య మన్నాముగాని మనము
తదితరులవలె యుక్తి చేతగాని, తెలివితేటలచేతగాని, వర్తక
ములవలనగాని, ఉద్యోగములవలనగాని, దలాతీలవలనగాని, మా
యచేతగాని, ముఖముగ మార్చుండిగాని, నందఱు—పేలు—
తులు—సంపాదించుటలేదు! మనమితరులవలె మోటారుబండ్ల
యందు తమతమ సతీమణులతో హాయిగ పికాయలగొట్టుటలే
దు! మనమితరులవలె వెలగలదునును ధరించుటలేదు! మనమంద
టివలె పంచభక్షపరమాన్నములు—రుచిగలవస్తువులు—భుజిం
చుటలేదు! కట్టుకొనుటకొక యెర్రనిపంచె—తలపై నొకనల్ల
నిగుడ్డ—తినుటకు పప్పుచారునీళ్ళు—పండుకొనుటకు నేల—
ఉండుటకు చీకటిగొట్టు—చేయనది కూతిప్పై మనము స్వదేశ
మునందు కేపుకొనుట రు 1కి 0.4-0 చొప్పున వడ్డీకేలేయయును.
అటుగొమ్మనను మనలోకొందరు కొన్ని నెలలవఱకు—కొందరు
కొన్ని సంవత్సరములవఱకు తిరుగు కళత్రులై యున్నాడు. అశే
వుతో బాటు యారు 7 కలిపినచో మతంత భారముగుట
తధ్యము.

ఇదిగాక రంగూనునందేదైన కాలవశమున మనకు జబ్బు
చేసినచో తిండికి మాడిచచ్చుటయో లేక స్వదేశముననుండి కలిగి
యున్నచో కేపు తిప్పించుకొని పారిపోవుటయో తప్ప వేరు
గతిలేదు. ఇట్టి మనపై ప్రభుత్వమువారు దయాదాక్షిణ్యములను
నవిలేక నిర్ణయైత ప్రస్తులు విధింపజూచుచున్నారు. ఇక రెండ
వది మనమేమి తప్పుచేసినను రెండు సం॥ శిక్షపడినచో యిక
నెప్పుడు బర్తాదేశమున కాలపెట్టుకూడదు! అదియెట్టితప్పు
వివరించుయొండలేదు. కావున నోయాంధ్రసోదరులారా! యిట్టి
సమయమున మనము గాఢనిద్రయందుండకూడదు. ఆలస్యము
జేయకూడదు. ఒక్కనిముషమైనను వృధగా పోనీయకూడదు.

ఇప్పుడు మనము విన్నకుండినచో తరువాత కొంపమునుగును.
క్రమముగ చిల్లికుండలలోని నీటివలె బర్తానుండి యంతరించిపో
దుము. మన మిన్ని సువత్సరములనుండి పడినక్రమయు పృథ్వయై
పోవును. లెండు! ఒక్కసారిగ పట్టలమునందును, పట్టలపరిసర
ప్రాంతములయందును మనయాశ్రులందరుడేరి సభలుగావించి
వైరెండు కాసనముల విషయమై మన యసమృద్ధిని
ని రా ఘాటముగను, నిర్భీతిగను వెల్లడిజేయుదు.
ఈవని ముగియువరకు రెండవవని తలపెట్టుకుడు! మనకు రా
బోవు యాపదలను బహుభాగముకతతో బరిశీలించుడు! బర్తా
సామ్రాజ్యమును బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు సంపాదించుటయొండ
కుడిభుజమై నిలచినవారము మనమేమిని ప్రభుత్వమునకు జ్ఞప్తికి
జెండు. ఇప్పుడేగాక 4000 సం॥ నుండి బర్తాదేశమును స్వాధీన
నికి వీనుకొనివచ్చిన తలెంగుజాతివారికి అదిపురుషులము మేమే
యని మన అర్హతను చెలియజేయుదు! మన చుట్టూనుకుటకు
ప్రభుత్వమువారి కిష్టములేనిచో నిజాఖిప్రాయమును వెల్లడిచే
యుమని కోరుడు! యగోత్రమనభావ్యభివృద్ధికై మనకు ప్రతిని
ధులై కాసనసభయందు సభిత్వమును వహించిన శ్రీయుత అవ
టపల్లి వారాయణరావుగారి నీవిషయమై మెప్పువోవని పట్టు
దలతో తమయావచ్చుకైన వినియోగించి వైరెండుకాసనములను
ప్రతిభుటింపకలయునని హెచ్చరించుడు. నేటిసాయంకాలమునం
డియే మనయాంధ్రులుగల ప్రతిమూలకండియు సభలుగావించి
పట్టలము ప్రతిభుటించునట్లు తమయసమృత్త శీర్షకములను ప్రభు
త్వమునకు బంపుడు! భగవంతుడు ప్రభుత్వవ్యాధమున బ్రవేశ
ించి వ్యాయము దయచేయుచుగాక! మనయాంధ్రుల కోర్కె
మన్నింపబడుగాక!

ఓం శాంతి: శాంతి: శాంతి:

* * *

బర్తా కాసన సభ

I

బర్తానుండి వెడలగొట్టుటకై కాసనము
నేరములు చేసినందునకై శిక్షింపబడువారిని, లేదా యు
క్తప్రవర్తనకై ధరావతు కొరబడువారిని, లేదా నివాసము
సంచారముల విషయమై నిర్బంధములలో నుండుచు
ఉత్తరువుచేయబడువారిని ప్రభుత్వమువారివలన బర్తానుండి
వెడలగొట్టుటకై క్రొత్తకాసనముకటి చేయబడుచున్నది. ఈకాస
నము పుట్టుకచేతగాని కాపురముచేతగాని బర్తములుకాని
వారికి వర్తించును.

బర్తానేతరులనుమాట కిట్లు నిర్వచనము చేయబడినది:—

- (1) బర్తాలో పుట్టినవారు.
- (2) బర్తాలో విరకాలము కాపురముండని తల్లిదండ్రులకు పుట్టినవారు.
- (3) బర్తానుందు స్థిరనివాస మేర్పఱచుకొననివారు నేరమునగా ఇట్లు నిర్వచనము చేయబడినది:—
(1) రెండు సంవత్సరములుగాని అంతకు మించిగాని శిక్ష పడతగ్గ నేరమునకై శిక్షింపబడినవారు.
(2) 1908 సం॥ ప్రు శిక్షాస్ఫూర్తియొక్క 118 వ ప్రకరణము ప్రకారము ఉత్తరువు జేయబడినవారు, లేదా అదే స్ఫూర్తియొక్క 110 వ శ్లోకములో వివరింపబడిన సంగతులు జరిగినట్లుగా మేజిస్ట్రేటునకే తెలియవచ్చి వారిచే చేయబడు ను శిక్షువులకు లోబడువారు.
(3) నేరములుచేయుట కలవాటుబడినవారు నిర్బంధము విషయమై చేయబడిన కాసనము ప్రకారము నిర్బంధములలో నుంచబడినవారు.

పైన వివరింపబడిన మూడువిధములగు సందర్భములందు ను కోర్టువారుగాని సానికప్రభుత్వమువారి యుత్తరువు ననుసరించిగాని అప్పీలు పెట్టుబడు కోర్టువారుగాని బర్తానుండి యెందుకు వెళ్ళగొట్టుబడగూడదో చెప్పుటకై కోరవచ్చును. అట్టి సందర్భములందు దోషముడు లేనను బర్తానేతరుడను కాసనియో లేదా యాకారములనుబట్టి తన్ను వెడలగొట్టుకూడదనియో చెప్పుకొనవలసియుండును. ఇది తృప్తికరముగా లేనియెడల యాదేశమునుండి పంపివేయు నుత్తరువును మేజిస్ట్రేటుగారు చేయుదురు. అప్పీలులేని నేరములవల్ల ఒక నెలవరకు వెడలగొట్టున తగువుపుట్టును. అప్పీలు పర్యవసాసము తెలియవరకు వై ఉత్తరువు జారీచేయబడును. అప్పీలుగల నేరములలో అప్పీలుగడుపు పూర్తియగు వరకు నట్టియుత్తరువును చేయరు. ఇట్టియుత్తరువు నకు బద్ధులయినవా రెవరైనను ఆ ప్రకారము దేశమును వదలిపో నియెడల గాని, ఒకసారిపోయి ప్రభుత్వమువారి యనుమతిలేక తిరిగివచ్చి

నగాని, రెండు సంవత్సరములవరకు శిక్షనుకాని, జరిమానాను గాని, విధింపబడును.

బర్మాకు వచ్చువారిపై పన్ను

లోపరు బర్మాలో తలపన్నును, అప్పుడు బర్మాలో తా ధమేదా పన్నును చెల్లింపకపోవుటచే గలుగునట్లును పూర్తి చేయు నిమిత్తమై సముద్రముమీదుగా బర్మాకువచ్చు ప్రయాణ స్థలందరిపైను పన్ను విధించుటకై ప్రభుత్వమువారు సంకల్పించియున్నారు. అందలి ముఖ్యము కిచ్చుట వ్రాయబడుచున్నవి:—

1 బర్మాకు వెళ్ళిపోవలసినందుండి సముద్రము మీదుగా వచ్చు యుక్తవయస్సువచ్చిన ప్రతివారిపైనను అయిదురూపాయలపన్ను విధింపబడును.

2 టిక్కెట్టునకై పూర్తియగుటకు నిచ్చువారందరును యుక్తవయస్సువచ్చినవారుగనే భావింపబడుదురు.

3 ప్రయాణముడు బర్మాకువచ్చు ఓడను వదిలి వేయక పూర్వమే యాదిగువ నుడవారిచినవా రెవరో యొకరిజలన నీ పన్ను యియ్యబడవలయును.

- (1) ప్రయాణికుడు.
- (2) ప్రయాణముడు ప్రయాణముచేయు ఓడ యజమాని.
- (3) ఓడయొక్క కెప్టెను.
- (4) ప్రయాణముల టిక్కెట్టు సామగ్గును వహించేయు నువ్వుగను.

4 ఈ కాసనము ప్రకారము చెల్లింపవలసిన సామగ్గును చెల్లింపనియెడల బర్మాలో అతనిపై యేమైనను యెడల కానిని జప్తుచేసి వసూలుచేయబడును.

5 ఈ పన్నును చెల్లింపవలసిన వారెవరైనను చెల్లింపకం ద తప్పించుకొన్నయెడల అయిదువందల రూపాయలవఱకు జరిమానా విధింపబడును.

6 ఈ పన్నును చెల్లించువారు తిరిగి తలపన్నునగాని, తాధమేదా పన్నునగాని చెల్లింపవలసినట్లు. ఒకవేళ నింత వరకే అట్టిపన్నును చెల్లించియుండినయెడల దరఖాస్తుపైన ఐదు రూపాయలవఱకు తిరిగి యిచ్చివేయుదురు. టిల్లు ఉద్దేశములలో ఇట్లు వ్రాయబడినవి:—

ఇండియానుండి బర్మాకువచ్చువారిలో చాలమంది కొన్ని నెలలుమాత్రమే కాపురముండి తిరిగి వెడలిపోవుచుందురు. వీరు వెళ్లిపోవునపుడుతగినంతసామగ్గునుకూడతీసికొనిపోవుచున్నారు. వీరందరును లోపరుబర్మాలోను అప్పుడు బర్మాలోను పన్ను నిచ్చుకొనవలసియున్నది. కాని, వీరికాచూట నిలుకడగా లేనందున యీపన్నునియ్యకుండ తప్పించుకొనిపోవుచున్నారు. వీరివలన ప్రభుత్వమువారికి వ్యయముమాత్రము కలుగుచున్నను వారే విధమునపన్ను నిచ్చుటలేదు. ఇందుకేత వీరిపైనపన్నును విధించుట

చుట యుక్తమని ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు. లోపరు బర్మాలో వివాహమైనవారి కింతేపన్ను విధింపబడుచున్నది. ఈ పన్నును విధించుట అయుక్తమని తలపబడిన వారిపై నీ పన్నును ప్రభుత్వమువారు తీసివేయుట కధికారము గలదు. (తెలుగు పత్రిక, రంగూను)

తిరువాన్కూరు శాసనసభ

నిన్న రిజర్వ్ దివాను 12½ గంటలకు వచ్చి యిక్కర్చిం పదగిన అంశములు లేవని శభను విరమించెను. బయలుకాచియున్న వారికి నిరుత్సాహము కలిగినది. (ఆ. ప్రె.)

దీ డక్కన్ మిల్లు స్టోర్సు కంపెనీ లిమిటెడ్. బెజవాడ.

పోల్ వర్చిజింగు ఏజంటు ది మర్కెంట్ లోవ్ జెస్సీ 7/3 టిల్లుకోర్టువశానుకారము, కలకత్తా.

స్టీలింగును, బాయలరులు, ఆయిల్ యింజనులు, రై న మిల్లులకు కావలసిన చెప్పిండిగ్గు హల్లులు వగైరాలు మెషినులు, మోటారుకారులు, పోనోగ్రాఫులు, వాచెస్, ఎలక్ట్రిక్ డైనమోలు, స్టేషనరీ మొదలైన యేసామానులు కావలసి వున్నను సరఫరాన భరతు సప్లయిచెయ్యబడును. ఒకే ట్రయలు ఆర్డరుయిచ్చి మానమ్యకము చూడగోరొనము.

అతి పితముచే గలగిన వాంతులకు లేక పిత పాండువకు అత్యద్భుత నివారిణి

నా కొమారునికి కొంతకాలము క్రిందులే పిత్రసంబంధ మైనవ్యాధి కనిపించినది. వాని దేహము, కండ్లు మొదలగునవి పనుపువచ్చుగా మారెను. అందుచే వాడేమితినినను కడుపులో నిలువక వసునమగుచుండెను. ఆంగ్ల ఔషధములచే గుణము కానందున ప్రస్తుతము చెన్నపట్టణము, బార్డిటౌన్, అర్మీనియన్ వీధి నెం 72 రు గృహమునందుండు మ-రా-రాశ్రీ పండిత స్వామి శ్రీనివాస అయ్యంగారివద్ద ఔషధము ఇప్పించితిని, నాకొమారుడు రెండుదినములు ఔషధమునువారివద్ద తీసుకొనినచే వసునములు నిలిచినవి ప్రస్తుతము వానికేలాటి వ్యాధియులేదు.

817 లింగిచెట్టివీధి, వ.ద్రాసు 11-8-25. } వ. రఘునాథరావు, హైకోర్టువక్తలు, మద్రాసు,

పల్లాకిమిడి గుణపురం రైల్వే

పల్లాకిమిడినుండి గుణపురమునకు 31 మైళ్లు 2½ అడుగుల వెడల్పుగల యినుపదారిని పల్లాకిమిడి రాజుగారు వేయించుటకు రైల్వేబోర్డువారు అనుమతి నిచ్చిరి. (ఆ. ప్రె.)

గుబ్బర్గాలో మరియొక కొట్లాట

మొదటిగలభాలో ఆరెన్ను చేయబడిన మహమ్మదీయుల నందరిని వదిలివేసినందున వారు గర్వాతికతయమున కటగరుపు రాలోనున్న రాజపుత్రుల యాశ్వరాలయమును పగులగొట్టుటకు వెళ్లిరి. రాజపుత్రులు వారి నెదిరించి నిరోధించిరి. కొట్లాట జరిగినది. రాజపుత్రులను కొందరిని ఆరెన్నుచేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

మోరీసు స్త్రీ మరు

ఈనెల 10వ తేదీని హిమెటసు అనుస్త్రీమరు మోరీసు (మొవను) కూలీలను 100 మంది సెక్కించుకొని అటనుండి బొంబాయికి బయలుదేరెను. (ఆ. ప్రె.)

స్త్రీమరును తగులబెట్టుట

బొంబాయిలో ఆలోబరీసు అనుస్త్రీమరులో ధైర్యముగా నున్న కాన్సిడి అనునాతడు త్రాగివచ్చి కెప్టెనును తిప్పెను. ఆతని నిర్బంధమున నుంచులెనని కెప్టెను ఆజ్ఞాపించెను. అతడెటులో తప్పించుకొని అగడికి నిష్క్రమెట్టెను. స్త్రీమరుతగులబడెను. అతనిపైని నిన్న కేసుచేసిరి. నెహస్కామిటు చేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

దీ డక్కన్ మిల్లు స్టోర్సు కంపెనీ లిమిటెడ్. బెజవాడ.

నెం 118 రు, అర్మీనియన్ స్త్రీలు, మద్రాసు.

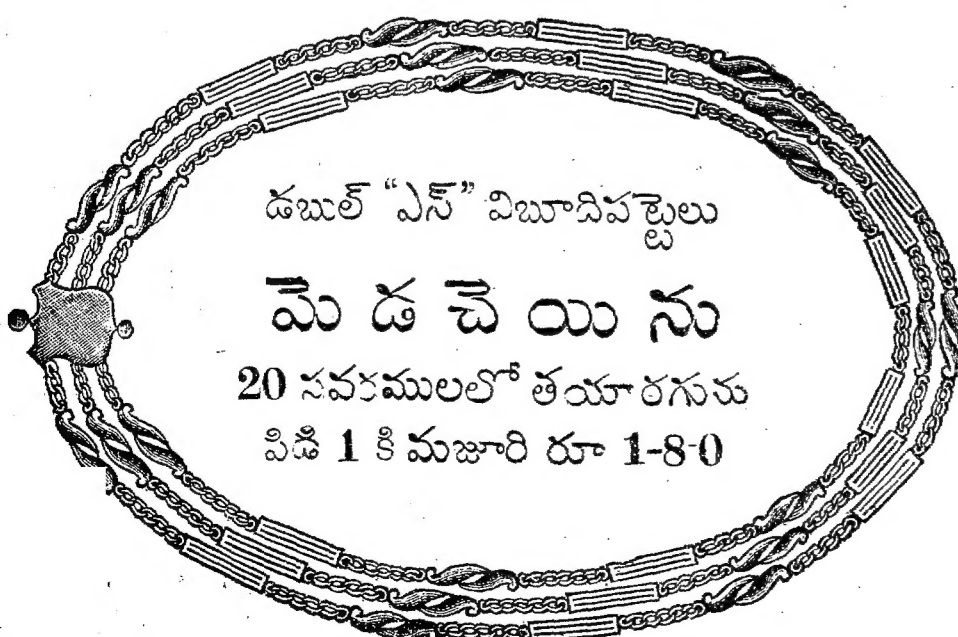
రఘు, ఫీల్డింగు, క్రాస్టి, ఆయిల్ యింజనులుగాని (లాంజి) మొదలైన స్టీలింగునులుగాని కావలసినవారు మాకు వ్రాసిన గరమైన భరతు ఒడయగలరు, పంపులు, పిండిమెషినులు, వల్లరులు ఇంగ్లీషుమేకరు హల్లులు యింకా మిల్లులకు కావలసిన యావత్తుసామానులును మాకు వ్రాసి భరతు తెలుసుకొనగోరొనము. బొంబాయి, కలకత్తా, పట్టుములలో మాకు కాఖాస్థానములు కలవు. ఎవరి కేసానములు కావలసినను మాకు వ్రాసినచో యిక్కర్చుమేవకొ యివ్వబడును.

వి. యన్. చిన్నస్వామి చి. ఏ? జనరల్ మేనేజరు.

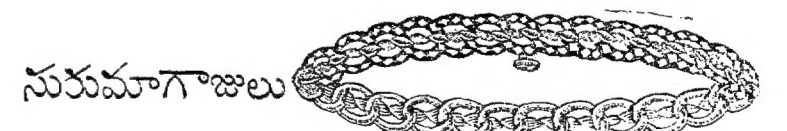
హనుమాన్ కాపింగ్ పేస్ లోక ప్రసిద్ధమైనది.

(1727) అన్నిచోట్ల దొరుకును. దీన్ని సమానమైనది వెరులేదు. ఎన్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, 12 బందరువీధి, మదరాసు.

నమ్మకము, న్యాయము, యదార్థముగల దుకాణమునందే మీరు లావాదేవి చేయుదు

డబుల్ "ఎస్" విబూదివట్టెలు
మె డ చె యి ను
20 సవరములలో తయారగుచు
విడి 1 కి మజూరి రూ 1-8-0

సరుమాగాజులు
3-8 సవరములలో తయారగును. జత 1 కి చేదారం
సహా మజూరి రూ 25.0-0

బాంబుగాజులు
3-6 సవరములలో తయారగును. జత 1 కి చేదారం
సహా మజూరి రూ 6.0-0

కాట్టలూగు కావలసినవారు వ్రాసిన యినాముగా పంపబడును

ఉమ్మడిరామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ
నగలవ ర్రకులు, 25 చైనాబజారులోడ్డు బార్డి బాను మద్రాసు.
తెలిఫోను నెం. 8021 తంజివిలాసము "ఉమ్మడియార్"

కడగ్గన 30 నంబి రములనుండి మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినది, నమ్మకమైనది, కల్తీలేని వెండికి, సవరముబంగారుకు శ్రేష్ఠమైన మణులకు, పూచి యివ్వబడును.

మహాత్ముని కేరళయాత్ర

శ్రీనారాయణగురస్వామి శివగిరిమఠము

మట్టుపట్ల గ్రామములవారు వేలకొలదిగా నిన్న ఉదయమునుండియు మహాత్ముని సంవత్సరార్థమై శివగిరి మఠమువద్ద చేరియుండిరి. కారణాదేవిశయముయొందుల బహిరంగసభ జరిగినది. ఆసభలో మహాత్ముడు గురుస్వామియును గూడ నుపన్యసించిరి.

కే. ఆలయప్రభుగారు (ఎజవానాశకుడు) యోగము వారిపక్షమున సన్యాసపత్రమును చదివి మహాత్ముని సమర్పించెను. "కేరళమున ఎజవానాశకుని మిక్కిలియు. యోగము ఎజవానాశకునిని సంఘము అస్పృశ్యతానివారణమునకు మహాత్ముడు మిక్కిలి గట్టికప్పి. సలుపుచున్నందులకు ఎజవానా కృతజ్ఞులు" అని సన్యాసపత్రమున దున్నది. కుమారను (ఎం. ఎల్. సి) గారుగూడ సమర్థుడైన పాల్గొనిరి. మహాత్ముడు ప్రత్యక్షతము నొసగెను" రాజమార్గ సంచారమున కర్హులు కారని బహిష్కరింపబడిన సోదరుల తెగలనుగూర్చి పూర్తిగా తెలుసుకొనవలెననిచాలకాలమునుండి కోరుతుంటిని. నేటికది నెరవేరినది. మహారాణిగారికి న్యక్తిమాత్రముగా సంపూర్ణము సానుభూతికలదు మహారాణిగారు మనతో సర్వవిధముల కీర్తిభవించుచున్నారు. వైకంఠీధ్వజులలోను యితరవోల్లగల యిట్టి పీఠులలోను అన్ని విధములవారును నిర్విరోధముగా నడుచుటకు స్వాతంత్ర్య మొసగుటయే న్యాయమని మహారాణిగారి న్యక్తి అభిప్రాయమని మీరెరిగించుటకు వారు నాకనుమతినిచ్చిరిగాని ప్రభుత్వవిషయమున బహుజనాభిప్రాయ మనుకూలముగా నుండి ననేగాని తామెదియును చేయజాలమని రాణిగారు చింతించిరి. కాన మనము ప్ర జా భి ప్రాయ ము ను కాం తి సా ధ న ములచే వ శ ప రు చు కొ ని కాం తి చి ధా న ము న వెల్లడిజేంపవలెనని రాణిగారి అభిప్రాయము. అంతవరకును ఏమియును చేయజాలమనిరి. న్యక్తిపరముగా నేనును వారిభావము నామోదించితిని. మనమందరమునుచేరి మూఢవిశ్వాసులను విశేష రుచుకొనవలెను. వైకంఠారాధారపరాధులు పూర్వజన్మ ప్రారబ్ధము అనతిక్రమణీయమని వాటిో వాడించిరి. ఈకర్మ నెవ్వరును తప్పించుకొనజాలరు. నేను గతజన్మలోచేసిన పాపము యీజన్మలో నేనుచేసిన పుణ్యములన నశింపజేయును. అటులే పూర్వారాధారపరాధులు లీజన్మలో పాపముచేసిన ముందు జన్మలో వానిధలను నశభవింపకలేవదు. ఇట్టివాని మూఢవిశ్వాసమును తొలగించుటకే నేను ప్రయత్నించుచున్నాను. జన్మలన 5 లిగిన పాత క ము న అ స్మృ త్య లు గా జ నించిన వారలు లే యుం డ వ లె న ని మూ సదాచారల తాదము. మానవ్రతియొడి సహజమునది పుణ్యముగాని పాపముకాదని మోక్షసృష్టతరుణవలెను. మీలోచాలమంది విద్యనేర్చుకొనుచున్నందులకు సంతసించుచున్నాను, గాని మీకు గౌరవమును తేగలిగినది స్వర్ణరసముగాని వట్టిజరువుకాదు. నిమ్మజాతులవారిలో ఎందరో భక్తులవలెంచి బ్రాహ్మణులచేతగూడ గౌరవం పబడిరి. అట్టిభక్తులమార్గమునే మీరనుసరింపవలెను. దేశమునందంతటను నిమ్మజాతులలో నాందోళనము కిగినదని నేనెరుగదును. తొందరపడుటవలన స్థిరమగుసంస్కరణము కలగజాలదు తొందరపాటు మీ ప్రకర్తనమును చక్కపరుచుటతోనే యుండవలెను గాని మిమ్ముగౌరవించువారిపట్ల ప్రతీకారముచేయరాదు. నామోక్షమును నామోక్షముగాదు. సదాచారులు మార్గనిరోధమును కలిగించుట అక్రమము, దుర్మయము, పాపకార్యము అని మీరు తెలుచుచున్నారు గాని వారెవరు నటుల తెలుపుటలేదు. వెనుక యీ దేశము న నర బ లి చాల ప్రబలముగా నుండెను. నేడా యాచారము పూర్తిగా నంతరించి పోయినదిగాన మీరు సదాచారులపట్ల ఓకమితి చూపవలెను. మొదటినుండియు సంపూర్ణ కాంతముతోనే సత్యాగ్రహమును జరిపియుండిన యెడల యాసరిక విజయము కలిగియుండెడిది. మోరంజరుడు వైకం సత్యాగ్రహమున పాలుగొని ధనహానియనుచేసి కొనసాగింపవలెను. ఇతర రాష్ట్రములవారి సహాయమును కోరినచో మీగౌరవమునకు భంగము కలుగును. మధ్యపానమును పూర్తిగానిపేక్షింపుడు. నూలుపడుకుడు. ఖద్దరుకట్టుడు. గురుస్వామి గారు గూడ నూలుపడికెవమని వాగ్దానము చేసిరి. తమ శిష్యులలో ఖద్దరుకట్టుకుండ వచ్చినవారికి దగ్ధన మిమ్ముమని గూడ వాగ్దానముచేసిరి. వైకంసత్యాగ్రహ మెన్నటికోగాని త్వరతో ఫలమునొసగదని మీరు భయపడవలదు. మీకు నాకు సహాయముచేసినచో త్వరలోనే ఫలితమును చూపెద

మదరాసు కబుర్లు

గడచిన ఆదివారము తిరువల్లిక్కేటి వీధి లిలిక్ ఫుట్టు ము) లోకమాన్యుని ప్రయశ్చిష్యుని రాకచే తిరునాళ్లను మరపించుచుండెను. ప్రతి సందునుండి చీమలబారలూగు, సెలయేటి ప్రవాహములరీతి, ప్రజలువచ్చి మూగుచుండిరి. ఆనాడు ఉల్లాసము, భక్తి ఆతావున తాండవమాడుచుండెను. నచ్చినజనము నిశ్శబ్దముగా కూర్చుండి యుండిరి. వైకతస్థలి వచ్చినవారికి తివాచియై నుఖాసనం బిచ్చుచుండెను. బాలచంద్రుడు ధనశక్తివృద్ధులగు ఖద్దరు ధారలగాంచి తన సంతసమును చెబుచుండెనో యన కలకలలాడుచుండెను. ఎవరి మృదువాత్మల విశ నేతెంచిరిలో నాప్రకార మాచరింపుడని హెచ్చరించుచుండెనా యనభాతి సంద్రము ఘోషిల్లుచుండెను. ఖద్దరు ధారులు కానివారు తొలగిపొందెనియు పవిత్ర ప్రదేశము సపవిత్రపరచకు డనియు చాటుచున్న వాయన లాగు పతాకము లెగురుచుండెను. ఇంతలో సాయంత్ర మెరుగంటలాయెను. ఇంకా ఎప్పుడు వచ్చును రాలేదే రాలేదే యను ఆక్రందనలు బయలుదేరెను. ఇట్టిస్థితియందు మహాత్ముడు ప్రత్యక్ష మాయెను. నిష్పీఠము నధిష్ఠించిన కటివస్త్రధారయగు మహాత్మునిగాంచి అచట జేరిన ప్రతివృద్ధయము సంశ్చి ప్రిజేించెను. ఆనందమున తేలియాడెను. ఎన్నడు ప్రపంచ జ్ఞాన మెరుంగని ఎనితలుకూడ దైవముకన్న సెక్కుడుగ మహాత్మునికి నమస్కరింప తమ ఆపరాధముల మైదుమని జేడకొనరీతి లంపలు వాయించుకొనినవ్యకు జూచిన నాకు మహాత్ముని మహచ్చక్తి అద్భుతముగ గోచరించి నది. ఆనందాశ్రువులు బారవారంభించినవి. మహాత్ముని ప్రతిరోమునుండియు దివ్య తేజస్సు వెడలుచుండెనాయని భ్రమింపజేసెను. మహాత్ముడు గట్టికట్టి ఆకసము వంక జూడగనే "ఓరియంటల్ బాను" వారి ఆధునికగల జండా ఎగురుచుండెను. చెప్పి చెప్పి నాకు వోరు కాముగాచినను, తిరిగి తిరిగి వేసారిసను నాకు తెలసోప్పిగాని మరేసోప్పిగాని లేదు. నా ఉపన్యాసములు వినలేక తలసోప్పి యెత్తిన వారి చెంతకు పొమ్మని మంత్రించెనా యన మూర్ఖ పతాకము ఆకసమున నల్లిక్కులచంచలయై తిరుగుచుండెను. అంతట అభినందనపత్రములు, పుష్పహారములు మహాత్మునిపై పర్చించుచుండెను. వంటిమీదవాలిన ఈగను తోలివీరితి ఈవారములను మహాత్ముడు తీసిపారవైచుచుండెను. ఈవారములు ఈవత్రములు మహాత్ముని సంతసపెట్టులవా? ఆయన వాక్కులప్రకారము ఆచరించి ననే ఆయనఆత్మ సంతసించును. ఈలాంఛనములైనతర్వాత సూతమహర్షి లాగు మహాత్ముడుపక్కసించెను. విన్నారు. బేస్ బేస్ అన్నాడు. ఇంటికివచ్చారు. ఏరాకాటా అంటే ఎప్పటికీ ఆటే అన్నాడు.

* * * * *

15 నూర్చునుండి చెంగల్పట్ట వీధివైపునల మధ్య నడచు ప్యాసెంజరులైలు బండ్లరాకపోకలయందు కొద్దిమార్పులు గలిగినవి. 1, 2 రైళ్లపైయులు మాత్రము కొన్ని నిముషములు వెనుకముందకు త్రోసారు. అయితే ఏమాన్యు ఎట్లున్నను ప్రతిదినము ఉదయం 7 గంటలకు చెట్టిపట్లో రైలు ఎక్కి మదరాసులో తన ఆఫీసురూముకు పోవు నిమిత్తం 7-15 గంటలకు గానుపోర్టువైపునలో నామిత్రుడు డాక్టర్ న్యామినాథన్ గారు రైలుదిగుటలో మాత్రము వీధిమోక మార్పున్న జరుగలేదు. జరుగజనికూడా నానమ్మకము. అండబరరాహిత్యము, తనవిధిని నెరవేర్చు సకలమునకు హాజరులు, నేర్చుకొనవలెనన్న డా|| న్యామినాథన్ గారిని చూచి నేర్చుకొనడమనని ఊహించుచున్నాను.

* * * * *

గతముగళవారమునాడు హైకోర్టు వీధి వర్రారణ్యమై నది. అదివారంనాడు తిలిక్కుపట్టువద్ద 50 వేలమంది జనం పోగయితే నేడిచట లక్ష మందివచ్చియుందురు. ఎంతవేమి? ఆనాటి ఉత్సాహము, ఆనాటి పవిత్రత, నేడుమనస్సుకగవడతేను. ఆనందప్రదక్షణముచేసి చూచినా మనస్సంతృప్తికలుగలేదు.

* * * * *

అని మహాత్ముడునుడిచెను. మహాత్ముని ఉపదేశానుసారము నడుచుకొనవలెనని గురుస్వామిగూడ హెచ్చరించెను.

12 వ తేదీని రామస్వామి నాయకగారు వరకాలికివెళ్లి మహాత్ముని దర్శించిరి. నిన్న 13 వ తేదీ ఉదయము 9 గంటలకు మహాత్ముడు మున్నగువారు వరకాలినుండి మోటారుకారులలో బయలుదేరి మరి రెండుగంటలకు అనగా 11 గంటలకు త్రివేంధ్రము చేరిరి. అచట అతిథిగ్రహమువద్ద వారికి ఘనముగ స్వాగతమిచ్చబడెను. (ఆ. పే.)

అనేకమంది వంటవాండ్లు ఒకచో చేరితే ఆనాడు వంటపాడే. అనేకమంది లాయరు ఒకచో చేరితే ఏవిషయం లేలనేలేలను. అదేమాదిరి ఒకదేవుని నమ్ముకుంటే భక్తిమదురును గాని అందరిని నమ్ముకుంటే లాభమేమియు లేదు. ఒకదేవుని దర్శనమైతే ఎంతప్రాదేశ్కినా కనిపెట్టుకొనియుండి ఏత్రమయోపడి దైవదర్శనముచేసి మరీపోతాము. అందరుదేవుళ్లు ఒకచోటచేరితే చూచేదెక్కడ? చూడనిళ్ళవారెవరు? ఈనాడు మాసిఫూర్నియగుటచే అయ్యవారివయచే పత్రికలన్నియు త్వరగా బయల్దేరుటచే నాపత్రికలలో నాడు మదరాసు దేవుళ్లన్నియు హైకోర్టు వీధివద్ద పుట్ బెంచి జరుపునని చూచి నేనున్నుచూడబయలుదేరితిని. శుభకార్యము జరుగుచోట పశువు కుంకుమ కేమిలోటు? ఆమాదిరిగానే నలుగురుచేరుచోట, తిరునాళ్లలో ఖజూరపండు దుకాణములు అరటిపండు, శనగపప్పుడుకాగా ములుండి తీరునుగదా. అని యిచటను ప్రత్యక్షమైనవి. ఇట్టి సమయములందు పల్లెలలోనే కాఫీహోటల్లు వెలయుచుండగా మదరాసేఅయినప్పుడు కాఫీహోటల్లుకూడా ప్రత్యక్షమైనవనుటలో ఆశ్చర్యమేమియులేదు. అక్కడక్కడ యిసుక నేలపై చలువపం దెళ్లనువేసి అందులో ఆయాదేవుళ్లునువేంచేపుచేసినారు. వాటిముందు సన్నాయివాద్యములు మున్నగు పాతవాాయిద్యాలు సన్నగిలినవి. బ్యాండ్ ప్రాగుచున్నది. ఎటుచూచినా జనం కన్నడడమేగాని ఎవరికీ తేవుడు కన్పించినట్లులేదు. వచ్చేవారు వస్తున్నారు. పోయేవారు తిరిగిపోతున్నారు. చీట్లాటలాడే వారు చీట్లాడుచున్నారు. అమ్ముకొనేవారు ఒకజా ఒండ్రు జా టవ్ టవ్ అని కేకలువేయుచున్నారు. సల్లాపములాడేవారు సల్లాపము లాడుచున్నారుగాని దైవభక్తి యేమూలదాగినదో కన్పించలేదు. నాకేమి మనస్సుకు నచ్చనందున అటుచూచి యిటుచూచి రైలువేమనకు ముఖముపెట్టి బయలుదేరినాను. అయితే ఈజనాన్ని చూస్తే ఒకతలంపు తట్టినది. ఇతర సమయములందు పొమ్ముముంతరచేరి పోవు నాఘ్రాణించుటకే నోరు కొనిన మనస్త్రీ లీనాడెనను యిల్లువిడిచి దేవునిపేరుతోనైనా మంచి సమద్రువుగాలినుఖును నందగలిగిగదాయనిసంతసించుచు నడచుచుండగా రైలువచ్చిందను రైలెక్కి నానెలపు కేగితిని.

* * *

నడమంతరపునీవచ్చిన పట్టకేకము కాదందురు. అల్పల కధికారమువచ్చినను ఇంతియేగదా! అదేవిధముగ అనుకొనందే కాలముకానికాలములో నిన్న మేముడు తనప్రభావము చూపించాడు. స్వరాజ్యం చేసాడు. లోకముంతానల్లని ముసుగుచే కప్పివేసినాడు. ముసుగుతో అటాయటూ ఈగులాడాడు. దబబ బమోత మ్రోగించాడు. గొడుగులువేయించాడు. దోమలనోళ్ల మాయించాడు. కంబళ్లు దుప్పట్లు కప్పించాడు. మదరాసు మకిలయంతయు పారద్రోలినాడు. ఎండిన గంటలన్నియు పూరించినాడు. కలరా సోఫటకముల కిందుక స్వస్తిచెప్పినాడు. నేడు ప్రభావ ముడిగియున్నాడు కాని ఆకాశమును మాత్రం కనపడకుండానే చేస్తున్నాడు.

(లోకసంచారి)

నోటీసు

కనిగిరి డిప్యూటీ మునసపు కోర్టులో

O. P. 15 of 1925

సిటివనర్లు:—(1) వొడ్డె ఆదెన్ను 13, (2) వొడ్డె కోటమ్మ 11.

పై నెంబరు సిటివనర్లు లేట్ మానం నుబ్బారెడ్డి ఆన్లి తాము వారసుకుమార్లల మనియు సదరు నుబ్బారెడ్డి వ్రాసి యిచ్చిన పిలునామాను పట్టియు తాము వారసు హక్కువార్ల మనియు మారపరాజు చెంచురామయ్య వ్రాసియిచ్చిన ప్రోనోటు ఆసలు ఫాయిదాబు రు 62.3-6 లున్నా తాటి వెంకయ్య వగైరాలు వ్రాసియిచ్చిన ప్రోనోటు ఆసలు ఫాయిదాబు రు 143-2-6 లున్నా మన్నూరు శేషచలపతివైన పొందిన డిక్రి మొత్తం రు 87-14-0 లున్నా పిటివనర్లు రాబట్టుకొనుటకుగాను Succession Certificate ను దయచేయించగలందులకుగాను పై నెంబరు పిటివను దాఖలుచేసి నందుకు ఆక్షేపణకుగాను తే 26-3-1925 డిక్రి వాయిదావేయబడి యున్నది కనుక ఆక్షేపణలు కలవారు తెలుపుకొనుటకై యీ నోటీసు ప్రచురించడమైనది.

గొంట్లా- శ్రీరాములు శెట్టి, బి. ఎ., బి. ఎల్.

11.8-1925. పిటివనర్లపక్షమున కనిగిరి

రాజ్యపు చట్టపురి శాసన సభ

ల్యాండు రెవిన్యూ పరిపాలనను గురించి
జరుగు చర్చ

కొన్ని ముఖ్యవిషయములు

రాజ్యపు పరిపాలనను చెన్న పుర శాసనసభ సమావేశమైనపుడు, 1925-26 సం॥ వ్యయమునకు గ్రాంటులపై చర్చ జరుగును. ఆదినముననే సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు—మొదట మన కమిటీనివేదిక నూచనలయెడల నవమృతిని చెబుతుంటున్నాను సభాకార్యక్రమము నాపవలసినదని ఒక ప్రతిపాదనను తెచ్చునని చెలియుచున్నది. అటుతరువాత చర్చకువచ్చుచు “డిమాండు” లలో మొట్టమొదట చర్చకువచ్చునది ల్యాండు రెవిన్యూకాళి యొక్క వ్యయము. ఈ కాళివ్యయమునకు ప్రభుత్వమువారు రు 254 లక్షల 51 వేలు కావలెనని గోరుచున్నారు.

ల్యాండు రెవిన్యూకాళి “డిమాండు” నకు చాలమంది సభ్యులు మొత్తము 154 సవరణలు నుపపాదించుటకు నోటిసులు నిచ్చిరి. వీనిఅన్నిటిలోను ముఖ్యమైనది, తంజావూరుజిల్లా ప్రతినిధియగు పంతులు ఆయ్యరంగారు నోటిసునొసగిన సవరణ. ప్రజలకోర్కెల నంగీకరించువరకు, ప్రభుత్వమువారు గోరు ధనము నొసగరాదను, ప్రజాప్రాతినిధ్యసూత్రమును ఆచరణలో పెట్టుటకానుగ్రాంటును పూర్తిగ నిరాకరించుట కీసవరణ దీనికొనిరావలయున్నది. లాండు రెవిన్యూవ్యయములలో వేర్య రుపకాళిల గ్రాంటులపై చర్చయగిననెరువాలేమొత్తముగ్రాంటు వోటునకు పెట్టునపుడు ఈసవరణపై చర్చ జరుగగలదు. ఇవిగాక వేర్యరవిషయములను చర్చించుటకుగాను కొంత తగ్గింపుల నుపపాదించును ఇతరసవరణలుగలవు. ల్యాండురెవిన్యూ చట్టము నేర్పరుచువరకును సెటిల్మెంటుపార్టీల కార్యక్రమము నాపవలెనని గోరుటకుగాను, రు 80 వేల తగ్గింపు నుపపాదించుటకు ఒకరు నోటిసు నొసగిరి. రెవిన్యూ బోర్డును తొలగించుటను గురించియు, ల్యాండురెవిన్యూబిల్లును ఇంగ్లండు ప్రవేశపెట్టక పోవుటకు కారణములను చర్చించుటకుగాను—రా. బ. టి. ఎం. నరసింహాచారిగారు, మరయొక తగ్గింపు సవరణకు నోటిసు నొసగిరి. కృష్ణాజిల్లావిభజనను ప్రస్తుతము వారి ఛనీయముగాదను విషయమును చర్చించుటకుగాను, రెవిన్యూ బోర్డును తొలగించవలెనని గోరుటకును కె. కొటిరెడ్డి ఎస్. దేవేంద్రుడు, రా. బ. సి. వి. ఎస్. నరసింహారాజు, సి. రామలింగారెడ్డి, పి. ఆంజనేయులుగారును, మరి చాలమంది ఇతరులును వేర్యరతగ్గింపుల నూచించుచు సవరణలు నుపపాదించెదరు.

ల్యాండు రెవిన్యూబిల్లు

ల్యాండురెవిన్యూబిల్లును ప్రవేశపెట్టుటయందు ప్రభుత్వమువారు రాలస్యమొనర్చు చున్నందుటకుగాను, సభ్యులు చాల నసంతృప్తికొందినటులు—వారు నోటిసులనొసగిన తగ్గింపుసవరణల వలన చెలియుచున్నది. ఈ బిల్లువిషయమున ప్రభుత్వమువారి చర్చను ఖండించుటకుగాను ఇరువదిమంది సభ్యులకుపైగా తగ్గింపు సవరణలకు నోటిసులనొసగిరి.

రెవిన్యూబోర్డును తొలగించవలెనని నూచించుచు, చాల మందిసభ్యులు ఉపకాళివ్యయములను పూర్తిగ తగ్గింపవలెనని గోరుచును, కొంతతగ్గింపవలెనని గోరుచును సవరణలు ప్రతిపాదించుటకు నోటిసులు నొసగియుండిరి. కృష్ణాజిల్లాలో భూములను పల్లపుఆయకట్టులోకేర్పరుటకు ఫీజుపుచ్చుకొనుపద్ధతిని చర్చించుటకుగాను, ఎం. ఆబ్దుల్ వాహబు సాహెబుగారు, నామమాత్రపు “తగ్గింపు” ప్రతిపాదనకు నోటిసు నొసగెను. ఎం. కె. వి. రెడ్డినాయుడు, జె. పి. సామ్యుయేలు గార్లు మొదలగు వారు కృష్ణాజిల్లా విభజనమున రద్దుకేయు విషయముల చర్చించుటకుగాను సవరణలు ప్రతిపాదించెదరు. క్రొత్తపల్లిమగోదావరి జిల్లా ప్రధానపట్టణమును నిర్ణయించు విషయము చర్చించుటకు వి. పెద్దిరాజుగారిొక సవరణ నుపపాదించెదరు.

వేర్యరు గ్రామముల నొక్కొక్కటిగాకేర్పరు విధానము ననుసరించి తొలగించిన గ్రామాలవ్యయముల తిరిగి ప్రభుత్వము వారియాపదవులందు నియమింపవలెనని గోరుచు చాలమంది సభ్యులు “తగ్గింపు” సవరణలకు నోటిసులనొసగిరి. కరణములకును, పెట్టివారికిని నొసగెనువేతనములను హెచ్చింపవలెనని చెబుతుంటున్నాను పెద్దిరాజుగారి పేర నొక సవరణగలదు.

తామప్రదేశములందు నూలువడకు పనిని ప్రవేశపెట్టవలెనని తెలుపుటకుగాను జి. రామేశ్వరరావుగారిొక సవరణకు నోటిసునొసగిరి.

ఎక్సైజు

మంత్రులయందు విశ్వాసరాశిత్యము

ఎక్సైజుకాళి వ్యయము డిమాండు చర్చకు వచ్చినపుడు, మంత్రులందు విశ్వాసరాశిత్యమును చెబుతుంటున్నాను, ఆ ఫీసరుల వేతనములను కీర్తికలోని రు 21000 మొత్తమును తొలగింపవలెనని సవరణ నుపపాదించుటకుగాను రాజ. సి. ఎస్. నరసింహారాజు, రామలింగారెడ్డి ఎస్. సత్యమూర్తిగార్లు సవరణలకు నోటిసు నొసగిరి. ఎక్సైజుకాళి పరిపాలనయందు విశ్వాసములేదని చెబుతుంటు నామమాత్రపు తగ్గింపును నూచించుచు కొటిరెడ్డి గారిొక సవరణకును, డిమాండును పూర్తిగా నిరాకరింపవలెనని సత్యమూర్తిగారు మరయొక సవరణకును నోటిసు నొసగిరి. మొత్తముమీద సిద్ధిమాండునకు 44 సవరణలు పట్టికయందు గలవు. ముద్రపానము విషయమున ప్రభుత్వము వారి విధానమును చర్చించుటకుగాను అందులో కొన్ని సవరణలు ద్వేషింపబడెను.

* * * స్టాంపులు

స్టాంపులకాళి వ్యయము డిమాండునకు 11 సవరణలు గలవు. స్టాంపుఫీజును తగ్గింపవలెనని గోరుచుద్దేశముతో నలుబది మంది సభ్యులు, నామమాత్రపు తగ్గింపునకు నోటిసు నొసగిరి.

* * * అటవీకాళి

అటవీకాళి వ్యయము డిమాండు 46 లక్షల 47 వేలు. ఈడిమాండునకు 65 సవరణలు పట్టికయందు గలవు. అటవీకాళిను తొలగింపవలెననియు, పెద్ద యుద్ధోగములలో భారతీయులకు నియమింపవలెననియు, ప్రభుత్వమువారి విధానమును చెబువలెననియు గోరుటకు వేర్యరతగ్గింపుసవరణలు పపాదించుటకును.

రిజిస్ట్రేషన్కాళియందు, రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజులతగ్గింపవలెననియు, రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజులను నిర్ణయించుటలో శాసనసభ వారి ఆనుమతినింపవలెననియు గోరుటకుగాను కొన్ని సవరణలు గలవు. ఇరిగేషన్కాళికు తగిన మొత్తముల ప్రత్యేకించుచుండలేదని ఆసంతృప్తి చెబుతుంటున్నాను చాలమందిసభ్యులు ఇరిగేషన్ డిమాండులో నామమాత్రపు తగ్గింపు ప్రతిపాదనకు నోటిసునొసగిరి. ఇరిగేషన్బిల్లు ఎంతవరకు ఆభివృద్ధిచెందినవిషయమును గమనించుటకుగాను సత్యమూర్తిగారిపేర నొక తగ్గింపుసవరణగలదు.

* * * గవర్నరుగారి వ్యయములు

జెనరలు అడ్మినిస్ట్రేషన్కాళి డిమాండు (3) నందు గవర్నరుగారి వ్యయములకు సంబంధించినది. శాసనసభ్యులను వేతనములను పుచ్చుకొని పనిజేయు ప్రభుత్వోద్యోగులు గల నియమించు విధానమును గురించి చర్చించుటకును గవర్నరుగారి ప్రైవేటుత్రేకటరీపదవికి భారతీయుని నియమించుటకుగూర్చి చర్చించుటకును వ్యయమునందు నామమాత్రపు సవరణలకు నోటిసులనొసగెదెను. గవర్నరుగారి ఆంగరక్షకనర్తమునకును వ్యాండునకును ప్రత్యేకింపబడిన మొత్తములను తొలగింపవలెనని సత్యమూర్తిగారిపేర సవరణలుగలవు. గవర్నరుగారి గృహమున సామగ్రికి స్వదేశీవస్తువులను కొనవలెననియు, సరియగు జమాఖర్చులు చెబువలెననియు గోరుటకుగాను రు 100 లక్షలతగ్గింపవలెనని సత్యమూర్తిగారిపేర సవరణగలదు. గవర్నరుగారి ప్రయాణములందు పెనులపైలుబండ్ల ప్రశ్నను చర్చించుటకుగాను, వెంకటరమణయ్యంగారును సత్యమూర్తిగారును సవరణలకు నోటిసునొసగిరి. గవర్నరుగారి దువారాఖర్చును గురించి చర్చించుటకుగాను 21 మంది ప్రతిపాదనసభ్యులు నామమాత్రపు తగ్గింపులకు నోటిసునొసగిరి.

చట్టనిర్మాణసంఘములు

చట్టనిర్మాణకాళిల వ్యయముడిమాండు (3) నందు—శాసనసభ్యుల బత్తలను ప్రయాణపుఖర్చులను సవరించుటకును తగ్గించుటకును కొన్ని సవరణలు గలవు. నియోజకవర్గము యొక్క అర్హతలగురించిన సమస్యనుగురించి చర్చించుటకును, సెలవుకమిటీలు ఉచితముండెనుమో సమావేశమగుటయందలి అవాంఛనీయతను వెల్లడించుటకును చాలమంది సవరణలకు నోటిసులు నొసగిరి.

ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకకాళి

ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహక సంఘముయొక్క వ్యయమునుగురించిన డిమాండునకు చాలమందిసభ్యులు సవరణలకు నోటిసునొసగిరి. వీరిలో చాలమంది, కార్యనిర్వాహకసభ్యులసంఖ్యను తగ్గింపవలెనని గోరుటకుగాను సీసవరణలు నుపపాదించెదరు. ప్లాపు సెలక్షన్బోర్డును తొలగింపవలెనని గోరుటకుగాను చాల సభ్యులమొదలయిచు, ఎం. సి. రాజుగార్లు సవరణలకు నోటిసులనొసగిరి. వేసవికాలమున ఉచితముండెనువచ్చెల్ల ఆచారమును గురించిచర్చించుటకుగాను సత్యమూర్తిగారు అధికకాళివ్యయ

మున నామమాత్రపు సవరణ నుపపాదించెదరు. మంత్రులయొక్క అందుచు ఖర్చుముగా వేతనములపై మొత్తము తగ్గింపవలెనని మంత్రులయొక్క వేతనమును గురించి చర్చించుటకు నూచించుచున్నాను తగ్గింపు సవరణ నుపపాదించుటకు నోటిసు నొసగిరి.

మంత్రుల వేతనములు

మంత్రుల వేతనములలో రు 1000 ల చొప్పున తగ్గింపుటకుగాను ప్రతిపాదనకు సభ్యులపేర్లతో చాల సవరణలు పట్టికయందు గాన్పించుచున్నవి. స్థానిక స్వపరిపాలనకాళి మంత్రులందు విశ్వాసములేదని చెబుతుంటున్నాను సత్యమూర్తిగారు, మంత్రుల వేతనములకు నిర్ణయింపబడిన మొత్తములో రు 1000 ల తగ్గింపవలెనని ఒకసవరణ నుపపాదించెదరు. ఇదిగాక—స్థానిక స్వపరిపాలనకాళి పరిపాలనమునందు విశ్వాసములేదని చెబుతుంటున్నాను నామమాత్రము తగ్గింపును నూచించుచు 20 మంది సభ్యులు వేరొక ప్రతిపాదనకు నోటిసు నొసగిరి.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణమును గురించియు—ఆవిషయమును గురించియు చర్చించుటకుగాను, రెండుసవరణలుపట్టికయందు గాన్పించుచుండెను.

* * * 16 వ తేదీన జరుగు శాసనసభాకార్యక్రమము

(1) ప్రశ్నోత్తరములు, (2) మదరాసు సివిల్ కోర్టు సవరణ చట్టమును, మద్రాసు జిల్లా స్థానికసంఘముల సవరణ చట్టము గవర్నరుగారు రంగీకరించినటుల శాసన సభాధ్యక్షుడు తెలుపుట (3) శాసనసభవారికి వచ్చిన వర్తమానములు (కమ్యూనికేషన్సు) బహిరంగపరచుట (4) పబ్లిక్ ఎకౌంట్సు కమిటీ నియామకమును గూర్చి గ్రహంగా రుపపాదించుట (5) సైనాన్వల్ కమిటీ నియామకమును గూర్చి గ్రహంగా రుపపాదన (6) 1924-25 కు సప్లెమెంటరీగ్రాంట్ల నడుగుట (7) 1925-26 బడ్జెటుపై యుపపాదనలు. (8) సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు మద్దీహన్ కమిటీ రిపోర్టు చర్చించుటకు సభా కార్యక్రమమును నిలుపు చేయవలసినదని తీర్మానమును తెచ్చును.

నర్ ఆబ్దుల్ రహింగారు

తిరస్కరింపబడుట

బ్రిటిషు పత్రికలు వాఖ్యానము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, మార్చి 18:—బెంగాలునకు క్రొత్తగవర్నరును నియమించిన సందర్భమున సాటరుడెరి పూర్వపత్రిక ఈక్రింది విధమున పరిపాదకీయవాగ్దానమును ప్రకటించెను:—ఈవిషయమున భారతకార్యాలయమువారు గొప్పపారహితావర్పిరి. ఎక్సైజుకాళిపై కాన్సిలునందలి సీనియరు సభ్యులకే ఆక్టింగు గవర్నరు పదవి ఇవ్వవలయునను నాదమునం దెట్టి ఆర్రుములేదు. కాని బిల్లును ప్రభువుగారు రాజప్రతినిధిగ వని చేయుదు రను వార్తతోపాటు బెంగాలు ఆప్త గవర్నరుగా ఎవరు నియమింపబడినో ఆ వార్త మాద ప్రకటించిన ఎట్టి చిక్కు లేకుండెడిది. భారతీయులు ఎంతరాజభక్తిగలవారైనను పోటీపచ్చిన బ్రిటిషు ఉద్యోగులే గెలుచుచుండెదరును అపవాదమునకు ఆపకాశ మివ్వబడెను. ఇట్టి దుర్భిప్రాయమునకు లోకై సర్ హౌకెకెగారు కష్టమును గవర్నరు బాధ్యతను భరింపవలసియున్నది.

నే ప ను ప త్రి క

నేషనుపత్రిక ఈవిషయమై ఇట్లుప్రాయుచున్నది:—సర్ ఆబ్దుల్ రహింగారిని బెంగాలు గవర్నరుగ బర్కెను హెదరు ప్రభువుగారు నియమించినందులకు చింతిల్లుచున్నాము. భారతీయులు బ్రిటిషువారి పరిపాలనమునకు లోబడినవారి యవ్వని బ్రిటిషువారు విడనాడవలెను.

ఈ ది ప్పు ఎ స్సి క లు

జగ్గుల్ పక్షమువారు సగముస్థానములు పొందుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

కయోల్, మార్చి 18:—ఈ ప్పు ఎ స్సి క లు జగ్గుల్ పక్షమువారు 101 స్థానములు సంపాదించగలిగిరి. ఇతర పక్షములకు చేరినవారు 101 రు ఎన్నుకొండిరి. ఇంకను కొన్ని ఎన్నికల ఫలితములు ప్రకటింపబడవలసి యున్నవి. ఇట్లో పక్షమువారిలో 108 రు ఇతరపక్షమువారి 121 రు నూకర శాసనసభయందు ముందెదరని ప్రభుత్వమును ఏర్పాటుచేయునాదు.

భారత శాసనసభ

ప్రజా సాక్షిధులం దైకమత్తా భావముపలన ప్రభుత్వమునకు

జయ మొన గూడుట

నల్లమందు పాలనావిధానము పోషించును భక్తులలో సూర్యురూపాయలు తగ్గించుటకు దత్తాగారి తీర్మాన మంగీకరింపబడెను

25 తేదీతో ముగియవచ్చును

వచ్చేవారమునకు తీర్మానము

శ్రీశ్రీ, మార్చి 19:—సర్ అత్యంతమైన ముష్టిగాదు వచ్చే వారములో చేయవలసిన వ్యవహారములను వివరములుగా తెలియజేసిరి. 16, 17 తేదీలలో ఆర్థిక చట్టము విచారించబడును. సర్ జేసిట్ బ్లాక్ ట్రాస్టు గారు రాష్ట్రీయ కర్షకుల విషయమున కొక తీర్మానమును గూడ ప్రతిపాదించెదరు. 17 తేదీన ముగియని వ్యవహారము 18 తేదీ బుధవారము నాడు జరుగును. బుధవార మనాడు స్టేటు కాన్సిలు శిఫారసులతో అంగీకరింపవలసినదని భారత శాసనసభవారి నడుగును దాక్షిణ్య గౌరవ లోక తీర్మానమును ప్రతిపాదించెదరు. మరియు సెల్వగారి సక్సెషన్ సర్టిఫికేటు ఆర్డరువరకు బిల్లుమీద జాబులు కమిటీకి సభ్యులు నియమింపబడుదురు. తెయ్యళ్ళ సవరణ చట్టముమీద స్టేటు కాన్సిలులో చేయబడిన సవరణలతో అంగీకరింపవలసినదని కూడ ఒక తీర్మాన ము ప్రతిపాదించబడెను. 17 తేదీన ప్రకటించబడు ఇండియన్ ప్రాప్తి ఆర్డరువరకు చట్టము ప్రవేశపెట్టబడును. దానిని విచారించి అంగీకరింపవలసినదని తీర్మానములు ప్రతిపాదించబడును. రాబడిపన్ను టారిఫ్ చట్టముమీద సెల్వగారి మిటీవారి నిశ్చయములు విచారించబడును. ప్రతిక్షిత్తు శాసనము సవరణ జేయు చట్టమును ప్రవేశపెట్టుటకై ఆనుజ్ఞ జేడుటకు కూడ ఒక తీర్మానము ప్రతిపాదించబడవచ్చును.

18 తేదీన మిగిలిపోయిన వ్యవహారములు 20 తేదీ శుక్రవారమునాడు గాని 28 తేదీ సోమవారము నాడుగాని జరుగును.

అధికారేతర చట్టములు మార్చి 19 తేదీన చర్చింపబడును. 21 తేదీ శనివారము నాడు సభ జరుగదు.

దివాన్ బహదూర్ రామచంద్రరావుగారికి జవాబు చెప్పవలసిన అధికారేతర చట్టములను విచారించుటకై మరెయ్యక దినము సేర్పాటు చేయుటకు ప్రయత్నించెదనని సర్ అత్యంతమైన ముష్టిగాదు చెప్పిరి. యువతుల అంగీకార చట్ట మున్నదని యిచ్చట సుద్దిమగు గారు రామచంద్రరావుగారికి జ్ఞాపకము చేసిరి.

గ్రాంటులాడిమాండులపై చర్చించుటకు యెక్కువ దినములు కావలెనని రంగాచారిగారు కోరిరి.

అందుకు గవర్నరు జెనరలు అంగీకరించవలెనని సర్ అత్యంతమైన ముష్టిగాదు చెప్పిరి. ఆసభ్యునికే జవాబుచెప్పవలసిన బాధ కమిటీవారి శిఫారసులను అనుబంధం పెట్టుటయొక్క ప్రాముఖ్యతను యిండియా దొరతనమువారు గుర్తించిన ముద్దిమగు గారనిరి. నిజముగా యిదివరకే యిండియా దొరతనమువారు చట్టమును చిత్తుగా తయారుజేసినదియు కాని నిష్పాద్యమీద బాంబాయి ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయములు లోతైనదియు వాటిని యిచ్చి చిత్తుచట్టమును బాంబాయి నమ్మనేటాయనియు ఆ చట్టము గెట్టులలో ప్రకటించబడుననియు చెప్పిరి. ఈ సమావేశము 28 తేదీతో ముగియవచ్చుననియు కాని భారత శాసనసభ లోను స్టేటు కాన్సిలులోను ఆర్థిక చట్టము కేర్లుమీద అంతయు సాధారణదియందుననియును తుదకు హోం మెంబరు చెప్పెను.

(ఆ. ప్రె)

నల్లమందు పాలనావిధానము

తగ్గించబడిన డిమాండు అంగీకరింపబడెను

బ్లాక్ ట్రాస్టు గారి యుపన్యాసము

ప్రజాభిప్రాయము

శ్రీశ్రీ, మార్చి 18:—దాల్ దత్తగారి యుపన్యాసమును వినిపనారెవ్వరును ఆయనయొక్క ముగివాదిత్వమును విశ్వాసము

ను తెలియకపోయెను. నిజానిజములు హైందవ ప్రజాభిప్రాయము నకు తెలిసియుండిననే మనము నల్లమందువిషయమున స్వాతంత్ర్యాభిప్రాయము సేర్పరచుకొనవచ్చును. చైనాకు నల్లమందును పంపకూడదని నిషేధించినప్పటినుండియు ప్రభుత్వమువారు కొంత దర్పకముగా నుండుటకు హైందవ ప్రజాభిప్రాయము దొరుకుచులేదు. ఇంగ్లాండులోని స్వయంత్రాచార హీనులను సంతోష పెట్టుటకయి యిండియా ప్రభుత్వమును ప్రజలను బలవంతులుగ రాబడిని పోగొట్టుకొనవలసివచ్చినదనియు విలువగలిగిన వ్యాపారమును వదులుకొనవలసివచ్చినదనియు క్రొత్తగా ప్రజాభిప్రాయము జయింపబడినది. ప్రజాభిప్రాయములో శ్రద్ధ తీసికొనుటనుంచిది. అంతరంగికముగా గాని బహిరంగముగా గాని ఒక చర్యదీసికొనుటకు ప్రజాభిప్రాయముగూడ అనుకూలముగా నున్నయెడల ప్రభుత్వము వారికి సంతోషముగా నుండును.

నల్లమందుపంట

బర్మాసరిహద్దులలో పోరాని కొన్ని ప్రదేశములలో తప్ప బ్రిటిషు యిండియాలో అన్నిచోట్లనుకూడ రై సెన్సులున్నచోట్ల మాత్రమే నల్లమందు పండింపబడుచున్నది. పంజాబులోతప్ప తక్కినచోట్ల నల్లమందు పండించు ప్రదేశములను ప్రతిసంవత్సరము ప్రభుత్వమువారే యేర్పరచుచున్నారు ఇచ్చట పండించినవారు తమ నల్లమందును ఒక నియమిత రేటు ప్రకారము ప్రభుత్వమువారికి అమ్మవలసి యున్నారు. పంజాబులో మాత్రము ప్రజలు చిన్న చిన్న ప్రదేశములలో నల్లమందును పండించుకొనవచ్చును గాని వారు తిన్నగా రై సెన్సుతో అమ్మవారికి మాత్రమే తమ నల్లమందు నమ్మవలసియున్నారు. పాలమునుండి రాగానే నల్లమందు ఘోషిస్తూ ప్యాక్టరీకి పంపబడి అచ్చట నది రెండు విధములైన ముడినల్లమందుగా తయారగుచున్నది. ఒక రకము నల్లమందు యెరుమతికొరకు తయారు చేయబడుచున్నది. ఇందులో కాక నల్లమందును రెండవది ఎక్సెస్ నల్లమందు ఇందులో ఒక పాలు కాకనల్లమందును మూడుపాలుగు పార్లు మాల్యా నల్లమందును ఉండును. ఈ నల్లమందును సెంట్రల్ యిండియా రాజపుత్రానాలోనున్న స్వదేశీసంస్థానములు సప్లయ చేయును. నల్లమందును పండించుట తయారుచేయుట ఎగుమతి చేయుట కేంద్రవిషయమై యున్నది. దీనివలన వచ్చు డబ్బు కేంద్రవిషయములకు పోవుచున్నది.

ఎక్సెస్ నల్లమందును కేంద్రప్రభుత్వమువారు అసలు ఖరీదుకు స్థానిక ప్రభుత్వములవారికి అమ్మచున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వము వారి కిచ్చు భరతును రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారు ముద్దిగరిలకును గల భేదము ఎక్సెస్ నల్లమందును.

నల్లమందు పాలనావిధానము

ఒక్క అస్సాములో తప్ప నల్లమందు ప్రజాభిప్రాయముతో కాకులలో చేరియున్నది. ఎక్సెస్ నల్లమందు విషయమున పాలనావిధానము మంత్రులతోనే నిర్ణయింపబడుచున్నది. నానాజాతి సమితి యెదుట ఫోర్టింజి ప్రభుత్వం చెప్పినట్లుగా మంత్రులైన వాడొక సంస్కరణమును చేసిన యెడల దానిని నిష్పంశముగా యిండియా ప్రభుత్వమువారు ఆమోదించి ప్రోత్సహించెదరు. పోయిన 10, 15 సంవత్సరములనుండి యావిషయమున స్థానిక ప్రభుత్వములన్నియు ఒకటే విధమై పాలనావిధానము సవరించుచున్నవి. అనగా నల్లమందు ధర పెంచుట బదులు అందరి ధగ్గర నల్లమందుండుటకు జేయుట 1910-11 లో కంటే నల్లమందుధర యిప్పుడు హెచ్చు జేయబడినది. నాపులు అప్పటి వాటిలో 218 పంతుగా నున్నవి. ఎవ్వరుగాని తమ ధగ్గర యిచ్చవచ్చినంత నల్లమందు నుంచుకొనరాదు. నల్లమందు త్రాగనివారి వద్ద 1-8 తులములవరకు నుండవచ్చును. నల్లమందు త్రాగేవారివద్ద $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{4}$ తులములవరకు నుండవచ్చును. మొత్తముమీద స్థానిక ప్రభుత్వము ల విధానము యెక్కువ రివిన్యూను రాబట్టుట తీర్చుట నల్లమందు కర్షు

పెట్టుటయని చెప్పవచ్చును. 1910-11 లో 12580 బారువుల నల్లమందు కర్షయి రు॥ 164.87 లక్షలు వచ్చెను. 1922-23 లో రివిన్యూ 250 లక్షలయ్యెను. నల్లమందు కర్షు 7866 బారువు మాత్రమే. ఈ విధముగా ప్రతిరాష్ట్రీయునందు నలసందు కర్షు తగ్గిపోవుచున్నదని చూపించెను.

సంస్కరణముల తరువాత

సంస్కరణములతరువాత నల్లమందు ప్రజాభిప్రాయములలోనికి వచ్చినది. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము తీవ్రమయిన తగు జాగ్రత్త తీసుకొనుచున్నది. కొన్నిచోట్ల నల్లమందు త్రాగుదును పూర్తిగా నిషేధించుటకును అక్రమముగా సంపాదించినవారిని శిక్షించుటకును ప్రయత్నములు సులభబడుచున్నవి. నల్లమందు నాపితేయుటకు రాష్ట్రీయ రెజిస్ట్రీ వైన చేసినయెడల యిండియా ప్రభుత్వమువారు రిడ్డుపెట్టాలరు. మీరు మిక్కిలి తీవ్రముగా కూడ పనిజేయుదురు. నల్లమందు బర్మా ప్రజలకు హానిచేయునని 1893 లో అంగీకరింపబడినప్పడు ప్రభుత్వమువారు చురుకుగా పని చేసి నల్లమందు త్రాగుదు నాపితేసిరి. అనుభవమునుబట్టి అప్పుడప్పుడు యెర్పాట్లు మార్చవలసి వచ్చినను త్రాగుదువాండ్లని రిజిస్టరు చేయించుకొనిన బర్మీకుల సంఖ్య 1911-12 లో 14109 నుండి 1921 లో 5405 వరకు తడిపోయినది. ఈ కొంచెము గూడ నిలిచి పోయినయెడల బర్మాలో నల్లమందు మందులకొరకు మాత్రమే తయారు చేయబడును.

అస్సాము

అస్సాములో నల్లమందు నాపితేయు చర్యత వినదగినది. 1860 లో మొట్టమొదట కొన్ని నిబంధన సేర్పరచబడెను. అప్పటినుండి యీ 50 సం॥లో అస్సాములో జనసంఖ్య రెండు రెట్లుకొనెనను ఒక్కొక్క దుపయోగించే నల్లమందు 17.4 గ్రాములనుండి 6 గ్రాము అయ్యెను. నానాజాతి సమితివారు బౌద్ధముల కొరకు మాత్రమే యుపయోగించవలెనని చెప్పియున్నారగావున యీ సంఖ్యయు యెక్కువగా నేయున్నది.

ఇదివరకవలంబించుటకును విధానము

క్రమమైనదే

కాబట్టి యీ సంగతులవలన పూర్వ మవలంబించబడిన విధానము సక్రమమైనదనియును నల్లమందును తగ్గించుటలో జయప్రథముగానున్న అట్టి పద్ధతినివలెపెట్టి మరెయ్యక పద్ధతినవలించుటలో మిగుల జాగ్రత్త వహించవలెననియు తెలుసు న్నది. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి విధానము 1893 లో రాయలు కమిషనువారి శిఫారసుల ననుసరించుచున్నది. ఇండియా మీద బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారితో బలవంతులుగా నియమింపబడినదిగావున దానికికావలసిన డబ్బును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారే యిచ్చుచున్నారు. వారు 200 మంది సాక్షులను విచారించి హిందూ దేశములో నల్లమందు విశేషముగా బాధలను జబ్బులను మరచిపోవుటకును నిషా కలిగించుటకొరకును ఉపయోగించబడుచున్నదని తెలుసుకొనిరి. సాధారణముగా ప్రతి యింటికొక అది బిడ్డలకు వాడబడుననియు అందువలన అపాయములేదనియు అప్పుడు తెలిసెను. నల్లమందును సవయోగించి దుర్మితపరులైనవారి సెవ్వరిని కమిషనువారు చూడలేదు. నల్లమందు త్రాగుట దుర్భాగ్యముగా పరిగణింపబడుటచేత హిందూదేశమున నది యెక్కువ అలవాటులో లేదు. కమిషనువారు రిపోర్టు చేసినప్పడు ప్రతివాడును సానుకు 27 గ్రెయినుల నల్లమందు నుపయోగించుచుండెను. 1922-23 లో ఆమొత్తము 18 గ్రెయినులకుకూడతగ్గిపోయెను. క్రమక్రమముగా అన్నిచోట్లను తగ్గిపోవుచున్నది. ఎక్కువగానున్న ఆంబాలా, లూథియానాలలోగూడ మనుషులకంటె తక్కువగానే యున్నది.

ముగింపు

దేశములో నల్లమందు వ్యయముమీద యిండియా ప్రభుత్వము వారి వైఖరి నిగురించి సర్ బ్లాక్ ట్రాస్టు గారు తుదకట్టుచెప్పిరి:— 1893 లో నల్లమందు కమిషనువారు చేసిన శిఫారసులను తిరిగి చూడవలసిన యవసరమున్నదని స్థానిక ప్రభుత్వములు చెప్పియెడల ప్రభుత్వము వారానూచనను విచారించుదురు. విషయము ప్రజాభిప్రాయములలో నిదిగావున స్థానిక ప్రభుత్వముల యభిప్రాయములకు తగిన గౌరవముసంగవలెను. బలమైన వివిధాభిప్రాయములన్ననే తప్ప 1893 కమిషనువారి శిఫారసులను తిరిగి చూడవలెనని కాన్ గ్రెవుగారు చెప్పిన అభిప్రాయముతో నానుట్లునే నేనేటిదిం చుచున్నాను.

ఎగుమతివిషయమున 1908 లో యిండియా చైనా లో కయెడంబడిక చేసుకొనెను. అదియే 1911 లో రిజైజు చేయ

బడెను. వాని ప్రకారము వైద్యులనుండి పండితులనుండి ను కలకత్తానుండి ప్రతిపద్యమును యెగురుతున్న నల్లమం దుపైటెలలో యిండియా ప్రతిపద్యమును 51000 పెట్టెలను తగ్గించినట్లును ఒడంబడిక చేసినట్లును. ఈయెడంబడిక ప్రకారము వైద్యుల యెగురుతు 1917 తో పూర్తిగా నిలిచి పోయెను. అంతట వైద్యుల గలగతువు పైను. నల్లమండు పంట నాపివేయక వైద్యులను ప్రపంచములోని నల్లమండులో 9/10 వంతును పంపించుచున్నట్లు యిండియా దొరతనమువారు మాత్రము వైద్యుల యెగురుతుచేయవలెనని నిశ్చయించిరి. వైద్యుల కాని దేశములకు గూడ తుదకు ప్రైయియస్ సెటిల్ మెంటుకు గూడ నల్లమండు యెగురుతు క్రమముగా తగ్గిపోవుచున్నది. 1910.11 లో 42648 నల్లమండు పెట్టెలకు తగ్గిపోయియున్నది. 1922-23 లో 8814 పెట్టెలమాత్రమే పంపబడెను. కొన్ని చోట్లలో కావలసిన నల్లమండుగూడ యిండియా దొరతనము వారు పంపుట లేదు.

ఏదేకపెట్టెలనుండి నల్లమండును తెప్పించుచున్నప్పుడు హిందూదేశమునమాత్ర మెచ్చటికిని నల్లమండు వెగుతుచేయకుండ కేసి యిండియా ప్రభుత్వమువారు నల్లమండు ప్రాగుడు నాపివేయుటలో సాయపడవచ్చునని నూచింపవచ్చును. ఈవిధానము నవలంబించుటకు పూర్వము దేశమును సభయను నీవిషయమును కాగ్రతగా నాలోచింపవలెను. ప్రపంచమవ్యయగు నీవిషయమున నానాజాతి సమితిలోనున్న జాతులలో సహకారము బునిపనిచేసిన దానికంటె యిప్పుడు నూచింపబడిన విధానమును ఒక్క హిందూదేశము మాత్ర మవలంబించినట్లయిన ప్రయోజనముండునా యనుకరయమును అందరును పూర్తిగా నాలోచింపవలెను. జనీవాసభవారి నివేదికములకై యిండియా ప్రభుత్వమువారు కనిపెట్టుకొనియున్నారు. తప్పక అందులో చెప్పిట్లు చేయుదురు. ఈలోగా నల్లమండు వ్యయమును తగ్గించుటకై రివిన్యూలైన చూచుకొనుటకు ప్రపంచములోని కొన్ని దేశముల కంటెపెకాడ ప్రభుత్వమువారు పాటుపడినారని గను చెప్పగలను. ఆచాయము 9 కోట్లనుండి 2 కోట్లకుకూడ తగ్గియినను ఇందునుండి ఆదాయమును తీయవలెనను నుద్దేశ్యము ప్రభుత్వమువారికి లేదు. విషయములను చెప్పియున్నాను గాన మీరేవైనా బుద్ధితో విచారింపవలెను.

పండిత మాలవ్యాగారు

తమయోగ్యులైన రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము లనాసరిండు నూతన విభానము నవలంబించుట యిండియా ప్రభుత్వముయొక్క విధియై యున్నది.

సర్ బాసిల్ బ్లాక్లెట్టు:—లేదు. వారికి రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము కలది.

పండిత మాలవ్యా:—మాకు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము న్నయెడఁ ప్రభుత్వవిధానముపై నేనుకాలమును వృధావుచ్చన. స్త్రీపురుషులకు చంటిబిడ్డలకు నల్లమండుచేయుచున్నవారి యింతకాని. పశ్చిమంబు చెంటనే సంస్కరింపబడవలెను. 1928 లెక్కలవకారము అసహాయమునునులనను గాంధీగారి రాక వలనను సాన్నియలో యిదివరకే అభివృద్ధి గనబడుచున్నది.

సర్ బాసిల్:—ధర లెక్కించుటవలనను ఒక్కొక్క నివర్తనంత నల్లమండుకంటె ఎక్కువ ఉండరాదని ఆస్సాము ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించుట వలనను ఆసంవత్సరము తగ్గి పోయింది.

పండిత మాలవ్యా:—మంచిదే అంతవరకొప్పుకొన్నను గాంధీ రచ్చటెక్కి వెళ్ళుటవలననే మధ్యపాననిషేధోద్యమము ఆస్సాములో బడులుదేరినదని నేనుచెప్పినట్లయిన సర్ బాసిల్ బ్లాక్లెట్టుగారైన కాదన గల రాజీ ఆస్సాము లోను కొన్ని యితర రాష్ట్రములలోను నల్లమండు వ్యయమును తగ్గించుటకు యిండియాలో అన్ని రాష్ట్రములలోను వీల తగ్గిగూడదు? ఇండియాకు పంపబడు నల్లమండుతయ్యుప్రైయి ట్యుంటిల్ మెంటుకు పంపబడుచున్నదనియు, అచ్చట ప్రభుత్వవారి దోకాధికారముక్రింద టన్నులకొలది అన్యబతుకు న్నదయు ఆంధ్రానుగాగు చెప్పియున్నారు. అదియేనిజమైన యెడఁయిండియా దొరతనమువారు యెగురుతుని తప్పక ఆపి వేయెను. ఇండియా యెగురుతు చేయవచ్చుయెడల యితరదేశము నుతి చేయుననుచునాదన పనికిరాదు.

ముగింపును, కాన్ఫ్రెన్స్వైద్యవిషయములలో తప్ప నల్లమండుపయోగించినయెడల శిక్షార్హమైన నేరముగా చేయవలెననిపదకండీతమాలవ్యాగారు చెప్పిరి. పండిత మోతీలాల్ గారు స్వయంపక్షములొప్పున డాక్టరు దత్తగారును యితరులును ఖండింబుగా ప్రభుత్వవిధానమును ఖండించిరి. కాన్ఫ్రెన్స్వైద్యములకు కొంత నల్లమండును పండింపవలెను. కావున అంతయు రాక కలిగించు తమ తీర్మానము నుపసరిండు కొనవలసినదని దొరస్వామి

అయ్యంగారికి సలహా నిచ్చిరి. అయ్యంగారు తీర్మానమును పంపించిరిమోసిరి.

తగ్గించబడిన గ్రాంటు అంగీకరింపబడెను

పేరునకు మాత్రము 100 రూపాయలు తగ్గించుట అంగీకరింపబడెను. 60 మంది అనుకూలముగాను 52 మంది ప్రతికూలముగాను ఓట్లిచ్చిరి. తగ్గించబడిన గ్రాంటు అప్పుడు అంగీకరింపబడెను. కాని సభవారు దానిని కాంక్షను చేయుటకు పూర్వము ఆర్థిక సభ్యుడు రంగాచారిగారికి జవాబు చెప్పెను, ప్రాచ్యదేశములకు యెగురుతుచేయబడు నల్లమండులో చాల భాగము బ్రిటీషు కాలనీలకు పోవుచున్నదని పండితమాలవ్యాగారు చెప్పినమాట నిజపరిశీలకులకు విరుద్ధమని చెప్పెను. హాగ్ కన్వెన్షన్ ప్రకారము తన బాధ్యతలను చెల్లించుకొనుటలో యిండియా ప్రభుత్వము కనక బడియున్నదన్నమాటకూడ అబద్ధమే. హాగ్ కన్వెన్షన్వారు చెప్పిన విషయములనకులు లో బెట్టుటలో హిందూదేశము చేసినట్లు ఏ యితర దేశమును చేయలేదని ప్రపంచమునకు తెలిసిన విషయమే.

పండిత మాలవ్యా:—అమెరికను ప్రతినిధులు సభనుండి వినుగుతో లేచిపోయినరీతియు, యిండియా బ్రిటీషు ప్రభుత్వముల వారు 1920 కాంట్రాక్టును చెల్లించలేదనియు ఆంధ్రానుగారిచ్చిన ప్లేటు మెంటురు ఆర్థికసభ్యుడు చూచెనా?

ఆర్థికసభ్యుడు:—అందులో చెప్పబడిన దదియేయైనయెడల అది నిజముకాదు.

పండిత మాలవ్యా:—ఇండియా గ్రేటుబ్రిటను ప్రభుత్వముల చర్యలవలనే ప్రసిడెంటు కూలిడ్జీ సభనుండి అమెరికను ప్రతినిధులను రమ్మని పిలిచెనని ప్రభుత్వమువారికి తెలియువా?

ఆర్థికసభ్యుడు:—నాకు తెలియదు.

సభవారప్యడు ఫలహారమునకు లేచిరి. (అ. ప్రె)

ఫలహారానంతరము

ఫలహారానంతరమున, అధికారతరల కోర్కెలనుబట్టి నెం 28 కార్యనిర్వాహకసంఘ డిమాండును నె 81 యిండియా మంత్రి యధీనముననున్న కర్యదేహాండును రేపుఉదయమున విచారింపుటకు చర్యలో పట్టిని ముందుచర్యించునట్లు చేయుటకును ప్రభుత్వమువారంగీకరింప నలసినదని రామచంద్రరావుగారు నూచించిరి. హామ మెంబరుపట్టికలోనున్న ప్రకారమే ఒకదానివెనుక నొకటి విచారింపబడవలెనని చెప్పెను. అయిన ను నెం 28 కార్యనిర్వాహకసంఘము డిమాండును చర్చించుట కంగీకరించెను. అది ముగిసిన తరువాత నరు స గా రామచంద్రరావు చెప్పెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి పక్షమున చేరువేరు దావుగనుక నెం 28, 81 డిమాండులు రెండును ఒకదానివెనుక నొకటి చర్చించిన బాసండునని రామచంద్రరావుగారు చెప్పిరి. పట్టికలో చివరనున్న 81 నెం॥ డిమాండును ముందు చర్చించుటకు సభ్యులు ఒప్పుకొనని హామెంబరు చెప్పెను. ఈ పట్టికను సభాయుకుడగు గన్నరూ కెనరలు తయారుజేసిన ననియు, వారే దానిని చూర్వవలె ననియు అభ్యర్థుడు చెప్పెను. కాబట్టి రేపు ఉదయమున సంస్కరణములను గూర్చియు కార్యనిర్వాహకసంఘము క్రింద యితరవిషయములకు గూర్చియు సాధారణచర్యతో సభ ప్రారంభ మగును.

స్థాంపుల డిమాండు

17 లక్షలు తగ్గించమని రామయ్యంగారి తీర్మానము అంగీకరింపబడెను

తరువాత సభలో స్థాంపుల డిమాండుపై చర్య ప్రారంభ మయ్యెను. సెక్యూరిటీ ప్రింటింగు ప్రెస్సును నిర్మాణమున కయ్యే ఖర్చులు రివిన్యూమీద గాక కాపిలు మీద కట్టమని ప్రభుత్వమువారి నడుగు నిమిత్తము 17 లక్షలు తగ్గించవలసినదని రామయ్యంగారు ప్రతిపాదించిరి. సర్ ఫుల్ షేతమదానుగారు బలపరచిరి. సెక్యూరిటీ ప్రింటింగు ప్రెస్సు కిఫారసుచేసిన కమిటీవారు వ్యాపారపద్ధతిమీద స్థాంపులను చాకగా గాక పోయినను యింగ్లాండులో ధరకే యిండియాలో గూడ అచ్చుల్లేరవచ్చునని చెప్పివారని బ్లాక్లెట్టుగారికి జ్ఞాపకము జేసిరి ఓటుకు పెట్టగా రామయ్యంగారి తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. 57 గురు అనుకూలముగాను ఓట్లిచ్చిరి.

అటవీశాఖ డిమాండు

ఇది అంగీకరింపబడెను.

ఫారెస్టు సర్వేయలను భారతీయుల హస్తగత మొనర్చవలసినదని దానుగారు చెప్పిరి. బోర్డింగు నూరు రూపాయలు తగ్గించవలసినదని యుపపాదించుచు ఆర్థికశాఖ మితవ్యము పద్ధతిమీద నడుపుట నుటలేదని చెప్పెను. దేవారామినులోని సరిహద్దులను గురించినట్లయిన దానిని ఖర్చుల సరిహద్దు డిమాండు మిగులనని భోటగారు చెప్పిరి.

బోర్డింగు తీర్మానము నుపసరిండునలసినదని యాదుగ గా అయిన ఉపసరిండునానెను.

పోస్టల్ టెలిగ్రాఫు శాఖలో నేమియు తగ్గించబడలేదు

తరువాత పోస్టల్ టెలిగ్రాఫు తీసికొనబడెను. ఇంగులో నేమియు తగ్గించబడలేదు. కాని సర్ ఫుల్ షేతమదాను భావించుచు రామచంద్రరావుగారు కొన్ని విషయములను తెలియజేసిరి. భావించుచు దానుగారు లేట్లు చాల యెక్కువగా నున్నవనియు మరల పంపబడు పార్సెల్సుమీద ఆర్థికముగా నమూనాచేయబడి అదియొక వ్యాపారమైనదనియు చెప్పెను. దేశము పెద్దదిగావున అట్లుండుట వ్యాయమేనని సర్ బి. యన్. మిత్రాగారు చెప్పిరి. డిమాండు అంగీకరింపబడెను. ఇందో యూరప్షియను టెలిగ్రాఫుశాఖయొక్క డిమాండుకూడ అంగీకరింపబడెను గాని కొద్దిగాచచ్చజరిగెను. 1 లక్ష తగ్గింపు మని రామయ్యంగారిడిగి. ఫ్లామి ఆర్థికసంఘమువారిచే నది యావరకే అంగీకరింపబడెనని సర్ బి. మిత్రాగారు చెప్పిరి.

అప్పులొందవడ్డి తీర్మానములుఓడిపోయి డిమాండు అంగీకరింపబడెను

సభ సాయంతకాలము గంటలకులేచెను. మామూలుఅప్పు మీద కడ్డీకిందను అప్పును తగ్గించుట తప్పును తొలగించుటక్రింద ను బడ్జెటులో చేయబడిన యేర్పాటులో 1 కోటి 88 లక్షలు తగ్గింపవలసినదని జమ్నూదాసు మెహతాగారిచే ప్రతిపాదించబడి పట్టుగాలిచే సనంపబడిన తీర్మానముపై దీర్ఘమైన చర్చ జరిగెను సర్ ఫుల్ షేతమదాను భావించుచు గారు తన బొంబాయి స్నేహితుని తీర్మానమును బలపరచుచు సర్ బాసిల్ బ్లాక్లెట్టుగారు చెప్పిన అప్పు తీర్చునిధిలోని వివరములకు పరీక్షించుటకు అనెండ్రినుండి ఉపసంఘము నేర్పరు పవలసినదని కోరిరి. ఓటుచేయందగిన విషయము ఓటుచేయదగిన విషయములుగా చేర్చబడినవి ఆధికారతరలకూడ ఫిర్యాదు చేసుకొనిరి. బడ్జెటును తయారుజేయుటలో మార్గము 15-6 పెన్సిల ప్రకారము తయారుచేయగా, ఈబడ్జీక్రింద మారపురేటు 15.4 పెన్సిలని నిర్ధారించెయ్యబడెను.

సర్ బాసిల్ బ్లాక్లెట్టుగారు దీర్ఘప్రస్థానము నిచ్చుచు యిప్పుడింత మొత్తము నొకసారిగా తగ్గించియెడల అభివృద్ధిచూచకమున యిరిగేవన్ రైల్వేలకు వారి సంభవించుననియు అనుకూలమైన బడ్జీతో అప్పుదొరకవనియు చెప్పిరి. 48 ఓట్లు అనుకూలముగా వచ్చి 47 ఓట్లు ప్రతికూలముగా వచ్చుటచేత పక్షముగారి తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. స్వతంత్రపక్షములో చాలమంది ప్రముఖులు తటస్థముగా నూరకుండిరి.

తరువాత కొంతసేపటికి స్వతంత్ర పక్షము లోని మణ్సుగంచెట్టిగారు 77 లక్షలు దానిక్రిందనే తగ్గించవలసినదని ప్రతిపాదించిరి. ఈసారి సర్వరాజ్యవాదు లెవ్వరును ఓటుచేయకుండ నూరుకొనిరి. కావున 14 ఓట్లు 46 ఓట్లు ప్రతికూలముగావచ్చి చెట్టిగారి తీర్మాన మోడిపోయెను. ప్రభుత్వసభ్యులును సర్వరాజ్య సభ్యులును కరతాళధ్వనులతో యీశభిమునందుకొనిరి. చివరకు అసలు డిమాండు (పూర్తిగా) ఓటుకు పెట్టగా అధికారు లందరును చప్పట్లుచరచుచుండ 54 ఓట్లు అనుకూలముగా వచ్చి అంగీకరింపబడెను. ప్రతికూలముగా 39 ఓట్లునుచ్చెను. ఈ పు సభతిరిగి సమావేశమగును. డిమాండులమీద ఓటుచేయుట పూర్తియగును. (అ. ప్రె.)

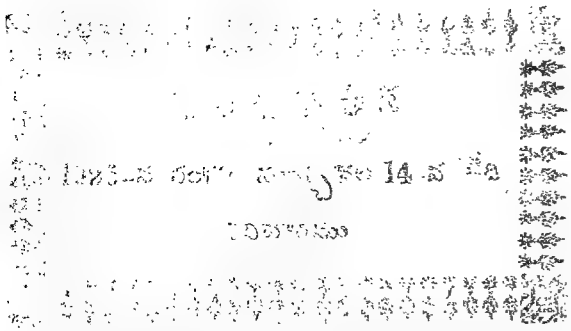
వివిధ రాష్ట్రీయ శాసనసభలు

అస్సాము శాసనసభ

షిలంగు, మార్చి 12:—అస్సాముశాసనసభలో మంత్రులు సభా విశ్వాసపాత్రులు గారని నూచించుచు రు 3:00 ల నుండి నెలకు రు 2900 యు వర్షంప గోరిరి. మతియొక సవరణ రు 2500 లకు నూచించెను. సవరణలు నిరాకరింపబడి యసలు తీర్మానమే నిలచెను.

సంయుక్త పరగణాల శాసనసభ

లక్నో, మార్చి 13:—అరు శోజులు జరిగిన పిచ్చుల, కేగు సభ యాదానువ్యవహారము బర్చించుటకు గూడెను. కాని సర్వరాజ్యవాది యగు ముకుందలాలుగా రాత్రిలో సమయము, అనుకంపమునకు నుడ్డిచును నివేదికను జర్చించుటకు సభ నాపుకే యుట కధ్యక్షుని గోచెను. కాని సభలో మార్చి 80 గాని, 31 గాని చర్యను నిమగ్నమనవి జరిగెను. ముఖ్యమంత్రి సభాసభ్యులనుండి విమర్శించెను. సభాసభ్యుల తీర్మానముగ బయటపడెదమన్నను.

మధ్యరాష్ట్రముల పరిణామము:

మంత్రుల వేతనములను నిరాకరించుట

మంత్రుల వేతనములను మరయొకమారు నిరాకరించినందులకు మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభవారిని దేశ మభినందింపకమానదు. కొంతకాలమునుండియు, మధ్యరాష్ట్రములనుండి ఓటిపలుకు వినవచ్చెను. బీరారుస్వరాజ్యవాదులు మంత్రివరులను స్వీకరింప నిశ్చయించిరి. మధ్యరాష్ట్ర హిందీభాగము వారును యిట్టితలంపునే సూచించిరి. మహారాష్ట్ర భాగమువారు మాత్రము ద్వంద్వప్రభుత్వమును చేపట్టుట కంగీకరింపక దృఢముగ నిలచియుండిరి. తుద కేమి జరుగనోయన, మధ్యరాష్ట్రములేగాక హిందూదేశమంతయు ఆందోళనముజూపుచుండెను. ఆఖరిభారత స్వరాజ్యపక్షపు కార్యనిర్వాహకసభ, ఇటీవల పాటలీపుత్రమునందుగూడి, మంత్రివరుల స్వీకారము పనికిరాదని తీర్మానించెను. దాను, నైహూగార్లు తమ నిశ్చయమును మొగమోటుమీ లేకుండ దెలిపి పరిశీతులను చక్కబరచిరి. శాసనసభలలో మెజారిటీగ నుండుపక్షమునకు, ఎక్కుడు ఆక్షరణము లుండక మానవు. మధ్యరాష్ట్రములలో మాత్రమే, స్వరాజ్యపక్షమున కధిక సంఖ్యలు గలవు. ఇతర ప్రదేశములందు అట్టి యనుకూల స్థితి గలుగలేదు. మధ్యరాష్ట్రములో, స్వరాజ్యపక్షము వెనుదగ్గుచో, మిగిలిన ప్రదేశములందు గూడ నిరుత్సాహము గలుగకమానదు.

పరిశీతులు కొంత ప్రతికూలముగ నున్నను, మడ్డిమెను కమిటీ రిపోర్టునందగ్గరిని దొలగించుటకు సాధనభూత మయ్యె ననుటకు సందియము లేదు. మడ్డిమెను కమిటీ రిపోర్టును చదివిన పిమ్మట, ఆశలన్నియు అడుగంటక మానవు. ద్వంద్వప్రభుత్వ పద్ధతిని చేపట్టుటవలన స్వరాజ్యము సిద్ధించుట దుర్లభ మని తప్పక దోచును. మధ్యరాష్ట్ర హిందీ భాగపు నాయకు లగు రాఘవేంద్రరావుగారు మంత్రివరులని స్వీకరింపనాయత్తులై యుండిరి. కాని, మహారాష్ట్ర నాయకు లగు డాక్టరు మూంజీగారంగీకరించినగాని, తా మంగీకరింపమని మాత్రము రాఘవేంద్రరావుగారు ప్రభుత్వమునకు దెలిపిరి. డాక్టరు మూంజీగారు కాని, నూతన శాసనసభాధ్యక్షు లగు తాంబీగారు గాని మంత్రివరు స్వీకారమున కంగీకరింపక, స్వరాజ్యమే తమపరమావధి యని స్పష్టపరచిరి. అందుచే రాఘవేంద్రరావు గారును నిరాకరింపవలసివచ్చెను. మంత్రుల వేతనములు అధిక సంఖ్యకులచే నిరాకరింపబడెను. మంత్రుల వేతనములను రెండురూపాయలకు మాత్రము నిర్ణయింపవలె నని, వైద్యగారు దెచ్చిన సవరణ అధిక సంఖ్యకులచే నామోదించబడెను. గత సంవత్సరము, మంత్రుల వేతనములను నిరాకరించుటకు ప్రబలకారణ మున్నచో, యీ సంవత్సరము ప్రబలతరకారణము గలదు.

వెనుకటికష్టములన్నియు అటులే నిలచియుండగ, బెంగాలు ఆర్థిక నెమ్మవలన స్వరాజ్యపక్ష నిర్మాతలనప్రయత్నము జరిగెను. ప్రజలు స్వరాజ్యముగోరుచుండ, వారికి మడ్డిమెనురిపోర్టు జూపబడెను. మితవాదులు సయితము నిరాశాహృదయు లగు చుండగ, స్వరాజ్యపక్షమువారు మరల ద్వంద్వప్రభుత్వమును చేపట్టుట పరిహాసాస్పదముగ నుండదా? మధ్యరాష్ట్రములవారి ఆందోళనము కొంత అలజడి గలిగించినను, తుదకు తృప్తికరముగ ముగిసినది. ద్వంద్వప్రభుత్వము విధిలేని కీడని, బీరారు స్వరాజ్యపక్షసభ్యులగు కన్హిగారు వాక్రచ్చిరి గాని యిట్టికీడును చేపట్టిన మేలుగలుగునని భావించుట దుర్లభము. బెంగాలునందు, మంత్రుల వేతనముల సమస్య శాసనసభ నెదుర్కొనుచున్నది. మధ్యరాష్ట్రములపట్టదల, బెంగాలు శాసనసభకు నూతనోత్సాహము గలిగించునని తలచెదము. అస్సాం నందును, మరికొన్ని రాష్ట్రములందును మంత్రుల వేతనములను తగ్గించుప్రయత్నము విఫలమయ్యెను. మద్రాసు శాసనసభలోగూడ సీప్రశ్న త్వరలో రావలదు. విశ్వానరహిత్య తీర్మానముగూర్చి మరల చర్చజరుగగలదు. ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమునందు విశ్వాసములేనివా రెల్లరును, మంత్రుల వేతనములను నిరాకరించి, ద్వంద్వప్రభుత్వము బనికిరాదనియు స్వరాజ్యమే తమ గమ్యస్థానమనియు జూపుట యవసరము. ఈప్రశ్న వ్యక్తులకు సంబంధించినది గాదు. దేశస్వాతంత్ర్యమునకు సంబంధించినది. అందుచే మంత్రుల వేతనములు నిరాకరింపబడుచో, నెవరును గినుకవహింప నక్కరలేదు. మధ్యరాష్ట్రములందు జరిగిన వేతననిరాకరణమున కర్థమేమి? ఇది కేవల మొకక్రీడ యని భావింపగూడదు. ప్రజలకు ద్వంద్వప్రభుత్వ మవసరము లేదనుభావము నిది స్పష్టముగ వెల్లడి జేయుచున్నది. ప్రభుత్వమువారు దూరదృష్టి జూపుచో, యిట్టిప్రబలచిహ్నములను గుర్తించి, స్వపరిపాలనమునకు వెంటనే దారిజూపవలెను. నిర్బంధ విధానము మూలమున ప్రజలవాంఛలను నిరోధింప గలమని ఎంచుట ప్రమాదము. భావిపరిణామ మెటు లుండునో జూడవలయును.

నల్లమందు పద్ధతి

ప్రభుత్వమువారవలంబించెడి నల్లమందుపద్ధతిని, సామాజ్యశాసనసభవారు నిన్నటిదినము ఖండించి, జనీవాసభలో ప్రభుత్వప్రతినిధి దెలిపిన దురభిప్రాయములను పోద్రోలిరి. మందునిమిత్తముదప్ప ఇతర వాడుకలకు నల్లమందును నిషేధింపవలయునను అమెరికా ప్రతినిధి యభిప్రాయముతో హిందూదేశ మేకీభవించుచున్నదనుటకు సందియము లేదు. నల్లమందువాడుకను నిషేధింపవలయునని నిన్న నేడు గోరియుండ లేదు. తీర్మానోపపాదకులగు దొరస్వామి అయ్యగారు దెలిపినటుల, గోల్కే, గాంధీ మున్నగు నాయకులు చాలకాలము క్రిందటనే నీవిషయమును బయల్పరచియుండిరి. ఆర్థికవేత్త యగు దత్తాగారి ప్రసంగమునందు, నిజసందర్భము లన్నియు వివరింపబడెను. గాంధీమహాత్ముడు అస్సాంకు బోయినపిమ్మటనే, నల్లమందు వాడుక తగ్గెనని, అస్సాంప్రతినిధి సూచించెను. మత్తు పదార్థముల వాడుకవిషయమున, ప్రజలలో ప్రబోధము గలిగింపవలెనని అధికారులు తరుచుగ

బలుకుచుందురు. కాని, అట్టిప్రయత్నముల జరిపిన వారి నధికారు లెటుల గౌరవించుచున్నారు? ప్రజలలో ప్రచారముగావించినందులకై తమతోబాటు రెండువేలమందిని జయిలులోబెట్టెరని, అస్సాంప్రతినిధి సూచించెను. అస్సాంనందే గాక, నితరరాష్ట్రములలోగూడ పరిశీతు లిటులే నేయున్నవి. మీదుమిక్కిలి అధికారులు, మత్తుపదార్థముల సేవించెడివారిపట్ల నధికసానుభూతి గనుపటచెదరు. కానుగ్రేవుగారు నల్లమందు వాడుకను జంకులేక సమర్థించిరి. ఇట్టి వారు నిషేధోద్యమమునకు తోడ్పడెదరా? బ్లాక్టుగారి హేతువాదము మామూలు దారి నే ప్రొక్కుచున్నది. రివిన్యూ హెచ్చిన, త్రాగుడు తగ్గునట కాని, రాష్ట్రకరిస్థితు లీ సిద్ధాంతమునకు భిన్నముగ నున్నవి. రివిన్యూతోబాటు త్రాగుడు హెచ్చుట సామాన్యమయినది. శాసనసభవారి నిరసన తీర్మానమును, ప్రభుత్వమువారు గౌరవించి, తమపద్ధతులను మార్చుకొందురా? ఫలిత మేమయినను, సామాజ్య శాసనసభవారు నల్లమందువిధానమును నిరసించి తమధర్మమును నెరవేర్చిరి. హిందూదేశాభిప్రాయమువిషయమై జనీవాసభలో గలిగిన దురభిప్రాయమును, వీరు పోరాడి కృతకృత్యులయిరి.

జనీవా ఒడంబడిక

జనీవా ఒడంబడిక, భావిసంగ్రామము నాపుట కుపయోగపడు నని, లేబరు ప్రభుత్వము వారు భావించియుండిరి. కాని ఏవియో స్వల్పకారణముల జూపి, బ్రిటీషు అధినివేశరాజ్యములవారు ఒడంబడిక నంగీకరింపకబోయిరి. కన్న ర్వేటిపు ప్రభుత్వమువారు రంతటితో దీనికనలే స్పష్టిజెప్పిరి. నానారాష్ట్రసంఘము నందలి మిగిలిన సభ్యులు ఒడంబడిక నంగీకరించుచుండగ, బ్రిటీషు వారు వలదనుటచే, వారిగౌరవమునకు భాగము కలుగకమానదు. ఆస్తిను చేంబల్లేనుగారు జనీవా ఒడంబడిక నంగీకరింపనందులకు, ఏవేవో కారణముల జెప్పచు దీర్ఘోపన్యాసము గావించిరి. కాని, వీరు దెలిపిన హేతువులు కడునిస్సారముగ నున్నవి. ప్రపంచ శాంతికై పరితపించెడి హృదయ మేమూలను ప్రతిఫలించుట లేదు. మిగిలిన పతి నిధులు ఒడంబడిక సూత్రముల నంగీకరించిరి. బ్రిటీషు ప్రతిపాదనము ప్రపంచమును నిరుత్సాహపరుప నక్కరలేదని, ప్రజల ప్రతినిధి పలికు. పరియొకవిషయమును గమనింపవచ్చును. ఒకంక ప్రపంచ శాంతిని గోరుచు, వేరొకవంక రష్య సంఘలను ప్రత్యేకపు ఒడంబడికలను ప్రోత్సహపరచుట ఎంత యవసరదాయకమో యూహింపవచ్చును. గతసంగ్రామమున కిట్టి ప్రత్యేకపు ఒడంబడికలే కారణమయ్యెను. కొన్ని జాతులపై ప్రత్యేకవర్గములక్రింద ఏర్పడి, యుద్ధనన్నుధక్గా జూచ్చెను. మరల నట్టినితనే కొనసాగించుట వ్యర్థమా? ఈసంగతిగూర్చి పార్లమెంటునభలో సెరు సభ్యులొకరు తీర్మానమును బ్రవేశపెట్టి స్త్రుత పద్ధతులను ఖండించిరి. వివిధజాతులును ప్రపంచ శాంతికై మనఃస్ఫూర్తిగ బనిచేసిన గాని, న్యూడి నెలకొనదు. ఛేంబల్లేనుగారి ఉపన్యాసములు ప్రతిపాదనలు, చిన్నజాతులకు నిరుత్సాహము గలిగించుట సహజము.

చమత్కారపు ప్రశ్నలు

శాసనసభలలో సామాన్యముగ హాస్యప్రసంగముల కంతగ తావుండదు. ఉభయపక్షములవారను సామాన్యముగ పోరాటమునకు సంసిద్ధులై యుండును. కాని, కోతులరవాణానుగూర్చి యడిగిన ప్రశ్నలు కొంత సభకు కారణమయ్యెను. డి. పి. సంహాగా రీషివయమై కొన్ని ప్రశ్నల నడిగి యుండెరి. ఈ దేశమునుండి ఎన్నికోతులు రవాణా చేయబడెననియు, కోతులసంఖ్య ఇంకను ఎంతమిగిలినదనియు, కోతుల జనాభాను తీసికొనిరావలయు, కోతులను రాబట్టుటకు ఎట్టి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవనియు, కోతులపై ఎగుమతి పన్నును విధించుచున్నారా యను మొదలగు ప్రశ్నలకు జవాబు లిచ్చెను. ఇంతవరకు నాలువేలకోతులు రవాణాజేయబడియుండు ననియు, కోతులజనాభాను తాము దీసికొనలేదనియు, ఎగుమతి పన్నును విధించుటకు తాము బూనుకొనలేదనియు, ప్రభుత్వసభ్యుడు జవాబిచ్చెను. అటపై ప్రదేశములలో కోతులను పోవ్వాణిను పనుల కుపయోగించుటకు ప్రయత్నము గలదా యను, ప్రశ్న యడుగబడెను. ఆవిషయమై తమకు సమాచారము తెలియలేదని ప్రభుత్వము వారు జవాబు చెప్పిరి. ఇట్టి ప్రశ్నోత్తరములు ఈ స్వ సంభాషణ క్రింద జరిగింపబడినను, విషయము మాత్రము త్రోసివేయదగినది గాదు. కోతులవధకు ప్రజలు సహించరనుట తత్వము. ప్రజాభిప్రాయమును గమనించి, ప్రభుత్వమువారి ఏగుమతి నాపిపైచుట యుక్తము. కోతుల మాంసపిండములను మనుష్యదేహమున జొప్పించుట వలన, ముదు సలులు పడుచువారగుదురను సిద్ధాంతము యథార్థము గాదని, ఇటీవల వార్తలు చెలుపుచున్నవి. ప్రభుత్వమువారి కేమి జేసెదరో చూడవలయును.

ఇంపీరియలిస్టుపద్ధతి

ఇంపీరియలిస్టుపద్ధతినిఖండించుచు, జాన్ స్కూరు గారిచే నడుపబడు సోషలిస్టురీత్యావత్రికలో, భావగల్భిమగు వ్యాస మొకటి ప్రచురింపబడెను. వ్యాస కర్తలు పార్లమెంటుసభ్యులు. లేబరుపక్షము నయితము ఇంపీరియలిస్టుపద్ధతినే ఆమోదించుచో, పార్లమెంటరీవిధాన మంతరించు నని వ్యాసలేఖకులు హెచ్చరించుచున్నారు. ఇంతవరకును లేబరుపక్షము పరిపాలనము నూతనతృక్పథము సంతగ జూపియుండలేదు. ఈ సంగతిని హిందూదేశము విషయమున ముఖ్యముగ గమనింపవచ్చును. లేబరుపక్షము పార్లమెంట్రయము గోరుచో, ఇతరులనుగూడ దాస్య విముక్తుల గావింపవలయునని, వ్యాసకర్త గోరుచున్నాడు. పార్లమెంటునందు, ధనవంతుల పలుకుబడియే విస్తారముగనున్నది. అందుచే ఇంపీరియలిస్టుపద్ధతిని వారు విడనాడరు. లేబరుపక్షమువారు తీవ్రాందోళనము ప్రారంభించుట కింకను పెనుదీయుచున్నారు. లేబరుపక్షము తన ధర్మమును నెఱవేర్చుచో, మూలబడునని వ్యాసకర్త మందలించుచున్నాడు. లేబరుపక్షము వారికనయినను కేలొందురా?

తిరువాన్కూరు మహారాజిగారు: వైకంఠస్వతిరువాన్కూరు మహారాజిగారు వైకంఠప్రశ్న విషయమై విశాలభాసము జూపినందుల కెంతయు

సంతసింపవచ్చును. వీరి యభిప్రాయములు, మహాత్మునకు సంతృప్తి గొలిపెను. నిమ్నజాతులకు జరుగుచున్న అన్యాయమును రాజిగారు గుర్తించిరి. త్వరలో నిట్టి యిబ్బందులు తొలగిపోవుటకు గూడ నీమై సమ్మతిజూపుచున్నది. కాని, హైకోర్టు తీర్పులు, శాసనసభవారి వ్యతిరేకపు వోటు, ప్రతిబంధకములుగ నున్నవని ఆమె గుర్తించెను. ప్రజాభిప్రాయము బలపడిన గాని, రాజిగారికి ధైర్యము చిక్కదు. శాసనసభ్యులును దేశనాయకులును ప్రజలలో ప్రబోధము గావించి, తిరువాన్కూరు సంస్థానపు కళంకమునుమాపుట ముఖ్యము. మొత్తము మీద తిరువాన్కూరునందు కఠలిక గలిగినది. వైకంఠ సత్యాగ్రహ మనతికాలములో విజయము గాంచు ననుటకు సందియము లేదు.

దెబ్బకు దెబ్బ

ఇండిపెండెంటు పక్షమువారికిని, స్వరాజ్య పక్షమువారికిని, సామ్రాజ్యశాసనసభలో జరిగెడి కలహము లింకను అంతరింపకుండుట, శోచనీయము. ప్రభుత్వములకు సంబంధించిన గ్రాంటునందు, కోటిరూపాయలకుపైగ తగ్గింపవలయునని పతేలు గారు చెచ్చిన సవరణ తీర్మానమునకు, స్వతంత్ర పక్షమువారనుకూలముగ వోటుజేయక, తటస్థులుగ నుండిరి. అందుచే, పతేలుగారి తీర్మాన మోడిపోయెను. పిమ్మట, ఇండిపెండెంటుపక్ష ప్రముఖులుగ వణ్ణుఖించెట్టిగారు, దెబ్బదీపడుటలు తగ్గింపవలయునని తీర్మానము చెచ్చిరి. ఈ పర్యాయము స్వరాజ్యపక్షమువారు తటస్థులుగ నుండిరి. చెట్టిగారి తీర్మాన మోడిపోయెను. ఒకవంక ప్రభుత్వము వారును వేరొకవంక స్వరాజ్యపక్షమువారుగూడ చప్పట్లుచరచిరట. ఈరీతిని ఉభయపక్షములవారును ఒకరినొకరు సాధించుకొనుచుండ, లాభముపొందెడి వారెవరు? అధికారవర్గమేగద!

అధికపు గ్రాంటులు

మద్రాసు ప్రభుత్వమున కిదివఱకే ధన నష్టమేర్పడి యుండెను. ఈ మారయినను రాష్ట్రకర్షములు దొలగిపోనిచో, ఎనభై యెనిమిది లక్షల రూపాయలు నష్టము గలుగును. ట్రాన్సు ఫర్డ్ శాఖాభివృద్ధికి ధనము లభించుట దుర్లభ మగునని జెప్ప నక్కరలేదు. రాష్ట్రకర్షముల విషయమై తుద తెలుల నిర్ణయింపబడునో చెలువ వీలులేదు. పరిస్థితు లీ తీరుననుండ, రాజోపు మద్రాసు శాసనసభలో నాల్గులక్షల ఏభై యెనిమిది వేల రూపాయల నష్టి మెంటరీగ్రాంటును, గాగ్రహముగారు ప్రవేశపెట్టుచున్నారు. ఈమొత్తము హెచ్చుఅల్ల వెన్నుల కొరకును పెన్నులకొరకును గావలయునట. లీకమీషనుసిఫార్సులములులోనికేవచ్చిన సామ్యంత గావలయునో ఇంకను నిర్ణయింపలేదు. ఇట్టి సీతిలో ప్రజాభివృద్ధి కవసరమగు శాఖలకు డబ్బేమి మిగులునో యూహింపవచ్చును.

విరుద్ధచర్య

మడ్డిమెను రిపోర్టును గూర్చి చర్చించుటకు ఇండియాప్రభుత్వమువారు శాసనసభ కవకాశమీయరయిరి. అజ్ఞేర్కమెంటు తీర్మానమును ప్రతిపాదించుట మూలముననయినను శాసనసభాభిప్రాయము వెల్లిడియగునటుల జేయవలయునని, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు ప్రయత్నించిరి. కాని, శాసన

సభాధ్యక్షు లిదియు బనికిరాదని శాసించిరి. అధికారవర్గమువారి చెన్ని నిరోధముల గలిగించినను, శాసనసభ్యులయభిప్రాయము వెల్లిడిగాక మానదు. ప్రజాభిప్రాయ మిదివఱకే వ్యక్తమయినది. మెజారిటీ రిపోర్టు సంగీకరించిన మా ఫీ గారు సయితము మైనారిటీ రిపోర్టుతో నేకీ భ విం చు చు న్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు జూపెడి జడుపువలన, మడ్డిమెను కమిటీ రిపోర్టు నిస్సార మయిన దని మరొక స్పష్ట మగుచున్నది.

మరణవార్త

డాక్టరు నకాటుసేనుగారు చనిపోయి రని, రూటరు మరల తెలుపుచున్నాడు. పెనుక నిట్టి వార్తను వంపినప్పటి, ఇయ్యది అసత్యమని చెలిసెను గాని, రూటరు ఏనంగతిని మరల చెలుపడయ్యెను. మరల వీరు నూతన మరణ సమాచారమును చెలుపుచున్నారు. ఈ మారు ప్రచురించిన వార్త నిజమనియే భావించెదము. నకాటు సేనుగారికి ప్రాచ్యనాగరికము నందును, సాంప్రదాయములందును ఎట్టియభిమానముగలదో, వారి కడవటి సందేశమువలన చెలియగలదు. ఆసియా పునరుద్ధరణమునకై వీరు పరితపించుచుండిరి. ఆసియా సందేశము ప్రపంచము నుద్ధరించగలదని, వారికి ప్రజల విశ్వాసముగలదు. వీరి మరణము, చీనాయందే గాక, ప్రాచ్యఖండమునందంతటను తీరని కొరంతను వాటిల్ల జేయగలదు.

కాశీలోని ఆంధ్ర పండితుల విమర్శ

గద్వాలసంస్థానమును రాజిగారి కిమ్మనుట

కాశీ, ప్రయాగ మొకలగు త్రేత్రములందలి పండితులు మహాశివరాత్రినాడు సమావేశమై గద్వాలసంస్థాన విషయమున నైజాంగారిచర్య అక్రమమనియు, రాజిగారి సంస్థానపాలనాధికారమిచ్చి తీరవలెననియు తీర్మానించి గద్వాలలో ధర్మస్థాయము లుండ నీయవలెనని తలంపున్న కొంతవర్గావస్థులరము చేయగూడదని తీవ్రముగా విమర్శించుచు నైజాంగారి కొంతిర్మాతమును తంతిద్యారాపంపిరి. తీర్మానము ఏకగ్రీవముగా నామోదింపబడెను. దేశమంతలి యాంధ్రులెల్లరును నైజాంగారి చర్యను ఖండించుచునే యుండగా నైజాంగారు సహించి తమపక్షమును మార్చుకుంటు న్నాయముగా లేదని కాశీనుండి మాళిగరు ప్రాయచున్నారు.

ప్రతి ఎక్సెసు పన్ను

ఔమునిత్రిక లభిప్రాయములు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, మార్చి 18:—ప్రతి ఎక్సెసుపన్నును రద్దు చేయవలయునను బొంబాయి యంత్రాలయాశిరారుల కోరికను విమర్శించుచు ఔమునిత్రిక (నాణ్యసంబంధము) ఈ క్రింది విధమున సంపాదకీయ వ్యాసమును ప్రకటించుచున్నది. ప్రతి ఎక్సెసుపన్ను రద్దు అయిన తదనుగుణ్యముగ తిగుమతి గుంకమును తగ్గింపవలసియుండును. ఈ ప్రతినిష్ఠ తగ్గుటకు ప్రజల ఇతరపన్నులను అంగీకరించెదరను విషయమై ఎట్టి సంచేహము లేదు. ఉప్పుపన్నును కడచిన సవత్సరముననువలె 2 శి రూపములకు హెచ్చింపవచ్చును. ఈపన్నుపక్షము జపానుమిల్లల పోటీకిని సంబంధ ముండుటచే ఈ పన్నుపై టాక్సేషన్లు వారి సలహా పుచ్చుకొనుట ఉచితము. బ్రిటిషు గుడ్లల వ్యాపారమునకు కొంత ప్రత్యేక సౌకర్యము కలుగు విధమున దిగుమతి సుంకములను మార్పు విషయమును గురించి కూడ టాక్సేషన్లు పరిశీలించవచ్చును.

మదరాసు వార్తలు

సెనేటు సభ:—ఇదివరలో ప్రకటించినట్లుగా మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమువారి సెనేటుసభ 16 వ తేదీ 8-80 గంటలకు సెనేటునుండిరమున కూడును.

శ్రీ సచ్చిదానంద సంఘము:—వైసంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద శేపు 5 గంటలకు తిరువట్టిళ్ళరునిపేట కా ర్పొరేషన్ స్కూలు హాలులో భగవద్గీతానుజ్ఞానమును గూర్చి పి. వీరకాళువన్ బి. ఏ. వి. ఎల్. గా రుపన్యసించును.

శ్రీ త్యాగ బ్రహ్మసభ:—శ్రీ సభవారి యాజమాన్యముక్రింద శేపు 5 గంటలకు పి. సి. ఆర్ సమరాజశెట్టిగారి హిందూ బాలికాపాఠశాలలో బ్రహ్మశ్రీ ఎల్. సుబ్రహ్మణ్య కామ్రైగారి వీణ, శ్రీనివాసయ్యగారి వ్యవంగముతో పాట కచ్చేరి జరుగును.

జగన్నాథధర్మ క్ష సభ:—ఎగ్జ్యూరు వేదవిలాసమునం దు శేపు 4-15 గంటలకు కనీకదాసు హరికథను బ్రహ్మశ్రీ విశ్వనాథ భాగవతగారు చెప్పదురు.

తెలుగు సంవత్సరాది పండుగ నాడు 15 25-వ తేదీ బుధవారం 4-15 గంటలకు కోలాట్ పోడరీమణుల పాటకచ్చేరి జరుగును.

శ్రీ సంగీతశాల - గాలవఘుషి చరిత్ర:

ఈనెల 15 వ తేదీ ఆదివారం అనగా శేపు సాయం త్రం 4 గంటలకు బార్డిటవునులో ఆర్యనియను వీధిమందు గొడ్డాలలో శ్రీమతి సి. సరస్వతీబాయిగారు గాలవఘుషి జరిత్రనుగూర్చి కాలక్షేపము చేయుదురు.

అకాలీ సహాయ నిధి

ధీల్లి హిందుస్తాన్ ప్రజాసత్తా ప్రతినిధికి ఆంధ్రదేశ మునందును తమిళనాడునందును వసూలగు విరాళములను పంప వలయునని కోరుతు హరివాసునింగగారు తూత్తుకుడిచండి తంలివార్త పంపుచున్నారు.

వర్షము:—మదరాసులో నిన్న ఉదయమునుండి సా యంత్రమువరకు మంచి వర్షము కురిసినది. రోజంతయు చల్లగ నుండి కేళకాల మనిపించినది. మూడు 4, 5 దుమ్ములవర్షము పడియుండవచ్చును. రాత్రిగూడ వాన 4, 5 దుమ్ములు కురిసి యుండవచ్చును. నేడు వర్షము మరల నాలుగుగంటలకు ప్రా రంభమైనది. ఉదయమునుండియు మబ్బుగ నేయుండెను. సింహ శంప్రాంతముల తుపాను వట్టివట్లు తెలియుచున్నది.

ఎకడమిక్ కాన్ఫరెన్సు సభ:—మదరాసు విశ్వవిద్యాల య ఎకడమిక్ కాన్ఫరెన్సుసభ నిన్న జరిగినది. వేళభావల నభివృద్ధి చేయుటకు నూచల గావించ నియమింపబడిన కమిటీరిపోర్టు మొదట చర్చకువచ్చెను. ఎడ్యూకేషన్ ఓరియంటల్ స్టడీస్ ఆం డ్ రిసెర్చ్ యూనివర్సిటీయిన్స్ట్యూట్ను స్థాపించుటకు, ఓరియంటల్ స్టడీసుకు ఫెలోషిపునిచ్చుటకు, పబ్లికేషన్ కమి టీనియామకమునకు, సాయం 20000 గ్రాంటు నిండులకై యిచ్చుటకు సంస్కృతములో ప్రొఫెసర్ నియమించుటకు, వేళ భావలకుగూడ ప్రొఫెసర్ నియమించుటకు కమిటీరిపోర్టులో చేయబడిననూచన లామొదలపడెను.

తరువాత యూనివర్సిటీకోర్సుల వరువులకు విద్యార్థుల కర్నడక దొడనువిషయము చర్చకువచ్చి తుదకు మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షయం దు శ్రీస్థలగుటయే యి నిర్ణయింపబడెను. సెప్టెం బరు ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షల తీసివేయవిషయము చర్చకు వచ్చి ఆవిషయము కమిటీకి రిఫరుచేయబడినది. డివర్షయినవారికి ఆటెండెన్సునియము లేకనే మూడేండ్లవర్యునున్నచో ప్రైవేటుచదువులకు పిలువనట్లు చేయుటనుగూర్చి ప్రత్యేకము గా తీర్మానించుటకు పిలువదనియు అర్హులగువారికి అట్లుచే యుటకు ఎక్సెప్షన్ నియమింపవలయు స్టాడింగ్ కమిటీ వారు నూచించిరి. ఈ నూచన అంగీకరింపబడెను. తరువాత హాల్స్ కమిటీ సలహా లువర్ణించెను. ఎల్. ఎం. ఎస్. పరీక్షను తీసివేయు విషయమునుగూర్చి యాదినము చర్చ జరుగును.

హోతరు మరల చెన్నపురికి వచ్చుట

22 వ తేదీ ఆదివారమునాడు చెన్నపురికివచ్చును

24 వ తేదీని చెన్నపురినుండి బయలుదేరును

శ్రీ శ్రీ కస్తూరిరంగయ్యంగారి మడ్డిమెనుకమిటివారి సలహాలు

పటమును వెలిబుచ్చుట

నేనను సత్రిక అభిప్రాయములు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

ఈనెల 22 వ తేదీ ఆదివారమునాడు మెట్టు పాలెము మెయిలులో మహాత్ముడు సెంట్రలుస్టేష నుకు వచ్చును. 24 వ తేదీ మంగళవారమునాడు చెన్నపురినుండి బయలుదేరునని తెలియుచున్నది.

22 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 3:30 గంటలకు హంటుకొడ్డు లో హిందూ ప్రతికా కార్యాలయమున శ్రీ శ్రీ కస్తూరి రంగయ్యంగారి పటమును మహాత్ముడు వెలిబుచ్చును. ఆనాడు సాయంకాలము 4:30 కు కాన్ఫరెన్సులో కమిటీనికే సన్మానము జరుగును. సాయంకాలము 5:30 గంటలకు తిలకు ఘాటు తిరువట్టిళ్ళరు సముద్రతీరమున లో బహిరంగసభ జరుగును.

23 తేదీ సోమవారమునాడు మావనతము పూనునగాన విక్రాంతినము.

24 వ తేదీ మంగళవారమునాడు కాంగ్రెసు నాయ కుల ప్రచారకులగ జరుగును కాలనిర్ణయము మందు ప్రకటిం పబడును. మధ్యాహ్నము 3:30 కు తిరువట్టిళ్ళరు శ్రీల సభ జరు గును నూట పోటీ ప్రదర్శనము జరుగును. స్థలనిర్ణయము మందు ప్రకటింపబడును. సాయంకాలము 5:30 గంటలకు మైలాపూరు లజా అంజనువాసులో తోటవిందు జరుగును.

22 వ తేదీ ఆదివారమునాడు, 24 వ తేదీ మంగళ వారమునాడును మధ్యాహ్నము 12-2 గంటల మధ్య సందర్శన ములు జరుగును.

తక్కిన ఏర్పాటులు మందు ప్రకటింపబడును.

నగరమునందలి కాంగ్రెసు ప్రచారకులను వలంట్టులును యిలాగా సరిగా కట్టుబాటు చేర్చువలెనని నేడు శ్రీ మాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ప్రకటనార్థము మాకు వ్రాసిరి.

నాయకులసభ

24 వ తేదీ మంగళవారమునాడు పగలు 10 గంటలకు (ద్రవిడ రాష్ట్ర) కాంగ్రెసు నాయకులు మున్నగువారందఱు మైలాపూరులో ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి బంగళాలో మహా త్ముని కలసికొనవలెను. ఇతరచోట్లనుండి వచ్చువారికి బసలకు ను భోజనములకును ఏర్పాటు చేయుటకు సహజాదార్యముతో శ్రీనివాసయ్యంగారే పూనుకొనిరి.

రాజగోపాలాచారిగారి ఆశ్రమము

21 వ తేదీని పురుపాలెములో శ్రీమత్ రాజగోపాలాచారిగారి ఆశ్రమమున మహాత్ముడు మసలేయను. అచట మహాత్ముని దర్శనం గోరువారు బచటికి వెళ్లి దర్శింపవచ్చును నేలంజిల్లాలో కంకరీదుర్గము రైలుస్టేషనుకు 14 మైళ్లలో పురు పాలెమున్నది. తిరుచెంగోడు మీదుగా వెళ్లవలెను. పురుపాలెం జమిందారును దేశభక్తుడు నగు రత్నసభాపతి గౌండరు గారచటికి వెళ్లవారికందరికిని భోజనాదులకు ఏర్పాటు చేయం టుకు పూనుకొనిరి. మహాత్ముడు రైలులో సంచారము చేయున పురు రాత్రిలో నిద్రాధంగము కలిగించుట గొప్ప పాతకమని మరల హెచ్చరించుచున్నాను.

23 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు చెన్నపురిలో బ్రాజ్మే 81 వ గృహమున నున్న (ద్రవిడ రాష్ట్ర) కాంగ్రెసు కార్యాలయమున రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కార్యచరణసభ జరు గును అని పి. వరదరాజులు నాయుడుగారు ప్రకటనార్థము నేడు మాకు వ్రాసిరి.

వివాహమునకు కన్యకావలెను

వలసాటికాఖతుచేసిన 12 లేక 18 సం||రముల బ్రాహ్మ కన్యకలు 1-కి 10 100 వరకుబడిగల 82 సం||రముల వయస్సుగలిగిన వలసాటి బ్రాహ్మణ యువకులకు కావలెను. వివర ములకు ఈదిగు విలాసమును ప్రాయవలెను.

వగుడు ఆంధ్రప్రదేశ్, పోర్టుబాక్సు నెం 212 మద్రాసు,

లండను, మార్చి 18:— మడ్డిమెనుకమిటి మైనారటి రిపోర్టును విభుర్చించుచు నేమనుప్రతిక ఇట్లువ్రాయుచున్నది:— మడ్డిమెనుకమిటి మైనారటి నివేదికము రాష్ట్రీయలందు అన్ని కాఖలు, లాండురెవెన్యూ పోలీసుసహా ప్రమాత్రకాఖలుగ నుండవ లయునని సలహా ఇచ్చుచున్నది భారతవైస్యమును పరిపాలించు చాక్లర్లకు సంప్రదించున బ్రిటిషువారియందే యున్నంతకాలము విమర్శకులకు జవాబుచెప్పటం అసాధ్యము. కాని ఒక విషయ మను గమనించవలెను. స్వరాజ్యపక్షమువారు విశ్వంస నోహాయములను, ప్రతిష్టంబనములను నమ్ముకొని యున్నారు. రాష్ట్రీయ కాసనసభలకు లాండు రెవెన్యూ పోలీసు కాఖలపై అధికార విచ్చిన పిమ్మట స్వరాజ్యపక్షమువారు కాసనసభను స్వాధీనపరచుకొనిన గొప్పచిక్కు ఏర్పడవచ్చును. తమకున్న పోలీసుకాఖపై గలఅధికారమును మిలిటరీవారిపట్ల స్వరాజ్య పక్షమువారు దుర్వినియోగ మొనర్చవచ్చును.

రాక పోకలు:—జమ్నాదాస్ ద్వారకదాసుగారు బొంబాయికి, తేదీ ఎమిలిట్యానెస్ గారు కూర్మశ్లో సహా కొలంబోమీదుగ ఆస్ట్రేలియాకు వెళ్లిరి. ఇండియాప్రభుత్వపు రైల్వేబోర్డు కమిషనర్ సింగారు భారత్ సహా చుదరాసుకు వచ్చిరి.

సి. ఆర్. శెట్టిగారు నేటిదినము ఉదయం చెన్నపురికి వచ్చిరి. తిన్ననూరునందు జూగురున్న వ్యయసాయ ప్రదర్శన (పొరంభ మహోత్సవమును 6-పుటకు వ్యవసాయకాఖ డొక్టరు ఆనువైడుగారు నేటిదినం ఉదయం తిన్ననూరువెళ్లి మధ్యాహ్నము తిరుగ చెన్నపురికి వచ్చిరి.

వివాదకరమగు మరణము

ఇంజనుడ్రైవరు రైలుక్రిందపడి చచ్చిపోవుట మద్రాసు దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వే ఇంజనుడ్రైవరు బుల్లనుగారు సాల్వకొటారునుండి ఆగ్నేయమునకుపోవు గూడ్సు బండిలోయుండిరి. తిరువల్లూరుస్టేషనువద్ద విడతీయవలసిన వాగ నులను విడతీసి ఇంజనును మెయిలులైనుకు తీసికొనివచ్చిరి. ఇంబ నును మరల బండివద్దకు తీసికొని పోవలయునని బుల్లనుగారు ప్రయత్నించి ఇంజనును పరీక్షించుటకు ఇంజనుడిగిరి. ఎదుటి రైలునందు రెంగుళూరు మెయిలు వచ్చుచుండెను. రెంగుళూరు మెయిలు తిరువల్లూరులో నిలవదు. రెంగుళూరు మెయిలు అతి వేగముతో వచ్చుచున్నందున బుల్లనుగారు తప్పించుకొనుటకు పూర్వమే వారు బండిక్రింద పడిపోయిరి. గుర్తించుటకు పిలువ లేని విధమున శరీరము భిన్నాభిన్నమైపోయెను. రెంగుళూరు మెయిలు ఇంజను డ్రైవరుకుగాని అబంబయందున్న ఇరులకు గాని ఈ వివాదసంఘటనను తెలియదు. సరియగువేళకు ఆ బంబు సెంట్రలుస్టేషనుకు వచ్చిచేరెను. బుల్లనుగారి కశేమరము ఆగ్నే యమునకు తీసికొని పోబడినది. ఆంధ్ర్యక్రియలు నేటిదినము సాయంకాలము ఆగ్నేయమున జరుగును.

కస్తూరి మార్తలు

50 మార్తలు డబ్బీ 1-క రు, 0-10-0

ఇది స్వచ్ఛముగా నేపాళీలేకపు కస్తూరి, మండిగోలో నుండు, ఆదివచ్చికాన, పావుదాన, మండికుండుమపుత్త్య మొక అనువాటితో తయారైనది. ఇది శ్రేష్ఠము, శ్రేష్ఠభారము శ్రేష్ఠజ్వరము చల్లివర్చును, ముట్టపాలము, అదిర్చును, మూర్త్యును మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడును, చంటిపిల్లల అశ్రేష్ఠ వర్ణరాలను తెలుపనే మాన్యును. ప్రతికారును సామాన్యముగ నాడదగినది. ప్రతిగృహమున నుండదగినది. మూర్త్యునుగి పిల్లలకు గృహమున దుండదగినది.

అమృతాంజనం దీపో, బొంబాయి - మద్రాసు.

అస్పృశ్యతను తొలగింపవలెను

మహాత్ముని సూచనలు

త్రివేంద్రములో ఘనమగుస్వాగతము

నిన్న త్రివేంద్రములో వేలకొలదిగా ప్రజలు మహాత్మునకు ఘనమగుస్వాగతమొసగిరి. విద్యార్థులగు యువకులను యువతులను వందలకొలదిగా వచ్చి స్వార్థధ్వనులు గావించిరి.

విద్యార్థుల వన్యాసము

మహాత్ముడు మహాత్ముడు మహారాజావారిపైన్నకాలే జీకే వెళ్లెను అచట విద్యార్థులు సన్మానపత్రమును సమర్పించిరి. “ప్రకృతిరాసాయనిక శాస్త్రపరిశోధనలకుగూడ పరిమితకలదు. ఆపరిమితిని గ్రహించుటకే మిగులప్రయత్నింపవలెను. బ్రతుకుతెరువుకొరకు యువకులీరాసాయనికాదిశాస్త్రముల నభ్యసించుటగూడదు. సర్. జె. సి. బోసు, ఆచార్య పి. సి. రాయ గార్లవలె శాస్త్రాభిమానముగలవారే అభ్యసించి వారిరితినే పని చేయవలెను. సాధారణముగా మనదేశమున మధ్యతరగతులవారే విద్యనభ్యసించుచున్నారు. అందువలన కార్మికవృత్తులకు వారు ముగిచిపోవుచున్నారు. కార్మికవృత్తులగౌరవమును వారు గుర్తించుటలేదు. గ్రామములలో ప్రతియుంటును రాట్టమును త్రిప్ప న వ టు ల చే యు ట కు మీ రు మీ జ్ఞానమును వినియోగింపవలెను. అని మహాత్ముడు నుడివెను అక్కింగు ప్రిన్సి పాలు శేషుని ప్రైదుగారు మహాత్మునకు వందన మొనరించెను. పిమ్మట మహాత్ముడు మహారాజాగారి బాలికాపాఠశాల కేగెను.

బాలికాపాఠశాల సందర్శించుట

పిమ్మట దివాను రావువయ్యగారితో భక్తివిలాసమున సంభాషించెను. సాయంత్రముగ్రామమునంతటను చూచుటకు మోటారు కారులో బయలుదేరెను పిమ్మట పరిశ్రమ బారులుతీరియించిరి గృహస్థులందరను తమ గృహములను బాగుగా నలంకరించిరి. కంటోను మెంటు మైదానమున వేలకొలది ప్రజలు చేరియుండిరి. బండ్లు అగి షోయినవి. మహాత్ముడు మున్నగువారికి వేదికపయి ఆసనముల నుద్దరి. పౌరులపక్షమునను కేరళీయ హిందూసభ, భిలాఫతు సంఘము హిందీసంఘము మానవసేవాసంఘము కాంగ్రెసుసంఘములపక్షమున మహాత్మునకు సన్మానపత్రములు సమర్పింపబడినవి. రైల్వే ప్రైవేట్ జెడ్జి శేషయ్యగారు పౌరుల సన్మాన పత్రమును చదివితెచ్చుపెట్టెలో నుంచి మహాత్మునకు సమర్పించెను.

మహాత్ముని ఉపన్యాసము

మొదటి భిలాఫతువారికి మహాత్ముడు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. హిందీఅవశ్యకతను వివరించెను. శ్రీనారాయణ గురుస్వామి వంటివారుగూడ ఎజవాలు అనుకారమున వైకం పిట్టలలో తిరుగగూడదనుట ఎంతోఅవమానకరము? ఎజవాలులో చాలమంది బ్రాహ్మణులకంటెను చాలకుచిగాను నీతిమంతులుగాను నున్నారు. అట్టివారి సందరిని నిశ్చేదించుట చాల అక్రమము. నాకు చాల విచారము కలుగుచున్నది. భారతదేశమున హిందువులే అస్పృశ్యత నేర్పరిచిరిగాన భారతీయులను విదేశీయులు పంచములనుగా చూచుచున్నారు అని వెనుక గోళ్లగారుగూడ నుడివెరి. నానూచలను వైకం సదాచారు లంగీకరింపలేదు. వైకం సవర్ణ హిందువులలో హెచ్చుమంది ఆభిప్రాయము ప్రకారము చేయుదు లేదా దివానుగారిని పరిష్కరగా చేర్చి పండితసభను జరుపుదు లేదా శాస్త్రపరిక్షగావింపుడని నేను కోరితిని. మహారాజగారును దివాను గారునుగూడ కేక్కి వంచనలేకుండ సహాయ ముచేసెదమనిరి. శాసనముచేయుటకు వారికి గలయిబ్బందులను తెలిపిరి. అవి సహేతుకముగనే యున్నవి. ప్రజాభిప్రాయము నుకూలముగా నుండినచట్టమును గూడ చేసెదమనిరి. కాని అందులకు చాలకాలముపట్టును నియమబద్ధమగు రాజుకుగల యిబ్బందులను నేను బాగుగా నెరిగియున్నాను. ప్రజాభిప్రాయమును తలసినికొనుటకు ప్రయత్నింపుడని నేను మహారాజగారిని కోరితిని. అది వారికి సాధ్యమగునో కాదో తెలియదు. కాని అది వారిముఖ్యకర్తవ్యము. ఈ సంస్థానమునజరుపులను బలియియ్యగూడదని మహారాజగారి రాజాసించినందులకు నేను మనఃపూర్వకముగా వారి నభినందించుచున్నాను అని మహాత్ముడు నుడివెను.

పిమ్మట మహాత్ముడు చిన్న మహారాజగారిని మహారా (బాలుడు) గూడ సందర్శించిరి. (అ. ప్రె.)

ఆనందనికేతనము-మల్లనరం

శ్రీయుత కా|| నాగేశ్వరరావుపంతులుగారి విరాళము

12 తేది ఉదయము 5-30 గంటల బండిలో బయలుదేరి చాగల్లు వెళ్లితిని. అచ్చటనుండి ఒక ఫర్లాంగుదూరమునడచి శ్రీయుతులగు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, శనివారపు నుబ్బారావు, తల్లాప్రగడ నరసింహ శర్మ, తల్లాప్రగడ కామేశ్వరరావు, ముదుగంటి జగ్గన్న శాస్త్రి వాన్నేటి సత్యనారాయణ, తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రి, లక్ష్మంసాని గంగరాజు, మాచిరాజు సూర్యనారాయణ గార్లును, తల్లాప్రగడ విశ్వనందరమ్మగారును, తదితరులను మార్చునియున్న యొకపాలములో ప్రవేశించితిని. జాలములో నొక్క చిన్నిపందిరి గలదు. కొద్దిమంది రైతాంగముగూడ అక్కడ జరగనున్న శుభకార్యమును జూచి ఆనందింప ఆరంభి తో వేచియుండిరి. 6-35 లేక 7-45 నిమిషములకో శంఖు స్థాపన ఉత్సవము. “ఈకార్యమును మీరు జరిపింపుడు, ధర్మముగా నుండును” అని దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావుపంతులుగారు శ్రీయుత తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మగారి తో కలబియ్యగా శర్మగారు నవ్వును తమ అసమ్మతిని తెలియజేసిరి. బ్రాహ్మణోత్తములు మంత్రములు పఠించుచుండ శ్రీ యుత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు శంఖుస్థాపనను గావించిరి. పిమ్మట దగ్గరనున్న గోక్షరదీవి స్నానములుచేసి పండిరి క్రిందను మెల్లగాజేరి కొంతకాలము కుళలప్రక్షులతో కాలము గడపితిమి. ఇంతలో ఏలూరునుండి 10 గంటల ప్రాంతమున హేజీలు రామారావుగారు విచ్చేసిరి.

“ఆనందనికేతనము” కొరకు 2, 3 గంటలక్రింద శంఖు స్థాపన ఉత్సవము జరిగిన యెకరము పాలమును శ్రీయుత లక్ష్మంసాని గంగరాజుగారును, వారిసోదరులను ఉచితముగా ఇచ్చిరి తెలియవచ్చెను. శ్రీయుత నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు రు 1200 సొమ్మును ఖర్చుపెట్టి పెంకుటింటి నొకటానిని కట్టింప వాగ్దానము చేసిరిని విశ్రు లాకరు నెల విచ్చిరి. మల్లనరం గ్రామస్థులను లక్ష్మంసాని సోదరులను కలిసి యింకొక పెంకుటింటిని నిర్మింప నిశ్చయించుకొనినట్లు నాకు తెలియవచ్చెను. చాగల్లు, నెలటూరు రైతుసోదరులు రాతిని, దానికి తోలుటకు బల్లను ఉచితముగా నివ్వ నుద్ద్యుత్తులయియున్నట్లు గ్రహించితిని. వెయ్యెల, ఒకరితోనొకరు పోటిపడి నెలలోగా ఆశ్రమమును పూర్తిగావించి మహాత్మునిరాకకై ఎదురుచూచుచున్నట్లు స్పష్టమైనది. నాగేశ్వరరావుగారు రు 1200 ల సొమ్ముతో పెంకుటింటిని కట్టించుట, లక్ష్మంసాని సోదరులు 1200 రూపాయల వెలగల ఒక ఎకరము భూమిని దానము చేయుట. ఇన్ని చూచినట్లుయితే “ఆనందనికేతనము” నకు అదృష్టపు రోజులు వట్టినట్లు కనిపిస్తుంది. ఆవతలివొడ్డున శీతానగరం- ఇవతలివొడ్డున మల్లనరం- ఇద్దరికీపోటి. ఎవరు ఎక్కువ వేతనేన చేస్తారా చూడాలి. ఆనందనికేతనమును సుమారు 18 మాసములక్రిందట్లు. రా.రా. తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మగారు స్థాపించిరి. తరువాత తల్లాప్రగడ ప్రకాశరావుగారు ఎం. ఏ. గారు అందులోజేరిరి. ప్రకాశరావుగారు ఋషిలూటివారు. ఎప్పుడుచూచిన ఆనందమే. కోపముంటే వీరికితెలియదు. ఆంధ్రదేశములో “సత్యాగ్రహ” శబ్దము శ్రీయుత దిగుమర్రి హను మంతరావుగారికి, మ|| రా|| రా తల్లాప్రగడ ప్రకాశరావు దుగారికినిమాత్రమే నాకు తెలిసినంతవరకు వర్తించుంది. తరువాత దుదొంగటి జగ్గన్నశాస్త్రిగారు వీరిలోజేరిరి. జగ్గన్నశాస్త్రి గారు బి. ఏ సీనీయరువును సహాయునిరాకరణములో జేరి వీరినే “పల్లెటూరు” పత్రికతో వీరికిగల సంబంధము అంజరి తెలిసినవిషయమే. వీరికి యోగాభ్యాసముమీద జాలాభిమానము. దానిలో కొంతవరకు వీరికి పరిచయముగూడ కలదు. వీరికి సంస్కృతములో మంచిజ్ఞానము కలదు. సరసింహశర్మ గారు రాజమహేంద్రవరపట్టణముందుగల శేషాయిపెట్టమీద నొకయింటిని అద్దికీతినీకొని వారీపనిని ప్రారంభించిరి. మొదట ఒక్క పిల్లకాయమాత్రమే కలదు. ఇప్పుడు 21 మంది బాలురున్నారు. బ్రాహ్మణులున్నారు. బ్రాహ్మణేతరులున్నారు. పంతులులున్నారు. వీరికి చదువుచెప్పతారు. నూలుతీయుట నేతనేర్పుట నేర్పుతారు. కుటుంబనిచెపుతారు. అచ్చుఅక్కినుపని నేర్పుతారు. శర్మగారు స్వంతధనమును ఖర్చుపెట్టి ఒక అచ్చు అక్కినుకొన్నారు. శనివారపు నుబ్బారావుగారు వారి పల్లెటూరిపత్రికా ప్రెడిటరు వీరికి బాగా చవుకగానమ్మిరి. శ్రీ యుత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు 400 రూపాయలు ఖరీదుగల కేసులనిచ్చిరి. ఈఆశ్రమము అభివృద్ధిలో

నికీవచ్చుటకు చాల అవకాశములు గలవు. శి మైక్లలోపుగ వల్ల వరండుట్టు 15 గ్రామాలున్నాయి. కమ్మవూరు, మాలవూరు అక్కడ ఎక్కువ. కమ్మవూరిలో రాటాలున్నాయి. ఆప్రాంతములందు దూది బాగాపండుతుంది. ఏకులకొరకు రాజమహేంద్రవరముకాని, ఏలూరుకాని పరుగెత్తనక్కరలేదు. అక్కడనే రయారుచేసేవాడు చాలామంది యున్నారని అక్కడివారు వాపోచెప్పినారు. అక్కడివారులకుండ కొంచము ధనవంతులనికూడ తెలిసికొంటిని. ఇట్టిసందర్భములలో నిర్మాణకార్యక్రమము బాగుగా జరుగునని నాకు నమ్మకము కలదు. ఒంటి గంట బండిలో నాగేశ్వరరావుగారును, శనివారపు నుబ్బారావుగారును వెజవాడ వెళ్లిరి. పునులూరి కోదండరామయ్యగారు ఆబండిలోదిగి ఆశ్రమమున కిచ్చిన ఫలమునుచూచి సంతోషించిరి.

రాజమహేంద్రవరము, 18-8-25. } పాలకోడేటి సూర్యప్రకాశరావు

నోటి ను

గుంటూరు జిల్లా బాపట్ల తాలూకా పెదపందిపాడు పోస్టు యిలూకా కాకుమాను కాపురముడు మాజేటి శేషయ్య వ్రాయించి చాఖలు చేసుకున్న దరఖాస్తు: అర్జి అయ్యా నేను 16-2-25 లేదిన వ్రదయం రయలుకు వంగవోలునుంచి కాపట్లకు వచ్చుచుండగా వేటపాలెం వచ్చేవరకు నాతాలూకు పట్టుపంచన కట్టివున్న చేతిచిత్తులుక్కున్నా అందులోవున్న ప్రాంశేరినోటు 27-8-21 గల కొల్లా పాపయ్య నాపేర వ్రాయించి యిచ్చినది రు 16-0-0 గలది 1 న్ని 28-6-22 లేడ్ని పంపలూరు పేరంటాలు కుమార్తె నాగన్న నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన రు 175-11-4 గలది ఒకటిన్ని 26-12-22 లేదిన కొల్లా పాపయ్య నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన రు 128-10-0 లు గలది 1 ట్ని 4-7-28 లేడ్ని జూతూడి కాపురముడు వే జండ్ల నరసింహ్యంగారి కుమార్తె పిరయ్య నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన రు 100-0-0 నిలవగల ధిల్లకాకబాలియ్యకు వక టిన్ని ది 6-4-24 లేడ్ని కాకుమాను కాపురముడు దూడకుల పెదలూలుసా హెబు నాపేరవ్రాయించియిచ్చిన ప్రాంశేరినోటు వకటిన్ని అనగా రు 186-0-0 లు గలదిన్ని వీనికి సంబంధించి కబాలియకు వకటిన్ని మాజేటి నుబ్బారాయుడు 14-8-19 లేడ్ని నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన యింటి అద్దె వుత్తరం వక టిన్ని రుందుభి సంగి వ్రాఖ కు 18 లు తాళిఖుగల గొట్టి ముక్కుల చిల్లత్తున్న నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన రు 48-14-5 గల ప్రాంశేరి నోటు వకటిన్ని 17-4-19 లేడ్ని కానుగులనాయుడు నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన ప్రాంశేరి నోటు వకటిన్ని పెదపాలెం కాపురముడు పులికొండ కోటయ్య నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన రు 18-0-0 లు గల ప్రాంశేరి నోటున్న 22-8-24 లేడ్ని మామిళ్ల వల్లి రంగయ్య ను య్యరు గార్రియను తల్లి రామమ్మ నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన భూమి వడంబడిక వుత్తరం అనగా నామకకూ ఆమెపేర నేను వ్రాయించి యిచ్చిన మాగాని విక్రయంకు బదులు ఆమె నాకు వ్రాయించి యిచ్చిన ఒదులు వుత్తరం వకటిన్ని 18-12-24 లేడ్ని సదగా మామిళ్ల రంగయ్య నుయ్యరుగార్రియను తల్లి రామమ్మ నా కాతాను వాడుకున్న లెక్క బాపకు అమ్మ మొత్తం రు 1600-0-0 లకు నాపేర వ్రాయించి యిచ్చిన ప్రాంశేరి నోటు వకటిన్ని. రు 4-0-0 లు నిలవగల రూపాయీ బ్యాంకి నోటున్నా వెరకే పది పాడు పురువులు పెట్టివున్న కట్టకు వేటపాలెం దిగవారు యెవరో తీసుకుని పోయినారు గనుక సదరుపురువులు నాకు యిచ్చినవారికి నేను నూరు రూపాయీలు బహుమతిగా యిస్తాను.

మాజేటి శేషయ్య ది 20-2-25

మొదటి నివేదికము

మొదటి నివేదికమునకు సంకేతముజేసిన
మొదటి యభిప్రాయము

మొదటివారు కోరినట్లు రోయల్ కమిషను
కంగీకరించి

ప్రస్తుతవిధానమున లోటులున్నవి

జె. ఎమ్. సేనుగుప్తగారి యభిప్రాయములు

మొదటి నివేదికమునందు వినుగుజనించినది

మొదటివారి నివేదిక మొకమాదిరిగ నున్నది

లాహూరు, మార్చి 12:—భారత దేశమున ప్రజల
తాపాదించునట్టినిష్పాదనాపథకముల నవలంబించుటన్నియు,
స్థిరముపాలనావిధాన మేర్పరచుటకు, తగిన సావకాశములతో,
నోక రోయల్ కమిషను ప్రభుత్వమును సేర్పరచుటకై, మే
మొదటి నివేదికములోని నూతనపై సర్ మహమ్మద్ మొదటిగారి
(మొదటి నివేదికమునకు సంకేతము: జేసినవారలలో నోకరు)
యభిప్రాయమునకుగొనుటకై యసానియేటెడు ప్రయత్న
కాటవారి ప్రతినిధి, మొదటిగారిని సందర్శింపగా వారి స్వోద్దేశ
కము నిలువఁ బ్రకటించిరి.

“మొదటి సంఘమువారు నూచించినట్లు రోయల్
కమిషను, ప్రస్తుతవిధాన గమనికయొక్క పరీక్షకు నిర్ణయం
చినకాలము పూర్తికాకుండగనే, యేర్పాటు చేయునెడల ప్ర
భుత్వమున కామేలు, భారతీయశాసనసభలము, గలగును.
ఇట్టి కోరిక, 1921 సెప్టెంబరు 29 వ తేదీన జరిగిన ప్రథమ
భారత కానసభలో ప్రభుత్వసభ్యులు సహా, జాదానాథము
జంజారుగారి ప్రభుత్వవిధానమును కొన్ని యభిప్రాయాల గోరు
తీర్మానముపై తేజగ్రీవముగ జేసిన నిర్ణయముయొక్క పర్యవ
సానమే యుండును. ఆ తీర్మానము ప్రాంతవనంతరికి
బంపబడినది. వాటినుండియు నట్టివిచారణయొక్క యవసరము,
రెండవసారి శేంద్రసభకు వచ్చిన ప్రజాప్రతినిధుల ప్రసంగ
ములవలన బయటపడుచున్నది. మొదటివారి నూతనల ప్రస్తుత
మున్న విధానముందలి లోటులను మాపుటకు బనివచ్చునగాని,
విధానముజేగలలోపములను పద్ధతుల మొదటివారు నూచించి
నట్టి విచారణమే జరుగుచో, భారత ప్రజల
లోని రాజకీయ వాతావరణమునకు కల్లోలము గొంత యుపశో
మించును. ఈవిచారణవలన శేంద్ర లాభములగులుగును. మొద
టికి ప్రస్తుతవిధానముందలి లోపములుపోయి, పాలనావిధానము
మొత్తంపర్యవసాది నడచును. రెండవది, మితవాదులు, స్వతంత్ర
లు, ఇంతవరకే ప్రజలమును జెందనట్టిమహమ్మదీయులకును సంతృ
ప్తికరముగనుండును. వీరు స్వరాజ్యవాదు లవలంబించు స్తంభన
మార్గముల నికమిద నవలంబించునట్లుగూడ జేయగలరని
సమ్మతము నాకుగలదు. అప్పుడు ప్రభుత్వమునకును, ప్రజల
కును పరస్పరసంబంధమేర్పడును, ప్రజాసానుమమును గ్రహిం
చుటగూడ వీలగును. 1919 లో నిర్ణయించునట్లు లాంగ్ ప్రభు
త్వ చూలించిన పరకేమార్గమున భారత పాలనాక్రమ మభి
వృద్ధిచేయుటకు వీలగును. ఇదియే వికాలదృష్టిగల రాజకీయ
లకుఁ జూచు జేమార్గమనియు, లాంగ్ దేశమునకును, భారతదేశ
మునకు భావజూతంబు చేర్చుచున్న మార్గమనియు ద్రోమమున్నది.
అసలయేమిట! ప్రతినిధి — మొదటివారు తమ
జేతులతోనుబంధనల ననుసరించి (2 వ నిబంధనలోని 2 వ
యంకము) తాము సవిస్తరముగ నూతనలఁజేయుటకు వీలులేదని
జలచుచున్నారా?

మొదటిగారు — అవును. ప్రభుత్వసభ్యులకు ముప్పురకు
(నాలోగలవి) మఱి యేమార్గము లేదనియే దోచినది. కాకనూత
నలకు వ్యతిరేకముగ నడచుట న్యాయముగావని నాయనా.

ప్రతినిధి — మొదటివారి నివేదికములో నూచించిన
కొన్నిమార్పులను జేసినచో, భారతీయభిప్రాయము సంతృప్తి
జేయునని మీరయ్యావా?

మొదటిగారు — మొదటివారి నూతనల భారతీయు
లంతయును సంతోషకరములుగావని వారిని జేసిక యం దే
యోగించిరి.

ప్రతినిధి — ప్రస్తుతవిధాననిర్వహణమున జే కొన్ని
లోటులున్నవని మీ కంగీకరింతురా?

మొదటిగారు — ప్రస్తుతవిధానము, సంశ్లిషణయమున
నడచుటకే యవలంబించబడినది. ఇట్టి సంశ్లిషణయములందు
జేసినయేర్పాటులందు లోటులుండక తప్పదు. కాన వాటిని
నిర్వహించునపుడు లోటులు కష్టములు నుండును. వాటిని వి
ధానముందలి లోటులుగానే భావింపవలయును.

ప్రతినిధి. — మొదటివారి నూతనలలోనే విద్యుత్తా
రతపాలనాభివృద్ధి కరములని మీరునొక్కి జెప్పునవేమైనగలవా?

మొదటిగారు: — నాయుద్దేశమునకు ప్రభుత్వమువారంగీ
కరించినచో యీక్రింది నూతనలవలన శేంద్ర, రాష్ట్రీయ, ప్ర
భుత్వ, కానసభలందు కొంతయభివృద్ధి గలుగునని సమ్మతము
గలదు. అవేవన.

(1) 128వ పేరాలోని రాష్ట్రీయ, శేంద్ర ప్రభుత్వ
ముల ప్రత్యేకకాటకము ప్రాంతవ మంత్రిగల యధికారములోని
చూర్పు. (2) 3వ పేరాలలోని కార్మికులయొక్కయు నిమ్నజాతిల
యొక్కయు ప్రాతినిధ్యము (3) 96వ పేరాలలోని ద్వంద్వ ప్ర
భుత్వము (4) 92వ పేరాలలోని దత్తకాటకము (5) 101వ పే
రాలలో గవర్నరు యధికారము (6) 102లోని కార్యనిర్వహ
ణముందలి న్యాయములు (7) 105లోని కానసభ కార్యవ
ర్గులు (8) 98లోని దత్తకాటకముపై సంపూర్ణముగ నూతనలు
(9) 81లోని కానసభలనుజేయుటకును రాష్ట్రకానసభల
నాలోచించుట (10) 80వ, పేరాలలోని కానసభలో నడుగు
యితరప్రశ్నలు (11) 109వ లోని మంత్రులజీతములు (12) 56
వ లోని యార్థికవిషయము (13) 110వ లోని యార్థికసభ్యు
ని విషయము (14) 110వ లోని సహాయార్థిక కార్యదర్శి విష
యము (15) 113వ లోని యొకదానిక్రింద నిర్ణయించి ఖర్చు
కు మఱియొకదానిక్రింద వెచ్చించువిషయమును నూచించిన
మార్పులు.

సేనుగుప్తగారి యభిప్రాయము

కలకత్తా, మార్చి 12:—జె. యమ్. సేను గుప్తగారు
(స్వరాజ్యపక్ష కానసభ్యుడు) ప్రతినిధితో నిలువఁజెప్పిరి.

“నేను మొదటివారి నివేదికయందు కొంత బుద్ధివంత
తస్వరంత్రత గన్పట్టినది యభిప్రాయముతో జరుపుట భారం
భించిరి. కాని చదివినకొలది నాకు నిస్పృహజనించి, వృద్ధి
యయ్య, భుద్రు వినువుజనించెను. ఇన్నోడేక కారకముగ నివేదిక
ను తయారుజేయుటలో శేంద్ర పద్ధతులను వారు బాగుగా నిశ్చ
యించినట్లు గున్పట్టెను. 1 కన్నర్యేటిపు లభికారమునందు
న్యంతకాలము నిమిషాంతముల కల్పేర్ల యధికారము మఱింత
ప్రబలము చేయుటకును 2 కార్యనిర్వాహక వర్గముపై ప్రజాభి
కారముండవలయునను నూత్రముల నెదుర్చుటకును. ఈరెండు
సందర్భములను గ్రహించినచో, మొదటివారి నివేదికమున
కొంత యర్థమున్నదో చెలిసికొనవచ్చును. కొండల మితనాదుల
యొక్కయు, ప్రభుత్వసహకారుల యొక్కయు సలహాననుస
రించి, ముఖ్యవిషయములందు ప్రభుత్వముందలి యరుపక్షము
లవారి (ప్రత్యేక కాటకకారులు, దత్తకాటకకారులు)
ఏకీభావముండవలయు ననియు, నయ్యది తప్పక సంగ్రహించ
వలయుననియు దర్శనమేమియు నివేదికయందు లేదు. దానివల

న నిష్పాదేమియును లాభములేదు. ఏలన మితవాదులను ధూరి
తల నోదార్చుటకయి బన్నినదది. ఇప్పుడు వారుగూడ స్వ
జ్యవాదులవలెనే ద్వంద్వ ప్రభుత్వము నంతరింప జేయవలయు
నని గోరుచున్నారని నానమ్మకము అన్నిటికన్న నాకస్యముల
బుట్టించినదేవన, మొదటివారి నివేదికములోని ఏదీయన జే
రాయించుగల ఇంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయము
స్వరాజ్యవాదుల నెన్నివిధములగు నూతనలు జేయలేనో
యన్నివిధములఁ జేసిరి. గవర్నరు (సభ్యుల సలహాతోసహా) ప్ర
త్యేక, దత్తకాటక పాలనావిధానమున జేట్టి మార్పుల కంగీక
రింపనని జెప్పెను. తక్షణమే ప్రభుత్వవిధానమును మార్పుగా
వలెనని కానసభలో మేము గోరునట్లు ముద్దించు స
ముతో గవర్నరు జెప్పినదది. మేము అని జేను జెప్పునపుడు
కానసభలోని స్వరాజ్యపక్ష మే నాకస్యకంటకును, మితవా
దులుగూడ నని నాయభిప్రాయము, కానసభలోనికొనచ్చి,
ప్రస్తుతవిధానమును మార్చగలకై తనలోలేదుగాక తానే
యం జేయజాలననియు, సభ్యులు, ప్రభుత్వమును సరకాముగ
సాగునట్లు, చేతనై నంతవఱకు సహాయముజేయఁ గోరుచున్నా
డని రెండుచేతులఁజూచి జెప్పుచు, బయట ముద్దించు సంఘము
యెడుటఁ జెప్పినదది. గవర్నరు ప్రభువు తానంత జాలికరముగ
మాట్లాడుటకు పూర్వము చాల ఘనకార్యమును జేసెననియు
చెను. విధానమును మార్పుటకు తాను ప్రబల వ్యతిరేకముగ
జూపుచున్నానని ముద్దించు సంఘమున కుత్తరముననానన,
కార్యనిర్వాహకవర్గముం దెట్లకారతీయసభ్యులుగూడ గలర.
భారతదేశమున కంతకును ఇంగరాష్ట్రముండే, ఇద్దరు భారతీ
యసభ్యులండి గవర్నరుతో నేకీభవించుట చాల విషా
దకరము.

మొదటివారి నివేదిక చాల జాగ్రత్తగను, శ్రద్ధగను,
సయుక్తికముగనున్నది. ఒకవిషయమున నే నంగీకరింతును.
ఏలన “మాకు (మొదటి) దోచినదేవన యడుగవలసిన ప్రశ్న
యీసమయమున యవలంబించదగిన పరిస్థితివిధాన మేదైనగల
దాయని గాక, ప్రజాశయమును సంతోషపఱచి, వారి సహ
యముగలుగునట్టి, స్థిరముగ పాలనావిధానమేదైన గలదాయని
యడుగవలయున”ను మాటలతో నేకీభవించును. అట్టివిధానల
ప్రజలవలననే వారికనుకూలముగ పద్ధతిని నిర్ణయించుకొని, భు
ద్రు సర్వపక్షసహజేతము (శాంతులేటిలు కాన్ఫరెన్సు) వలన
నిశ్చయింపబడవలెనని యుండిన బాగుండెడిది. రాయల్ కమి
షనుకు నేనంగీకరింపను, ఏలన వారుగావించు నిర్ణయములు,
మొదటివారి నూచించిన “క్రమముగా స్వపరిపాలనా పద్
తులలోనికి వృద్ధిచెందు స్థిరముమార్గములను” వ్యతిరేకముగ
నుండునగాక. (ఆ. ప్రెం.)

జగతుహింసా నివారకసంఘము:—పై సంఘము
వారి సాధారణసభ విజ్ఞోరీయా పురమండలమున 24 తేదీ 5-29
గంటలకు గవర్నరుగారి యధ్యక్షతక్రింద జరుగును.

చూడుడు! చూడు రంగసినిమా చదువుడు!!

జగద్గోపీట ఏలూరు కృష్ణాజిల్లా

మూలముగా నిర్మించబడిన ఈచోటులో ప్రతిదినము రెండుఆటలు సాయంత్రము 6:30గంటలకు రాత్రి 9:30గంటలకు ప్రారంభము. పోటీకే పంజాబీ ప్రతికూసునకులపు. జిజ్ఞాసు క్లాసు సోఫాబు ప్రారంభదినము ముందు తెలియపరుచబడును. 850 ఎలక్ట్రిక్ డిబ్బములతోను, పంకాలతోను వికాలయిన ప్రదేశముచూడుటకు నేతానందకరమేగాక సంపూర్ణపూర్వదయానందము ముచ్చక్కనిభిలుములు జూపబడును. నాటకములు ఆడుటకు పెద్దస్టేజిగూడగలదు. స్టేజిపాదపు 13గజములు వెడల్పు 16గజములు లోతొలములు అద్దకు కావలసినవారు ఈక్రిందివిధానముగా వ్రాసివివరములు తెలుసుకునవచ్చును. సీట్రియల్ 1వ తారీకునుంచి వీలు ననుసరించి హాలునాటకములకుగాని పాటకచేరిలకు గాని కు సీటుగాని సరసమైనకేటకు అద్దకుఇవ్వబడును. సమస్తజనులకు తెలియగలదులకు కథాసంగ్రహము ఆటజరుగునపుడు మ|| రా|| శ్రీ|| అలూరి నారాయణరాజుగారిచే ఆంగ్లభాషలో చెప్పబడును. అధ్యయనముననే హోదానియును తలబావాయిద్యములు ప్రవీణులచే వాయించబడును.

గుత్తా వెంకటయ్యచేదరి.
మేనేజరు.

3-25

సరస్వతీగ్రంథమండలి రాజమహేంద్రవరము.

నై జామురాష్ట్రముం దుండుఆంధ్రసోదరుల సౌకర్యార్థమై దక్షిణప్రాచ్యబాదు, రెసిడెన్సీబాదు 544 566 నెంబరుగృహమందు, శ్రీయుత నామవల్లి గౌరీశంకరవర్మగారిని మాప్రతినిధిగా యేర్పఱచి నాము. కావున నిజామురాష్ట్రవాసులు వారికి వ్రాసి గ్రంథములను తెప్పించు కొనవచ్చును.

వెలువడినగ్రంథములు:-

ప్రేమకుందరి ౧-౨-౦, చోర శిఖామణి ౧-౨-౦, అనుబంధములు-నవలలు:- మృత్యురంగిణి ౦-౧౨-౦, లక్ష్మీప్రసాదము ౧-౨-౦, హత్యారహస్యము ౧-౨-౦, భాష్టు ఆభాసిని ౦-౧౨-౦, ఛద్మసేవి ౦-౧౨-౦, విదురుని యువదేశ (ప్రథమ భాగము) ౧-౨-౦, భాష్టు (ద్వితీయభాగము) ములు ౦-౧౦-౦, కాంచనమాల ౦-౧౦-౦, కుముద్వతి ౧-౨-౦, చిన్నకోడలు ౧-౨-౦, రహస్య భేదము ౧-౨-౦, సింహగడము ౧-౨-౦. అహల్యాశాప విమోచనము ౦-౧౨-౦.

ఇట్టి వే సవరసభిరీతము లగు నవలలు ఒకటితరువాత ఒకటి రెండుమాసముల కొకటి ప్రకటింప బడును.

అద్దెవల్లి లక్ష్మణస్వామి, ప్రకాశకుడు.

రాష్ట్రీయశాసనసభలు

మట్టిమనుకమిటి మెజారిటీనలహాలు

(నిన్నటితరువాయి)

రాష్ట్రీయలందు బిల్లులు

భారత ప్రభుత్వశాసనము 81 ఎ సెక్షను ప్రకారము గవర్నరుగారు ఒక బిల్లును పూర్తిగాని కొంతవరకుగాని యే మైన సవరణలు చేసిగాని పునర్విచారణకు బంధపర్చును. లేదా రాజప్రతినిధి పరిశీలనకై ఆర్డరును నిలిపియుంచవచ్చును. ఈ ని బంధనలు పరిశీలనని చింతామణిగా రాక్షేపించిరి. గవర్నరు గాని, రాజప్రతినిధిగాని ఏటోక్షేయకుండ బిల్లును పునర్విచార ణకు బంధుటకు తగినంతమాత్రము ఆనిబంధనలుంచవలయునని సాక్షిగోచరము. ఇప్పుడున్న అధికారములను తగ్గించుటయు క్రమని మాకు దోహతులేదు. అనిబంధనలు లేకున్నయెడల గవర్నరుగా రు బిల్లును పూర్తిగా అంగీకరింపవలెను. లేదా త్రోసివేయువలె ను. ఆర్డిటోక్షేయకుండకు యానిబంధనలు యేర్పరచబడినవి. ఇట్టిఅధికారమే అమెరికా యునైటెడ్ స్టేట్సు కాంగ్రెసులోను, ఆస్ట్రేలియా, కమ్యూన్విస్టాలోను గలదు. ఇంతేగాక యానిబం ధనలు యిప్పటి ప్రభుత్వనిర్వాహకాభివృద్ధి కనుకలను గ నున్న ననియే మాత్రంపు.

రాష్ట్రీయలందు బిల్లుల సాక్షియందు విషయమున వద్రాను ప్రభుత్వమువారు యీ క్రిందికొడుకున యములగూర్చి కాసనముగావలెనని కోరుతున్నారు:—

- (1) ఏదైన ఒక బిల్లు ఒకశాసనసభచే అంగీకరింపబడి గవర్నరు రింకను అంగీకారమొసంగనపుడు దానిని పూర్తిగానో కొంతవరకో క్రొత్తశాసనసభ పునర్విచారణకు బంధపర్చునా? (2) గవర్నరుగారు బిల్లును తిరిగి పంపినపుడు శాసనసభ గవర్నరుగారు మాదిరించి సవరణలను త్రోసివేసి యితర సవర ణలను గావించవచ్చునా?

ఇప్పుడున్న శాసనముప్రకారము యీప్రశ్నల కీక్రింది విధముగ ప్రత్యుత్తర మియ్యవచ్చును:—

(1) ఆట్టి పరిస్థితులలో గవర్నరు ఆబిల్లుకు క్రొత్తశాసన సభకు తిరిగి బంధపర్చును. కాని పునర్విచారణకు పూర్తిగానేపం పుట మంచిదని మాఅభిప్రాయము. లేకున్నయెడల ఆబిల్లు:ందలి నిబంధనలలో యిష్టములేనివానిని క్రొత్తశాసనసభ నంగీకరించు నటుల జేయవలసియుండును.

(2) గవర్నరుగారు బిల్లును పూర్తిగా విచారణజేయవలె నని పంపినపుడు దానిలో సేభాగమునకైనను సవరణలనుపా దింపవచ్చును. కొంతభాగమును పరిశీలింపవలెనని పంపినను ఆ భాగములకే సవరణల నుపపాదించవచ్చును. ఇకను గవర్నరు గారు మాదిరించినసవరణలను త్రోసివేయవచ్చును. లేదా సవరిం పవచ్చును.

ఇప్పుడున్న శాసనమునందు దేమైన సందేహము లున్నయెడల యీ అభిప్రాయములందు జేరునటుల విశేషము జేయవచ్చును.

ఇచట మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు గావించిన మరికొండు చిన్న సలహాలనుగూర్చి చెప్పవలసియున్నది:—

- (1) మద్రాసు ప్రాంతంనుఆర్డరులప్రకార మట్లుజే ముట ముఖ్యమైనను, బిల్లును ప్రవేశపెట్టుటకు ముందు దానిని ప్రకటిం పవలయునని ప్రత్యేక నిబంధనము చట్ట ఉలదు లేదు (2) చట్టమునందు 84 వ సెక్షను ప్రకారమును, భారత నేతములో శాసనసభలకే గావించబడిన శాసనముల వైజమును గూర్చి యెట్టి సంకేతములు లేకుండునటుల విస్తరింప జేయవల యును.

ఈ రెండుసలహాలలో తేనియోగాని మేముంగీకరింపబాల ము. మద్రాసుప్రాంతంను ఆర్డరులకును చట్టమునకును విరోధముగ నుండుటచేత మొదటిసూచన గావించబడినది. ఇందులకు ప్రాంతం ను ఆర్డరును చట్టమునందలి నిబంధనలకు సరిపోవునటుల మార్పు కొనుటయే యుక్తమని చెల్లెదము. 84 వ సెక్షను నిబంధనలను విస్తారముగ నున్నటులనే మాకు గాన్పించుచున్నది.

న మెలవిభాగము

రాష్ట్రీయ శాసనసభలకును, భారతశాసనసభకును, ఒక సమైక్యగ్రాంటు మొత్తముగో జెప్పువిగిలినయెడల మరియొక సమైక్యక్రిందికి మార్పులకు అధికారముగలదు గాని యియ్యది రె స్టాల్లేషను అధికారమునకు లోబడియుండును. ఈఅధికారముల కుగల హద్దులను నిర్ణయించు విషయంపనిలేదు. ప్రభుత్వనిర్వాహ విషయపుదున్నటుల నీయధికారములముఖ్యము. కావున మాకెట్ల మున్నను, ఈఅధికారమును తేకుండ జేయవలెనని సలహానిచు

టకు మేము విచారించవలసినవిషయములోనికొరలేదు. బొంబాయి శాసనసభలోని భారతీయసభ్యులను బొంబాయి మంత్రు లును గవర్నరు కీయబడిన అధికారము వాయన కాన్వెన్షన్లో సమాజేరి వినియోగింపవలెనని జేసినసూచనను మేముంగీకరింపబా రము. కారణము పార్లమెంటువారి అధికారములకు ప్రభుత్వ అధికారిగావున గవర్నరుకీర్తి. కాని ప్రభుత్వనిర్వాహక పక్ష మునకు దేనికిగాని యాయలేదని మాత్రంపు. ప్రజాయుత్తరాల లందు కొన్నింటికి వ్యయమునుజేయు సభికారము సెక్షనుజేయ వలెనని బెంగాలుప్రభుత్వము జేసినసూచన నంగీకరింపవలెను. ఈవిషయమున సర్ పి సి. మిత్తరుగారు చేసినసూచన గను నింపదగియున్నది. ఏదైనమొత్త మును గ్రాంటుజేయనపుడు గ తనవర్సపు బడ్జెటుమొత్తము నుజేయపుజేయుటకు గవర్నరుకు ను, భారతశాసనసభ విషయమున గతవర్సము బడ్జెటుమొత్త ముపైగా నూటికి 5 వంతున సెక్షనుయిచ్చునటుల గవర్నరుజేస రలు కథికారమిచ్చుచును యిప్పుడున్న నిబంధనలను మాన్పవలె నని అయినకోచెను. ఈసూచన జపానుప్రభుత్వనిర్వాహము న నుసరించి యున్నది. ఇందులకు చట్టమునే సవరింపవలసి యున్న ది. అపని మేము జేయదగినది గాదు.

గ్రాంటుల వోటింగు నిబంధనలవిషయమై బెంగాలుప్రభుత్వ మువారిోవిషయమును చెప్పిరి. భారతశాసనము 72 డి సెక్ష ను ప్రకారము శాసనసభ ఒకడిమాండు నంగీకరింపవచ్చును లేదా త్రోసివేయవచ్చును. లేదా ఆగ్రాంటు మొత్తముకు పూర్తిగా తగ్గించియో లేక గ్రాంటులో కొన్ని విలువలకు తగ్గించియో తీసివేసియో జేయవచ్చును. ఈనిబంధనయందు గ్రాంటు మొత్త మును ఆనిబంధింపవలెనని యేర్పాటులేదు. ఆందుచేత తగ్గిం చుటకు 'తీసివేయుటకు' భేదముచేయబడినది. శాసనసభ్యుల నిబంధనలందు ఆట్లుగాక యేగ్రాంటుకు గాని అందేవిలువలను గాని పూర్తిగా తీసివేయుటకో తగ్గించుటకో ఉపపాదము జేయవచ్చునని గలదు. అనగా గ్రాంటుమొత్తమునంతనుకొట్టి వేయుట కుపపాదించవచ్చును. ఇట్లుజేయుటకున సభ యెటుల నున్న ఉపపాదనకు ప్రతికూలముగ పూర్తిగా దానిని త్రోసి వేయును నుపపాదించరాదునని నిబంధనను ప్రతికూలముగ నాద రించుట మగను. గ్రాంటుమొత్తమునంతను తీసివేయవలె నని యుపపాదించగా అది ఓడిపోయిన విషయమును బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచున్నారు. కాని అసలుజేయకుండు నుడ వోటునుపెట్టగా అవికూడ ఓడిపోయెను. ఇట్టిసమయమున యేగ్రాంటుకు గాని తగ్గించవలయును. లేదా గ్రాంటులోనే విలువలనుగాని తీసివేయవలయును లేదా తగ్గించవలయు నని ఉపపాదనలు జేవచ్చును. అని యేర్పాటుండునటుల నిబంధనను సంస్కరింపవలెనని మేము తలంచెదము. ఈవిధముగనే భారత శాసనసభ యూ 48 సంస్కారము గావలయును ఇట్టి సవరణ జేయుటవలన శాసనసభల యధికారములకు భంగ మేమియు నుండదు. అప్పటికిని వారు అసలు గ్రాంటు ఉపపాదనమునే వోటుకుపెట్టినపుడు త్రోసివేయవచ్చును.

శాసనసభల కాలసరిమితి

ఇప్పుడున్న ప్రకారము రాష్ట్రీయశాసనసభలను భారత శాసనసభయు మాడేడ్లగన్న యెక్కువకాల మొక్కసారి యుండ రాదని గలదు. ఈ కాల మొక్కసారి యుండరాదని గలదు ఈ కాలము బహు కొద్ది యనియు విదేంట్లు జేయ వలెననియు మాయెటటు సాక్ష్యము నగ గు విశుపబడిన. విదేంట్లయిన యెడల నియోజకసభ్యునకు శిక్ష జాపకాళ ముండవని ఆక్షేపణ గలదు. మాడేడ్లయిన యెడల మంత్రి లేదైన ఒక యభివృద్ధికార్యమును పూర్తి జేయుటకు న్యవధిబాల ననియు, శాసనసభ్యులు శివ గాంచుటకు వ్యవధి బాలనయియు ఆక్షేపణ గలదు ఇప్పుడున్న నిబంధనలనే మాన్పి తుండవలెనని ననియే.

శాసనసభ్యులకుగల అధికారములు

భారతదేశములోని శాసనసభలకు సామాన్యములో నితర చోట్లవలెనే అన్ని విషయలైన స్వాతంత్ర్యములను హక్కులను నుండువలెనని యెవ్వరను మాచించలేదు. ఈ విషయమున తమ తమ హక్కులను నిర్ణయించుకొనవలెననియు, బ్రిటిషుకామన్న సభకున్నవాని కన్న యెక్కువ జేసికొనరాదని మాత్రము నిర్ణయింపబడినది. బ్రిటిషు ఇండియాప్రభుత్వనిర్వాహము నందుమాడ నిట్టి నిబంధనయే జేయబడును. కాని ఆట్లు జేయుట ప్రస్తుతము అకాలమునజేయుటకును. శాసన సభలకు సభ్యుల కును కావలసినంత రక్షణమును భారతశాసన మొసంగలేదని యే మా నమృతము. ఇప్పుడున్న శాసనము ప్రకారము శాసన సభలందు వాక్యాన్వితంత్రిమాగలదు. ప్రసంగములందుగాని వోటులందు గాని న్యాయస్థానములనలని భయము యేమియు నుండదు. ఇప్పుడున్న నిబంధనల ప్రకారము సభలో క్రమ భంగములేకుండ జూచుటకు అధ్యక్షుల కధికారము గలదు. దానితో శావిషయము ముగియును.

భారత దేశములోని శాసనసభల సభ్యులు (క్రిమినలు లేకు విచారణలందు జ్యూరీలగ్లగాని అసెసర్లగ్లగాని యుండ నుండజేయవలెనని మాత్రంపు. ఇయ్యది రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు కొందరును నిషేధించుటకుజేయు శాసనమువల్ల నే జరుపవచ్చును.

లేకున్న 1898 క్రిమినలు ప్రాసీజరుకోడ్డు 820 సెక్షను ను సవరించి అందు నిషేధించబడిన వారిలో శాసనసభ్యులను గూడ జేర్చవచ్చును.

ఈ విధముగనే 1908 సివిలు ప్రాసీజరుకోడును సవరించి శాసనసభ్యులను శాసనసభజరుగు కాలమున గాని సభలు జరుగుట ముందుగాని పిదప గూర్చి ఒక వారము కోజులు పాటు నివిలు కారణములచే అరెస్టుజేయకుండ జేయవలయును.

భారతదేశములో శాసనసభల కార్యవిధానమును చర్చ ను ఖండించుచు విచుర్చునలు గావించుట (బ్రిటిషుపార్లమెంటు సభల దృష్టిప్రకారము తప్పుగును. ప్రభుత్వపక్షముగాని ఆనధికారపక్షముగాని యీవిధముగ విచుర్చునలకు బాలగడునయే నున్నది. ప్రభుత్వమువారు శాసనసభలను వ్యవస్థితపరింపవలసి యుండుటచేత పత్రిక లిప్తమువచ్చునటుల ప్రాయశంధ కొంత కట్టుబాటుజేయుట అసమర్థమేయును. కాని యిందులకు మే మేమియును గలహాని ను నుద్దేశించలేదు.

శాసనసభలలో వోటుకు సంపాదించుటకు యిప్పుడు దు గాచారములు ప్రజాయున్నవని విందుము. సభ్యులకు లంచము లిచ్చిభయ పెట్టి వోటుపంపించుచుప్రయత్నములకు తావులేకుం డ అట్లుజేసిన శిక్షించుటకు శాసనము జే మునల మునని మాత్రం రిజర్వప్రాయము. ఈవిషయమును మాత్రము భంగపరచివలెను విచారించవలెనని మే ము సలహానిచును. ఈదేశముల సామాన్య ముగ న్యాయప్రకారము శిక్షార్హములగు జేయవలెనని మాత్ర ము చెల్లెదము.

ఈవిధపు ఒక అగ్యక్తుకు శాసనసభలో నొక ఉపపాద నమును వోటుకు పెట్టినయెడల మోక్షార్థ అడ్డునువచ్చునటుల అంధకమును దెలిపినది. శోర్టుకు అగ్యక్తునివై ఇంజనీరు ఉ త్రగవుజే ముట కధికారము గలదాయను విషయమై అప్పీలు జేయగా నది యిరకారములచేత త్రోసివేయబడినది. ఇంక ను ఆవిషయము పరిష్కారము గాజేదు. ఒక్క ఇన్జనీరుత్రము అనుకూలముగ జేప్పెను. ఈవిషయమై సంకేతములు లేకుండ జే మునలయును. శోర్టుకు అసమర్థములందు శాసనసభ్యులకు లతో జోక్యము గలగజేసికొనకుండ నాటకపరచుచు ఇండి యుగాగాని ఇంగ్లాండులోకాని శాసనము గావించవలెనని మేము మాచించుచున్నాము. శాసనసభలందు అదివరలో జరిగి నకార్యముల న్యాయస్థానములకుయిచ్చియుండుటకు న్యాయస్థా నముల కధికారము లేకుండ జేయవలెనని మాత్రము మేము మాచించుటలేదు.

భారతప్రభుత్వశాసనము 110 సెక్షను ప్రకారము గవ ర్నరు జేసవలెనను గవర్నరులకును యితర ఉన్నతోద్యోగుల కును యాయబడిన రక్షణము అంతప్రాయముగను అసంతృప్తికర మగుచున్నదిని తెలుపబడినది. వారలపై మోక్షార్థుల ఒరిజినలు జ్యూరీస్ డిక్షను :ధికారములేను. ఇయ్యది భారతప్రభుత్వము కలకత్తాలోనున్నపుడు చాలుననుకొన్నను యిప్పుడేని నిస్స యోజనముగనున్నది. ఈక్షణము పూర్తిగ నుండవలెనన్న (1) వ సజ్ సెక్షను (2) (3) (4) (5) క్లాజులలో దెబుతబడిన విషయ ములం దేన్యాయస్థానములుగాని చర్యజీసికొనరాడదని మేము తలంచుచున్నాము.

ఆంధ్ర ఖద్దరు బ్యాంకు లిమిటెడ్ గుంటూరు నర్సులయ నెం 5

మనబ్యాంకుయొక్క 18-1.25 వ తేది జర్జిన లేజనాడ సభలో గ్రామాదులలో ఖద్దరు చిల్లరగా అమ్మువానికి ప్రతి నెల అతను అమ్మిన మొదటి నూరురూపాయల కిప్పుకుమీద 15.0-0 5 మీషన్ ఇచ్చుటకు తీర్మానించితిమి. ఆ తీర్మానమును ఆ. భా. ఖాదిబోర్డువారు ఆమోదించినారు. ఈనెల 18 వ తేది నుండి అనులలో నికి నవచ్చును.

కానమీ విజిల్లాలలో ఎంతెంచి ఖద్దరు చిల్లరవిక్ర యవాగ్ల వోకర్లగలలో, ఎంతెంచి క్రొత్తవారిని నియమించె దలో, వారి వారి చిరునామాల, వారికి ఎక్కడెక్కడనుండి ఖద్దరు ఇచ్చుచున్నారో వెంటనే తెలుపవలెను. వారివల్ల పుచ్చుకొనవలసిన ఖర్చులన్నవారు స.ప.వలసిన జల్లు నమూనా లున్న 15 కోజులలో అమ్మివేయించి పంపెదను.

ఈకోకల్ల జాబితా పూర్తిగా ఆ. భా. ఖా. బోర్డుకు పంపవలసియున్నది. వారికి జాబితా పంపితేకాని కమిషన్ ఇవ్వదు.

ఉత్పత్తిస్థానముల గల జిల్లాలవారు ఆయుక్త తిస్థాన ములలో ఎవరవని ఏ ఏ పరతులతో సేర్పాటు చేసినది కూడ వారినుగతములతో సహా తెలుపవలెను. దీనినిగూడ ఆ. భా. ఖా. బోర్డుకు పంపవలసి యున్నది. జమాటు.

కన్వతా వెంకటచలపతిరావు

వ్యవహార

భారతి

నచిత్రమానవత్రిక.

ప్రతి చంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును

నచిత్ర సంచికయందును మూడు నాలుగు రంగుల చిత్రములు ఇతర చిత్రములు ప్రచురింపబడును

చందా సం॥ ౧ కి రూ. 6-0-0 విడిపత్రిక వెల రూ. 0-10-0.

మాదిపత్రిక గోరువారు అణాలు 0—10—0 స్టాంపును పంపిన పంపబడును. ఉచితముగ పంపజాలము.

మాదిపత్రిక తెప్పించుకొన్న తర్వాత చందాదార్లుగ చేదినయెడల ఆ సొమ్ము మినహాయించుకొని తక్కిన సొమ్ముమాత్రము పంపవచ్చును.

పాల్గుణ మాస సంచిక విషయానుక్రమణిక

నిర్వేదము—శ్రీవేంకటపార్వతీశ్వరకవులు; కవిజనాశ్రయము—చిలుకూరి నారాయణరావుగారు; మేఘము—నీరిపి అంజనేయులుగారు; భిక్షుప్రతిజ్ఞ—పారనంది జగన్నాథస్వామిగారు; నాచింత—పెనుమర్తి వేంకటరత్నముగారు; కాళిదాసు-భవభూతి—పి. వి. రత్నముగారు; శతపత్రము—సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు; ఛందశ్యాస్త్రవిమర్శనము—వాసా సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు; విశ్రాంతి—పెమ్మరాజు లక్ష్మీపతిగారు; హరిశ్చంద్ర—కాశీసోమయాజుల సుందర రామమూర్తిగారు; వేంకటేశ్వరవియోగము—నాదెళ్ల వెంకట్రావు గారు; కృతి—వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు; పెద్దనకవీంద్ర! నీవెట్లు పెద్దవైతి?—కీ. శే. కృష్ణమాచార్యులుగారు; ఆలోచన—శ్రీ హనుదేవరావుగారు; బావకత్తె—విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు; పూర్ణిమ—పోడూరు రామచంద్రరావుగారు; శ్రీకాళహస్తి - శివరాత్రి—వేలూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు; వేంగీచాళుక్యులు—మల్లం నల్లి సోమశేఖర శర్మగారు; కీ. శే. సత్యవోలు గున్నేశ్వరరావుగారు—ఆ. జాషువాగారు; ద్వాదశలింగములు—వ. వేంకటరంగయ్యగారు; దొంగట—త్రిపురాన వేంకటసూర్య ప్రసాదరాయ కవిగారు; ఆంధ్రులార్యుల!—మామిడిపూడి వేంకటరంగయ్యగారు; రాగము—గాధా

వర్ధుల రామావధానిగారు; సూత్రకాల వ్యవసాయచరిత్ర - మెండ్లాల వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు; కలహంస—భండారు వీరరాజేశ్వర రావుగారు; మనకర్తవ్యము—పోణకా పిచ్చిరెడ్డిగారు; అదియ యిహ పరానందదాయకపథంబు—భమిడిపాటి సుబ్బారావుగారు; శిల్పము—న్యాయపతి శ్రీనివాసరావుగారు; ద్వాదశజ్యోతిర్లింగములు—నిడుద వోలు సుందరముపాతులుగారు; మృచ్ఛకటిక ప్రదర్శనము—గూడనల్లి రామబ్రహ్మంగారు; సుభాషిత సుధాలహరి—; బాల్యస్మృతి—కృష్ణుడు; గానము—కాశీనాథుని భైరవమూర్తిగారు; ధర్మమేవ జయతి—డి. యశ. శర్మగారు; ఆంధ్రగ్రంథముల పట్టిక—; కీ. శే. దామెర్ల రామారావుగారు—పెమ్మరాజు లక్ష్మీపతి గారు; కవికొండల వేంకటరావుగారు; యల్. సాంబశివరావుగారు; అనుముల. వేంకటశేషకవిగారు; ప్రాచీనాద్భుత విషయములు—; శ్రీజగద్గురు సూత్రములు—; అభినవాంధ్రనటశేఖరులు; గ్రంథవిమర్శనము—; చిలుక—వెలగ పూడి దానయ్యచౌదరిగారు; సాభిప్రాయవిశేషములు—; సత్యనారాయణస్వామి—బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంతం గారు.

చిత్రపటముల వివరణము

త్రినక్ష చిత్రములు:—బోధినత్యోపుష్పసమర్పణము (అజంతాచిత్రము); పద్మాసనబుద్ధుడు, చిత్రకారుడు—(శ్రీయుత డబ్బూ. పి. ఆర్యదాసుగారు. సాధారణ చిత్రములు:—కీ. శే. దామెర్ల రామారావుగారు; కీ. శే. సత్యవోలు గున్నేశ్వరరావుగారు; మృచ్ఛకటిక నాటకమందలి పాత్రధారులు, శ్రీసీతారామాంజనేయ నాటకసమాజము, ఏలూరు; శ్రీయుత స్థానం నరసింహారావుగారు - రోషనార; శ్రీయుత నెల్లూరు నాగరాజ రావుగారు - పాపారాయణుడు; శిల్పచిత్రములు; మేనక - విశ్వామిత్రుడు, వేణుగాన కృష్ణుడు, సత్యభామ-కృష్ణుడు, సరస్వతి, గ్రీకు లోహశిలావిగ్రహముల చిత్రములు ఇతర చిత్రములును.

మేనేజరు, "భారతి" తపాలపెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.

మధ్యపరగణాల మంత్రులు

శాసనసభలో మంత్రులకు నిరుటివలెనే రు 2 లు జీతమేర్పాటు గావింపబడెను

స్వరాజ్యపక్షము మంత్రిపదవుల సంగీకరింపలేదు

చీరారు స్వరాజ్యవాదులుగూడ మిగతవారితో గలసి ఓటుజేసిరి

నాగపూర్, మార్చి 18:— 11 గంటలకు ప్రభుత్వ మందిరమునుండి వచ్చినవారై రాఘవేంద్రరావుగారు గూడ మంత్రుల నియోజనమున కంగీకరింపనటుల వెల్లడి జేయుచున్నది. ప్రభుత్వమువారు తమనిజేదికను బ్రచురింతురు.

తెలంగాణ యధ్యక్షతక్రింద మధ్యపరగణాల శాసనసభ శీతీమధ్యాహ్నము గూడినది. సభాకార్యక్రమ ముఖంబింపక పూర్వము గౌ. బి. పి. స్టేండనుగారింట్ల నిజేదించిరి. “నిన్నటి సభాసంతకము గవర్నరు, మాన్య రాఘవేంద్రరావుగారు ప్రస్తుతపందర్భములందు జన్మించుటకు తనగృహమునకు రాగోరెను. తండ్రిగారినిగూడ నమ్ముటకు గోరెను. అటులే వారు మువ్వరును వచ్చి, వారి యుద్దేశ్యములను గవర్నరునకు తెలియబరచిరి. మాటల సందర్భమున మాన్యగారు వారి పక్షమున మంత్రివర్గ నియోజనమునకు సంభూర్ణవ్యతిరేకులయినటుల స్పష్టమాయెను. మాన్యగారును, వారిపక్షము యొక్క సహాయము లేనిదే తాను మంత్రివర్గ నియోజనమున కొడజడనని రాఘవేంద్రరావుగారు రసిరి. పిమ్మట గవర్నరు మంత్రులవిషయమై సభవారి యభిప్రాయ మెట్లున్నదో గ్రహించుట కైట్టిక్రమము నవలంబించ వలెనో దానినిగూర్చి చర్చించెను.

భూమి శిస్తులను వసూలుజేయు ఖర్చులపై సభవారి సమ్మతి దీసికొనగనే యధ్యక్షుని మంత్రుల జీతములపై సమ్మతిదీసి కొనునటుల గోరెట కంగీకరింపబడినది. సభవారి యుద్దేశ్యము మంత్రుల నియోజనమున కంగీకరించుచునో, గవర్నరు కాల ముండి సభ్యులుగల పక్షముననుండి మంత్రుల నేర్పట ప్రయత్నించును”

ఈనిజేదనమున పిమ్మట భూమిశిస్తుల వసూలుజేయు టకు ఖర్చును సభవారు సవరించినటుల, 81 ఆమోదములను, 27 మృతి తేదీలనుబట్టి (సవరణ) నామోదింపబడెను. పిమ్మట నిశ్చయంగీకారము ననుసరించి స్టేండనుగారు మంత్రుల జీతపు ఖర్చును బ్రతిపాదించిరి.

కొండలు సభ్యులు, హతాత్తుగ గలిగిన సందర్భముల నాలోచించుటకు గొంత యవకాశమును గోరిరి. అధ్యక్షుండండల కంగీకరించెను.

ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరించి, భారతీయాశయములు నెఱవేఱవలెను

మజలగలసికొని, సభవారు స్టేండింగుగా ప్రతిపాదన యొక్క మంచిచెడ్డల నాలోచించిరి. ఇద్దరుమంత్రుల జీతములకును, ఖర్చులకు గాను రు 99,000 లు కేటబడినవి.

కె. పి. వైద్య (స్వరాజ్యవాది) గారిక సవరణ నువ పాదించిరి. మంత్రులజీతము నిరుటివలెనే రు 2 లకు దగ్గించవలె నను సవరణను బ్రతిపాదించెను. దానిని బలపఱచిన సభ్యులందఱును ద్వంద్వపరిపాలనము పరాజయ మందెనని నొక్కి జెప్పెను, దాదాయవ్యయ పట్టిక సంగీకరింప బొండుటకైట్టి కారణములు గలనో, యనన్నియు నేటికిని దేశము నానహించియేయు న్నననిరి.

ఆర్. ఆర్. జగనంతుగారు సవరణను ధిక్కరించుచు మంత్రుల నియోజనమున కంగీకరింపఁ గోరెను. గౌ. యమ్. బి. జోషీగారు, భారతదేశ స్వరాజ్య సమరమునకు, మధ్యపర గణాలు రింగఫలముగాదనియు, స్థానిక ప్రభుత్వ మొకవేళ స్వ పరిపాలననుచ్చుట కంగీకరించినను, యటులచేయుటకు సమర్థత లేదనియు నుడిచిరి. అధికారమునంతను, సంభూర్ణముగ నిరంకు శుల హస్తగతము నేయుటకంటె యే ది యో నో క మంత్రివర్గ ముంచుకొనుట మేలుగాదా? ప్రస్తుతము మార్చిజేదిన రిఫస్సితులను, నిరుతు ప్రంభసమార్గముల నవలంబించుటవలన గలిగిన ఫలితములను సభ్యులను గమనించి మంత్రుల నియోజనమున కంగీకరింపగోరిరి.

గౌ. యమ్. బి. కేర (స్వరాజ్యవాది) కె. పి. పాండే (స్వ. మంత్రుడు) అనంతి మొదలగు వారందఱును సవరణను బలప

గ్గాళ్ళచే నాలుగురాజులుంటుంటున్న బిడ్డలు మిక్కిలి జయప్రదముగా పెంచబడిరి తోటగా సరఫరాచేయువారు ఆల్. పెడే యంగు అండు కో., లిమిటెడ్. (ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినవి.) తపాలపెట్టె నెం. 40 మద్రాసు 1886

రమకు నిరుటిపందర్భము లెంతమాత్రము మారలేదని చెప్పచు మడ్డిమను నిజేదికను తీవ్రముగ ఖండించిరి.

పిమ్మట బి. జి. కపర్డి (చీరారు) మాట్లాడుచు స్వరాజ్యవాదులలో కొందరు తమ విధానములందు మార్పులను జేయవలయునని యూహించుచున్నారనిరి. దీనివలన నాపక్షమువారు ద్వంద్వపరిపాలనమున కంగీకరించుట లేదు. కడనరంగమునదిగి మెటడువారిన కత్తితోనైనను బోరాడ గోరుచున్నార. స్వరాజ్యవాదులం దెట్టి భేదములును లేవనిరి కాని చీరారు సభ్యులు మాత్రము వికలవృద్ధియుతో ప్రభుత్వము వారి నూచనల నంగీకరించి వ్యవహార సానుకూలమునకు దోడ్పడునేమో జూడదు చియున్నారు.

స్టేండనుగారు స్వరాజ వాదులవిధానము ఎంతమాత్ర ముపయోగకరములుగావని యనుభవమునలన గనుపడుచున్నదని రి. పరిస్థితులు పూర్తిగ మారివని కావున మంత్రుల నియోజనమున కంగీకరించుచో నిరుడు మీరవలంబించిన పద్ధతికి విరోధముగా నుండదనిరి.

మంత్రుల జీతముల కంగీకరించుచో చాలమందిగల పక్ష మునుండి మంత్రివర్గము నేర్పునని గవర్నరు నిశ్చయము జేసి జెప్పెను.

మంత్రుల జీతము రు 2 లుగ నేర్పాటు జేయు సవరణ సభవారి సమ్మతి నుంచబడెను. 87 గు రామోదములను, 28 మృతితేదీలు నగుటచే సవరణ నెగ్గెను. సభ జరుగుచుండెను.

నాగపూర్, మార్చి 18:— శాసనసభవారు మంత్రులు జీతములను ద్రోసివేసినపిమ్మట నెత్తెన ఖర్చులక్రింద 28 లక్షల లోను రు 8000/- లు తగ్గించి యామోదించిరి. సభ కేపటివఱ కౌశ్యజేయబడెను.

నాగపూర్, మార్చి 18:— మంత్రులజీతములను 9 నోట్లు హెచ్చుగల సంఖ్యచే ద్రోసివేసిరి. చీరారు స్వరాజ్యవాదులు మిగతస్వరాజ్యవాదులతో కలసి సమ్మతులనిచ్చిరి. 87గురు మంత్రులజీతముసాలకు రెండురూపాయ లాండునటుల నిర్ణయించు సవరణ కనుకూలముగను25గురు (ప్రభుత్వోద్యోగీయ సభ్యులుసహా) మంత్రులజీతము పూర్తిగ నుండుట కనుకూలముగను యిచ్చిరి. సవరణ యంగీకరింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

జీవమువలె ప్రాణాధారమైనది:—మీ బిడ్డలు బాగుగా పెంచబడుచున్నారా ఆనునది మీకు నిజముగా తెలియవలెను. మీ బిడ్డలయందు మీరు యెంత విశ్వాసముగా నున్నను తగని యాహారము లిచ్చుటచే వచ్చెడి వ్యాధులను పొగొట్టకొకజాలరు. తల్లిపాలలో గుణమునందుగాని, లేక పరిమాణమునందుగాని లోపమున్న పుడు వేరే తృప్తికరమైన ఆహారము గ్లాక్సోమాత్రమే. ఈఆహారము గట్టికండను, అనేక ఎముకలను, నిజమైన మంచితోగ్గమును బిడ్డకు కలిగించును.

Glaxo

గ్లాక్సో అన్నిటికిని మించిన పాలాహారము
“చిక్కిన బిడ్డలకు బలము, నిచ్చును”

వంగరాష్ట్ర మంత్రులు

ఇద్దరుమంత్రులను జీతము 128000, ఇద్దరుకార్యదర్శులకును 48000, ఇతరోద్యోగులకు 8000, ఇతరఖర్చులు 28000 దీని నాక్షేపింపగోరుట స్త్రీయ శాసనసంఘసభ్యులు 16 వ తేదీ లోగా తెలుపవలెనని దొరకనమువారు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

లండనుట

28 వ తేదీగల బొంబాయి టపాలతో బయలుదేరిన వీనా అను స్త్రీ మగు విన్న ఇదయము 7½ కు మార్చేల్చు చేదనది. పి. ఓ. స్పెషలుప్రెయిరుగా వెల్లిన ప్రయాణముల నేడు మధ్యాహ్నమునకు లండను చేరెదరు, టపాలు లేపు లండనులో బలువాడాయగును. (ఆ. ప్రె.)

అసహాయవాదుల విడుదల

ఇంగ్లాండు యువరాజు చెన్నపురికి వచ్చినపుడు జులీరి చేసిన పియూలీ తాలూకా అసహాయవాదులను నలుగురిని అరెస్టుచేసి కేసుచేసిరి. వారందఱును నిర్దోషులని 18 వ తేదీని వాగ పట్టులలో జిల్లాజడ్జి తీర్పుచేప్పెను. (ఆ. ప్రె.)

డైరీబుక్కు- (1925) ఉచితము

కేలండరును, తారీఖులువారిగా గలిగి చిన్ననెఱువ ముద్రించి చాలామందికి పంపియున్నాము. పోస్టుఖర్చులు భహా భరించి ఉచితముగా పంపెదము, వెంటనే వ్రాసుకొనవలయును. పి. జి. ప. అండు కో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేపి నెల్లూరుజిల్లా

దంతచూరము

డబ్బి 1-కి వెల య. 0-2-0 డబ్బా 1 కి 1-4-0 తలచూరముతో పండ్లతో ముతలన చిగుర్లు గట్టితము. అట్లునుండి రక్తము కారకుండును నోటమర్దంధములే ము. దుడు. వండ్లముత్యములతో తేల్లగా నుండును. అమ్మకొండవము గివో. ముగళామ - 1925

జూబులు

అనంతపురం నగరములోని

కాంగ్రెసు సంఘములవారికి హెచ్చరిక

నూలుచందా చెల్లించి సభ్యులుగ చేరినవారి సంఖ్య మన నుండలమున అత్యల్పము. మార్చి నెల ప్రారంభమునకు 60 మంది సభ్యులు చేరినట్లు స్థానికసంఘములనుండి వచ్చిన పట్టి తెల్పుచున్నది. కొన్ని సంఘములవారి పట్టికిని యింకా చందాదార్ల పేర్లుగాని నూలుకాని పంపలేదు. జనరల్ బాడీ మీటింగు యీ నెల 22 వ తేదీ జరిగినదని నిర్ణయించి యుంటిమి. కాని ప్రకారములచే 29 వ తేదీకి మార్చబడినది. ఈనెల 20 వతేదీ లోపల అన్నిసంఘముల కార్యదర్శులును తదితరులను చురుకుగా పనిచేసి సభ్యులనుజేర్చి ప్రతిసంఘమువారును జిల్లాకాంగ్రెసు కమిటీకి 5 గురు సభ్యులనుజూపి ఎన్నుకొని జూచి తాను పంపవలెను. స్థానికసంఘముల నుండి జిల్లాసభ్యుల పట్టిరాగానే ప్రతిమొదలకు ప్రత్యేకముగా ఆహ్వానము పంపవలసియుండును. కాలము సమీపించుచున్నది. కాన త్వరపడుదు.

ఇతర చుండలములకుండు మనజిల్లా నెనుక పడకుండునట్లు పుత్తాహముతో జేయుగోరెదను. జిల్లాసంఘముచే నిర్ణయింపబడే తేదీనాటికే సక్రమముగా నూలును జిల్లాకార్యాలయ కాంగ్రెసు సంఘమువారికి రిపోర్టును పంపుతూ 25 వంతు కోటాను గూడ పంపవలెను.

వెల్పుకూరు ఆత్మారామప్ప,

కార్యదర్శి, చుండల జాతీయోపసంఘ కార్యాలయము, అనంతపురము.

జంగారెడ్డిగూడెం ఆసుపత్రి

గోదావరిజిల్లా యేజిస్సీ పోలవరంబిజెక్ యిలాకా జంగారెడ్డిగూడెం గ్రామంలో ఆసుపత్రివుంచి నేటికి 12 సంవత్సరము లయినది. ఈ ఆసుపత్రి మాతౌల్యాకాబోర్డు పోషణలో నున్నది. గతసాలన బోర్డులో డబ్బులేని కారణమున ఆసుపత్రి తీసివేసి డాక్టరుగారిని కంపవుండరుగారిని కాకినాడ పంపినారు. అందున ప్రజలయొన మాభాధలు శ్రీ గవర్న మెంటువారికి విశేషపర్చుకొనగా మామందు దయాభరయ తిరుగా ఆసుపత్రి వుంచి కాకినాడ పంపిన డాక్టరుగారిని కంపవుండరుగారిని యిక్కడకు పంపి మామూలు ప్రకారం ఆసుపత్రిపనులు జరుగవలదులకు వుత్తర్యులు దయచేయించినారు. 18 రోజులు మాత్రం ఆసుపత్రి మూయబడియున్నది. అప్పటి లగాయతు యథావిధిగా ఆసుపత్రిపనులు బహు అనుకూలముగా జరుగుచున్నది. ఇదేమి పాపమా మాదురదృష్టమో! పిర్రెవరనెల 20 తేదీ బోర్డు మీటింగు పోలవరం మకాములోచేసి యీ ఆసుపత్రి తీయగలదులకున్నా యీ గ్రామముకు 3 మయిళ్ల దూరములో నున్న కొయ్యలగూడెంలోనో 12 మయిళ్లదూరములోనున్న కన్నాపురములోనో రూరలు ఆసుపత్రి వుంచుచున్నదిగా ప్రపోజుచేయున్నట్లున్నా యేప్రియులు ఒకటవతారీఖునుంచి ఆసుపత్రి మూయుచున్నామనిన్ని మాగ్రామ ప్రెస్సరుగారికి ఆర్డరు వచ్చినది. ఇదేమి యన్యాయమా తెలియకున్నది. ఇప్పుడు యీ గ్రామవాసులమున్నా యాయట్లుపట్ల గ్రామవాసుల మున్నా ఒకపెద్దసభ గావించి యీ ఆసుపత్రి తీయుటవల్ల వుండే బాధలు శ్రీ గవర్న మెంటువారికి విశేషపర్చుకొన్నాముగాని, మాకింతవరకేమి కాబాటు వచ్చియుండలేదు. ఆసుపత్రి లేనిచోట అవసరమునుబట్టి రూరలుస్కీము యేర్పర్చుచున్నారేగాని వున్న ఆసుపత్రి తీసివేయుట యేటిన్యాయము. ఈ గ్రామముకు 80 మయిళ్లలో పోలవరంలోనున్నా 40 మయిళ్ల కొవ్వూరులోనున్నా 32 మయిళ్ల యేలూరిలోనున్నా తప్ప ఆసుపత్రిలు యెచ్చటనూ లేవు గదా? లేనిచోట ఆసుపత్రి స్థాపించుకూడదా? అట్లులేదు సరేగదా వున్న ఆసుపత్రినితీయుటయెంత అన్యాయమా బోర్డుమెంబర్లయినా ఆలోచించినవారున్నారా? కోను, మాడిగ, మాలగయిరా వీధుప్రజలు యీ రూరలుస్కీమువల్ల యేమిప్రయోజనం డబ్బుగల మహాభావులు యెచ్చటనైననూ వైద్యసహాయమును పొందెదరు. డబ్బులేని చూటికి గడవని వీధుప్రజలు వాళ్లకు వైద్యసహాయంకావలసి నచ్చినప్పుడు వారిగతియేమి కానున్నది. ఈ ఆసుపత్రిలో యటువంటిజబ్బులకు చికిత్సలు జరుగుచున్నవో యెంతమంది ప్రజలు ఆసుపత్రిపొందుతున్నారో యీవగయిరా విషయములు బోర్డువారు యేమయినా విచారించినారా? బోర్డులో డబ్బులే

కపోవే శ్రీ గవర్న మెంటువారి క్రిందికి తీసుకొని యెందుకు పోషించుకూడదు? మార్చి ఆఖరు కావస్తాయున్నది. కడుపులో ఆందోళన బయలుదేరుతున్నది. కనుక ఇందునుగురించి పునర్విమర్శించి ఆసుపత్రి నిలుపునే యుండుట ప్రయోదాయకము.

రత్నాకరం వెంకటాచార్యులు.

కొచ్చర్ల కొట రామచంద్ర వేంకట కృష్ణారాయ యుచితపు స్త్రీభాండాగారము - కాకినాడ

విజ్ఞాపనము

క్రిశ్చియన్ పోలవరపు జమీందారు శ్రీరాజా కొచ్చర్ల కొట రామచంద్ర వేంకట కృష్ణారావు బహద్దరు, బి. ఎ., గారు కమరమి రు 10,000 లు విలువగల తమ యముల్య పుస్తకసమదాయమును సర్వజనోపయోగముగనటల నుచిత పుస్తకభాండాగారముగానెలకొల్పి స్థిరముగా నుండుటకు గోదావరిజిల్లా సంఘమువారికి బ్రష్టీలుగా తమ మరణకావనమునందు నియమించి అయ్యది కాకినాడ పురమండలమునం దుంపించుకొరిరి. ఆవిధమున శ్రీరామచంద్ర వేంకటకృష్ణారాయపుస్తక భాండాగారము 1920 సం॥ న స్థాపింపబడి, నిర్విఘ్నముగా జరుగుచున్నది. ఈభాండాగార, పాత్ర స్త్రము ఉపయోగములను గూర్చి జారితరమువారి మంత్రులు, జిల్లాలోని యధికారులు, పండితులు, ఖండారతరములనుండి వచ్చిన మహానీయులు క్లాఫించియున్నారు. దీనిపోషణమునకు కాకినాడ మ్యునిసిపాలిటీవారు ప్రతిసంవత్సరము రు 500 కాశ్వేతవిరాళము నిచ్చుచున్నారు. ఈమధ్యకాలమున జిల్లాసంఘమువారు నుమారు రు 3,000 విలువగల గ్రంథములను మొదటి గ్రంథసమదాయమునకు జేర్చి వృద్ధిచేసిరి.

ఈ భాండాగారము స్థాపింపబడినవిమృట 1921 సం॥ ర మన 8,196 గురును, 1922 సం॥ రమన 8,891 గురును, 1928 సం॥ రమన 8,008 గురును, 1924 సం॥ రమన 8,084 గురును గ్రంథములను చదివియున్నారు. కాకినాడ పురమండలముం దీపుస్తక భాండాగారము స్థాపింపబడి యుండుటవలన భాండాగారపు వీధివాలుకు చేరియున్న ప్రదేశము జిల్లాసంఘమువారి యొక్కయు నితరులయొక్కయు సభలకు తరుచుగ కావలసి యుండి గ్రంథపఠనమునకు వచ్చినవారికి విఘ్నము గలిగి పాఠములు నిరంతరముగ నున్నారు. ఈయడంతులే లేనియెడల పాఠకుల సంఖ్య వృద్ధియగుట నిశ్చయము. ఈలోపములను నివారించుటకు నెల్లూరు లక్ష్మణరెడ్డి పురమండలమునవలె ప్రత్యేకపఠశాలయు దానికివలయు సామగ్రియు నావశ్యకములై యున్నవి. ఈ భాండాగారపు వీధివాలు నున్నచోటనుండి కడపనక్కరలేకుండ, పురవందిరమునవచ్చే యుత్తరభాగమున వైకాల్యముగల ప్రత్యేకశాల నొకదాని నిర్మించుటకు బ్రష్టీలు తీర్మానించి ప్లానుతయారుచేయింపగా రు 3,000 లు కావలెనని మదింపుచేసియున్నారు. ఈకార్యము బహుజనసహాయముచేత కొనసాగవలసి యున్నది. ఈపుస్తకభాండాగారము గోదావరిజిల్లా సంఘమువారి వశమునందుండుటవలన నది జిల్లాలోనివారందరి యభిమానమునకు నాదృణుపాత్రమై యున్నది. రు 25 లకు తక్కువగాని విరాళముల నొసగి మాయుద్యమమునకు తోడుపడుటకు జిల్లాలోని జమీందారులను భూస్వాములను ధనికులను భాషాభిమానులను మిగుల నిందుమూలమున ప్రార్థించుచున్నాము.

యల్లాజ్యోత్సుల కామేశ్వరరావు,

అధ్యక్షుడు.

నాళం రామలింగయ్య,

ఉపాధ్యక్షుడు.

దుగ్గిరాల నూర్యప్రకాశరావు,

కార్యదర్శి.

నేటకంటి శ్రీనివాసకోటిరావు,

సంయుక్త కార్యదర్శి.

శ్రీ ఉప్పలపాటి వెంకటప్పలస్వంపారాజు,

దువ్వూరి వెంకటేశ్వర్లు.

కార్యనిర్వాహకసంఘ సభ్యులు.

గోదావరిజిల్లా సంఘము, కాకినాడ.

వెల సినా 1-కి వేలకు మందు రు. 04-0
ఈమాసెన రితురావిన పేలు ఈపి నగింపు, చర్మమునకు వెలకులకు వని యుండక కెండుంలు మెగును అమ్మతాంజనం డిపో బొంబాయి-మదరాసు

ప్రాచ్యభాషా పట్టభద్రులకొక విన్నవము

మహాశయలారా!

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమువారు ప్రాచ్యభాషల యందుఁ బట్టపరీక్షల కొక ప్రణాళిక నేర్పరచి 1915 సంవత్సరమునుండి యంతదనుక పదిమాఱులు పరీక్షలుఁగావించిరి. నేటివఱకును మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమువారిచే నంగీకృతములైన సంస్కృత కళాశాలలు 19 కలవు. ఈ కళాశాలలలోఁ బట్టపరీక్ష యందుఁ గడతేరిన పట్టభద్రులసంఖ్య 350. దీనినిఁ బట్టిచూడఁ బ్రతివత్సరము మద్రాసు రాజధానియందు సగటున 300 ముగి యొదు మాత్రము ప్రాచ్యభాషలయందుఁ బట్టములఁ గైకొనుచుండిరిని తెలుచున్నది. మొత్తముమీఁద, ప్రతికళాశాలయందుఁ బ్రతివత్సరము పట్టభద్రులగువార లిద్దరైన లేరనుట కడువిచారకరము.

ఇందులకుఁ గారణ ముమీంప నింతదనుక నార్థిక గౌరము చూపట్టకుండుటయే యని యెల్లరెఱింగిన విషయమే. నాలుగు వత్సరములు కాలేజీకోర్సున బూర్తిచేసి బి. ఏ. పరీక్ష యందు తీర్గుఁడైనవాఁడే యు తమపాఠశాలయందైన నుపాధ్యాయుఁడుగఁ జేరినచో గమయానుకూలముగ నఱువది మొదలు తొంబదివఱకుఁ బ్రతిమాసమునను గఱింపఁగలఁడు. అట్లు ప్రైవేటు సర్వీసు నంగీకరింపక గవర్న మెంటు సర్వీసునందుఁ చేరినచో మొదటివత్సరము నెలకు ముప్పదియొరు రూప్యము లును రెండవవత్సరమున నలువదియొరు రూప్యములను సంపాదించి పరంపరాభివృద్ధి నొందుచుండును.

అదేవిధమున విశ్వవిద్యాలయమువారు నిర్ణయించిన గ్రంథరాజములను నాల్గువత్సరములు చదివి ప్రాచ్యభాషల యందుఁ పట్టభద్రుఁడైనవానికి నుద్యోగము దొరకుటయే దుర్లభము. అధవా దొరకిన నత్యల్ప నేతనముతో లభించును. కనుక బి. ఏ. పట్టమునుగాని విద్యప్రవృత్తి పట్టమునుగాని గైకొనుటకుఁ గష్టముగాలము మున్నగునవచ్చియు సమములు. కానిఫలము మాత్రము భిన్నముగనున్నది. కావుననే విద్యార్థిభాషు లందఱును బి. ఏ. పట్టములను సంపాదించుటకే ప్రయత్నింతురు. కాని ప్రాచ్యభాషాపట్టముల నార్జింపఁ బ్రయత్నింపరు.

ఇట్టి స్థితిలో దీనింగూర్చి గుంటూరు ప్రాచ్యభాషా పట్టభద్రసంఘమువారు కొంత యందోళనము చేయుఁగాఁ దేలిష ఫలితమేమన? ప్రభుత్వపాఠశాలలయందుఁ బండితుల నియమింప నవసరము కల్గినపుడు ప్రాచ్యభాషా పట్టభద్రుల నియమింప వలసినదనియు నూర్లు పైనను ప్రభృతి పరీక్షలకుఁ బరీక్షకోశ పరీక్షకుల నియమించు విషయమున నావశ్యకముగు చర్యను దీసికొనుడనియు మద్రాసు విద్యాకాభాగ్యశులు డిప్రీక్టు ఎడ్యుకేషనల్ ఆఫీసర్లకును, గవర్న మెంటు ఎగ్జామినేషను సెక్రటరీకిని నుత్తర్యులు బంపిన ట్టాసంఘమువారు దెలియఁజేసిరి.

1925 జూలైనుండియు నూర్లు పైనలు ప్రభృతి పరీక్షలకుఁ జదువు ప్రతివిద్యార్థియు మాతృభాష నవశ్యము పఠింపవలయునని మద్రాసు విద్యాకాభాగమంత్రులు హేళాపురము మున్నగు పట్టణరాజములయం దుపన్యసించిరి. కావునఁ దైవత్సరము ప్రతిపాఠశాలయం దగను మొక పండితునయిన నియమింపవలసిన యావశ్యక ముండును. కావునఁ చేజిక్కిన సమయమును జారవిడువక రాబోవు జూలై నెలలోపుగనే రాజధానియందంతటఁ బ్రాచ్యభాషాపట్టభద్రు లీ దీనివ తీర్మానములఁ గావించి మద్రాసు విద్యాకాభాగ్యశునకుఁ పంపవలసినది. వీలున్నవారు సదరు విద్యాకాభాగ్యశునితోను మంత్రివర్గనితోను ముచ్చటించుట యుచితము. ప్రస్తుతము ప్రాచ్యభాషా పట్టభద్రుల యభివృద్ధికి వలయు తీర్మానములు ఈదిగువ దెలుపుచున్నాను.

1. "హైస్కూలు తరగతుల బాలరకు నంగీషు మున్నగు నవి బోధించుటకు బి.ఏ. ప్రభృతి పట్టభద్రులే యర్హు"ని ఎడ్యుకేషన్ రూల్సునందు 18 వ నూత్రిముకలదు. అవిధముననే హైందవభాషల బోధించువారు గూడ ప్రాచ్యభాషాపట్టభద్రులై యుండవలయునని ఎడ్యుకేషన్ రూల్సునందలి 18 వ నిబంధనను సంస్కరింపవలసినది.

2. మద్రాసు విద్యాకాభాగ్యశులు సి. నెం 2889/24 13.9.24" నెంబరున ప్రాచ్యభాషా పట్టభద్రులంగూర్చి ఎడ్యుకేషన్ ఆఫీసర్లకు జారీచేయించిన హుక్మును ప్రతిపాఠశాలా కార్యదర్శికిఁ బంపి యమలజరుపవలసినది.

3. గణితము, దేశచరిత్రము మున్నగు నాషనల్సు బోధించు నుపాధ్యాయులకిచ్చినట్లే యంగ్లధాదిభాషాబోధకులగుడ వేతనాదుల నిష్పించవలసినది.

విద్యా వి. శ్రీరామశాస్త్రి
గుంటూరు.

విశేష వార్తలు

ప్రపంచశాంతిని నెలకొల్పుట

నానాజాతిసమితి ప్రయత్నములు

ఒడంబడికయొక్క విలువ

బ్రిటిషుసామ్రాజ్య వైఖరి

చేంబరులేనుగారి స్టేటుమెంటు

లీఫ్టు, మార్చి 12:—బ్రిటిషు విదేశాంగమంత్రి ఆఫ్ఘన్ చేంబరులేనుగారు నానాజాతిసమితి కాన్ఫరెన్సు ఒడంబడిక యొక్క బ్రిటిషువారికిగల అభిప్రాయములు వెల్లడిచేసిరి. ఒడంబడికను బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు చక్కగా విచారించియున్నారు. మున్నవర్తిత్వము, ఆయుధవిస్త్రసలలోను శత్రుభయము లేకుండ శత్రువులలోను బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమువారు మాటలలోనే గాక, క్రియలలోను కూడ అది ఆదర్శమునకు సరిగా ఉన్నదని నవ్వరిచిరి. గ్రేటు బ్రిటనునందు తరువాత వచ్చిన పరిపాలక వర్గమువారు స్వపరిపాలనాదౌమినియసుల ఆపాదనతో మధ్య వర్తిత్వమును శత్రుముఖ్యసామ్రాజ్యముగా ఒప్పుకొనుటయేగాక అలవాటులోగూడ నుంచిరి. ఆయుధములవిస్త్రంపవలసినదని బోధకేయటయేగాక జాతీయతను కనావశ్యమైనంతవరకు విస్తరించుట యున్నది. ఎల్లరకును సౌఖ్యముకలుగుటకు గాను గ్రేటుబ్రిటను యంతెంతత్యాగమునరేవునో అందరకును తెలిసి వదివయమే. కావున యిప్పుడు హిందూదేశముతోను స్వపరిపాలనా దౌమినియసులతోను చర్చించినవిషయ బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు ఒడంబడికను ఒప్పుకొనలేదనిగా దానిపద్ధతుల కిష్టములేకగాని దానియుద్దేశ్యములకిష్టములేకగాదు.

అపరాధములను విధించుట

ఒడంబడిక యిప్పుడు మార్చబడినందున నానాజాతిసమితిలో సభ్యులవాద్యత లేకుండుననుచు. నానాజాతిసమితివారు క్రొత్త తగాదాలను పరిష్కారముచేయవలసినవస్తువునై. అందులను తీర్మానములను క్రొత్తగా ధిక్కరింపవలసినవస్తువునై. కావున బలవంతముగా అపరాధములను గట్టుటకు క్రొత్త యవకాశము లేర్పడుననుచు. కాబట్టి ఒడంబడికలో ఆయుధ విస్త్రన విషయమేగాక యీ యపరాధములను విధించువిషయముగూడ పూర్తిగా నిరూపింపబడలేదు.

నానాజాతిసమితి యిప్పుడు మొదటయేర్పరచిన వారు

తలంచినట్లుగా లేదని ప్రపంచ మెల్లరకును తెలిసినవిషయమే. ఈ సమితిలో కొన్ని రాజ్యములు సభ్యులుగా నుండకపోవుట వలనకలుగు కష్టముల నూ హించి యే వారు కొన్ని కట్టుదిట్టముల నేర్పరచియుండిరి. కాని విడువబడిన రాజ్యములలో బలముగల జాతులందునగాని అందు ముఖ్యముగా ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రము లుండుననిగాని వారెన్నడును తలంపలేదు.

రాజ్యము లెడముగానుండుట

అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు స్నేహభావముతో మూలముగా నిలిచియున్నను కొంతమంది అమెరికనులు సానుభూతి జూపియు సేవజేసియు సహాయము జేసియున్నారు. అమెరికను ప్రజలయొక్క దయ జాతిసమితికి సంబంధించిన అనేకవిషయములలో జూపబడినది. ఇప్పుడును వెనుకను చూచినట్లయిన జాతిసమితి బలహీనము గానుండి యెట్టి సమస్యల నెదుర్కొనవలసినవచ్చినను కష్టపడలేదు.

ఈవిధముగానే అన్యత్వము కలిసిరావచ్చునని అనుకొనవచ్చును. కాని పెద్దపెద్ద రాజ్యములు కొన్ని సభ్యులుగా లేకపోవుటను ఆశ్చర్యచేసినయెడల మరికొంత ధనవ్యయమును భరింపవలసి వచ్చును.

ఇండియా, దౌమినియను ప్రతినిధులు

తనకు పై ప్రతినిధులలో ఒడంబడికను గూర్చి స్వయముగా ముచ్చటించుటకు వ్యవధి లేకపోయెను. కాని దౌమినియనులతో తంతిమాలముగా ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను జరిపితిని. 1^వ కేనడా యీ యొడంబడికను ఒప్పుకొనుట లేదు. ఈయొడంబడిక సామ్రాజ్యమునకు లాభకరముగ నున్నది. కాని యందు చేయబడిన సవరణ లంత ముఖ్యమైనవికావు. క్రియార్థమును

దాన్యు యేర్పాట్లను చేయలేదు. సిద్ధాంతములను మాత్రము నిరూపించిరి.

ఆయుధవిస్త్రము

కేనడా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజీలాండు, దక్షిణఆఫ్రికా, భారతదేశము యీయొడంబడికను పైవిషయమునుగూర్చి అంగీకరించలేదని వారుపంపిన తంతి ప్రత్యుత్తరములను తెలియుచున్నది. ఇంతవరకీ విషయమై విరివియేర్పడుచున్నది. యభిప్రాయములు నాను తెలియలేదు. అందుచేత నీయొడంబడికను ప్రత్యేక అవసరములనుబట్టి ప్రత్యేకపు టేర్పాట్లకు జేసి ఒడంబడికను సరిపుట్టుచున్నది. నుంచిదని ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి. ఈ యేర్పాట్లన్నియు జాతిసమితివారి యుద్దేశ్యముల ననుసరించుట ఒడంబడికలో చేప్పబడిన ప్రకారము స్వీయతక్షణాగ్ధమే యేర్పాట్లు చేయబడలేదు. ఈయుద్దేశ్యములు యీయొడంబడికను సంబంధించిన జాతుల నన్నింటిని దగ్గరగా చేర్చుకొని ఒడంబడికను చేసికొన్నచో యెడతెగని శాంతిని చేకూర్చును. ఇకనుండు యెట్టి యుద్ధప్రయత్నములను లేకుండజేయుటకు యంతకంటె శ్రీమగునుకపోయ మింకాకటి యుండవలదు.

అమెరికనుల తాటస్థము

జాతిసమితివారు లాభకరముగను ఆభివృద్ధికరముగను పనిజేయుచున్నారు. ఆర్థిక అపరాధములను గట్టుట లాభకరమేగాని పలుకుబడిగల ఆర్థికసంఘములన్నియు జాతిసమితిలో చేరకపోవుటచే అంతయు నూరిపోయినది.

వ్యక్తులు

తమంతటా మేకారణములేకుండ మీదబడుటలను గలుగునవ్వములను వారే పూరించవలెను. సరిహద్దులను చులకనగా ముట్టడించుటగాని కట్టుదిట్టము లేకుండజేయుటగాని ఒప్పుకొనరాదు. సామ్రాజ్యాధికారముగల రాజ్యములన్నియు తమ స్వంతవ్యవహారములను పరిష్కరించుకొనుటకు ఒప్పుకొనవచ్చును. కాని దానిని అన్నివిషయములలోను అన్ని సమయముల యందును ఒప్పుకొనుట యవిశేషముగా నుండును. ఘోరముగ యుద్ధమునందును నిర్నిమిత్తముగ మీదబడునవ్వమును జాతిసమితి తమవిషయముల జూపుటకు యేలయవకాశము నీయకూడదో తెలియకున్నది.

జాతిసమితి ముఖ్యకర్తవ్యము

యుద్ధములను సహకారమును యేర్పరచుటగలదు. శాంతిమార్గమునే యనులించి మైత్రి సేర్పాటుచేయుట ముఖ్యము. ఈయొడంబడిక నిలుచునా?

ఈయొడంబడిక నంగీకరించిన వెంటనే ఆయుధముల నెందుకు తగ్గించవలెను? ప్రాతినిధానము ఘోరముగ వ్యర్థమైనపుడు క్రొత్తప్రధానము సేలప్రకారమేర్పరచవలెను. ఈయొడంబడిక నీ నిలుపుచేసిన రక్షణకు అవకాశముగనుండును. కాని సమయము వచ్చినప్పు డీయొడంబడికను పశుబలముచే సమర్థించెదరా యని ప్రతిపత్తు లడిగదను. ఇట్టి సందేహమును జాతిసమితియందు విశ్వాసము లేని సభ్యులును లేక దొంగదొంగుగ మీదబడువారును గలిగియుండవచ్చును. వారిదృష్టిలో పశుబలమే సంతోషమును కలుగజేయునని గోచరించుచుండును. దీని నీయొడంబడికవలన యెటుల భాగుజేయగలమా ప్రభుత్వమువారు గ్రహింపలేదున్నారు. మనకు యేయపరాధ విధానమును విధించినను ఆక్షేపించుచున్నారు. కాని యేవో అట్టివిధానము అవసరమే. లేనిచో జాతిసమితి ఉపద్రవమునకు పాలుగావచ్చును. ఈకష్టపరిస్థితుల నన్నింటిని సమర్థించుకొని బయటపడుటకు జాతిసమితి సహకారమునుబడసి పనిజేయుచు ప్రత్యేకపరిస్థితుల ననుసరించి ప్రత్యేకపు టేర్పాట్లకు అదనముగ జేసికొని ప్రపంచమున యే మార్గము. జాతిసమితి యుద్దేశ్యము శాంతికంటె యుద్ధమే ముఖ్యమునకొన్నచో జాతిసమితి ముఖ్యముగ చేయవలసినపనికి అభ్యంతరము కలుగును.

ప్రాంసు సమర్థించుట

జనీవా, మార్చి 12:—బ్రయండుగారు చేంబరులేనుగారి యుపన్యాసమును గుర్తించి ఒడంబడికను సమర్థించిరి. ఈయొడంబడిక యిదివరకు జేసికొన్న ప్రాతయొడంబడికను మరింత విస్తరింప జేయుచున్నదేగాని క్రొత్తదిగాదనిరి. బ్రిటిషువారి ప్రకటనమున యిదమిట్లమని యేదియు నిర్వచింపబడలేదు. ప్రాంసు ఒడంబడికనే సమర్థించుచున్నది. కాని సవరణను జేయనన్నచో ఆక్షేపించుకొన దలచుకొనలేదు. ఈయొడంబడిక కనుకూలముగ ప్రభుత్వప్రభుత్వమువారి ప్రకటనను చదివి వినిపించిరి.

ఇటలీ అంగీకారము

చేంబరులేనుగారు జేసినవిమర్శనలను గొప్పింటిని యిటలీ ప్రతినిధి అంగీకరించెను. జాతిసమితివారి యాదరణక్రింద సంరక్షకపు టొడంబడికల విధానమును గూడ ఒప్పుకొనిరి.

జపా నింకను యేదియు నిశ్చయింపలేదు

జపాను యీయొడంబడిక నింకను పూర్తిగా పరిశీలింపలేదు. నిరు డీయొడంబడికను ఆమోదించిన ఉదారభావములను జపాను ప్రతినిధి ఆమోదించెను.

బెల్జియము నిశ్చయము

తుదకు ఒడంబడిక ఫలశ్రుతికను గాంచునని తెలియము ప్రతినిధి దనమనోనిశ్చయమును తెలియజేసెను.

దక్షిణ అమెరికా ప్రతినిధులు

దక్షిణ అమెరికా ప్రతినిధులు జాతిసమితియొక్క సంఘభావము నంగీకరించిరి. బ్రిటిషువారి ప్రకటనమును ప్రపంచము ను నిరుత్సాహపరచి రాదనిరి.

భారతదేశపరిస్థితులు

సక్రమపరిస్థితులను నెలకొల్పుట

రీడింగు వ్యభువుని నుతించుట

లండన్, మార్చి 12:—భారతసమస్యనుగూర్చి రాబర్టు సారన్ గారిట్లు చెప్పిరి. భారతదేశములో ప్రస్తుతము మనకష్టములు విస్తారముగనున్నవి. అచట మనభారమును పహించి సక్రమ పరిస్థితులను నెలకొల్పగలిగినవా రెంతయు వండుకలు. రీడింగు ప్రభువులును స్వదేశమునకు కొంత విశ్రాంతికొరకు త్వరలో వచ్చుచున్నాడు. ఇత డిట్టికష్టసమయమున అతిధైర్యముతో ప్రవర్తించగలిగెను. తన దేశయుల కృతజ్ఞతను చూరగొనిరి. తాను అధికారమును స్వీకరించినప్పటికంటె యిప్పుడు భారతదేశమున శాంతిపరిస్థితులు చాల చక్కగా నున్నవని తృప్తిగ నుండగలడు.

భారతదేశ వ్యవహారములు

ఆర్యసమాజముపై ఆంక్ష

లండన్, మార్చి 9:—ఫిబ్రవరి మొదలు 21 లేదీ వరకు ఆర్యసమాజ మతస్థాపకుడగు ఋషి దయానందగురుని వర్ధంత్యుత్సవమును జరుపుట పూర్తియైనప్పటికిని స్థానిక ఆర్యసమాజకులను బహిరంగసభ జేసికొనుటకు పిమ్మట మేజిస్ట్రేటు యేల నిషేధించెనో తెలియజేయుటని లాన్సుబరీగారు కామన్సుభలో నడుగగా యీ యుత్సవమును జరుపుచున్న సభ్యులు కొందరు బహిరంగసభలందు పూర్వాచారవ గాఢులుకు మనస్సంకటమును కలిగించు ప్రదర్శనలను మాజీ లాంతరుమాలముగ జూపుటచే అట్టి యుత్సవాలను జేయవలసినవైనని వింటుకుటన్ ప్రభువు బదులిడెను.

కాన్పూరు రాజద్రోహవిచారణ

విచారణలో ఆసెసర్లు భారతీయులు న్యాయమూర్తి తీర్పుతో యోగిభవింపక భిన్నాభిప్రాయము జూపినను ముద్దాయిలను శిక్షించినని జెప్ప ఆసెసర్ల అభిప్రాయములకు లోబడి తీర్పుజెప్పవలసిన విధి న్యాయమూర్తికి లేదని వింటుకుటన్ ప్రభువు తెలియజేసెను. ఒక ఆంక్షయును హత్య గావించినందుకు 12 మాసములవరకును ప్రధానన్యాయమూర్తి విధించిన సంగతియు యీరాజద్రోహపు నేరములో ముద్దాయిలు ఉత్తరములు వ్రాసినమాత్రమునే యెక్కువశిక్షను విధించిన సంగతియు తెలియనాయని లాన్సుబరీగారు రదుగ, ఆ విషయమునకును దీనికిని సంబంధము లేదనియు అనుకూలముగ గాని ప్రతికూలముగగాని న్యాయమూర్తి తీర్పుల విమర్శించుట పాడిగాదని వింటుకుటన్ ప్రభువు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

రంగూనులో చిట్టగాంగు వాస్తవ్యుడగు సర్ బతాశీ బలాకారీ గారివద్ద కొన్ని పిస్తోళ్లు తోటాలు ఉన్నవని అరెస్టు జేసి రెండు నెలలవరకు చెరసాలయందుంచి విడిచిపెట్టిన సంగతిని తెలియజేయుచు దండనాధికారి యీతనిపై దెచ్చిన సీర్యాది సాక్ష్యము నమృదగినదిగాదని వచించిన విషయమును తెలుపుచు యీవిషయముగూర్చి పోలీసువారిపై యేమిచర్య జేసికొనినని యడుగ దీనినిగురించి తమకేమియు తెలియవనియు విచారించెదమనియు వింటుకుటన్ ప్రభువు తెలియజేసెను.

బ్రిటీషు సైన్యము

వ్యయమును తగ్గించుట

సైన్యమును తగ్గించుట

లండను, మార్చి 12:—1925-26 సం॥ సైన్యము వ్యయము క్రింద 44,500,000 పౌనులు మదింపు చేయబడెను. 1924-25 సం॥ 45,000,000 పౌ॥ చేయబడెను. రెన్యూయింగ్ కి 160000 పౌనులను, ఇందులో యిరాకల్ వైమానిక వర్తమానుల నియమించిన భారత సైనికుల వ్యయముగూడ చేరియున్నది. బ్రిటీషు సైన్యములో 2 వేలనుండి 3 వేలవరకు సంఖ్య తగ్గినది. ఇండియాలో బ్రిటీషు సైన్యములు మాత్రము అనుకొన్న ప్రమాణము నకు సమీపించినవి. 12 సెలనుండి సైన్యములో జేరుట కంతగా యోగ్యులను పెంచుట లేదు. 34000 మందికిని 20000 మాత్రము తగ్గిరి. రిజర్వు సైన్యము సంఖ్య 94000. పెరిటోరియల్ సైన్యము 140000.

ప్రెంచివారి భయము

జర్మనుల యొడంబడిక నూచనలు యిరుపమున సంధియొడంబడికను తనికనుకూలముగ మార్పుకొనుటకు యెత్తిన యెత్తుగా గాన్పించుచున్నది. పరామలు భయపడుచున్నారని తెలియుచున్నది. ఈ యొడంబడికను చేసికొనరాదని ప్రెంచు పత్రిక ఆశ్చర్యపడుచున్నది. ప్రెంచు ప్రదేశమును ప్రెంచీ ప్రాచ్య సరిహద్దును భాగీశీన ప్రమాదము కలుగునని హెచ్చరించుచున్నది. యూరపు దేశము ప్రస్తుత విషమతనుండి తప్పించుకొని బయటపడుటకు ఈ యొడంబడికను గూర్చి పాటుబడుటకు ప్రజ లింకను అలవడలేదు.

టర్కీలో ప్రెంచి రాయబారి

పారిస్, మార్చి 12:—పూర్వము అధినేత పూత మంత్రి ఆల్బర్ట్ సురాత్ గారు టర్కీలో రాయబారిగ నియమింపబడిరి.

లాహారు అప్పీలు

జాడీమలుకమిటి అంగీకరించుట

లండన్, మార్చి 12:—ఇండియా మంత్రి పై మియాన్ గులాంరహుల్ ఖాన్ గారు దెచ్చిన యభియోగ ఫుతీర్ను అప్పీలును జాడీమలుకమిటి వారంగీకరించిరి. అప్పీలుదారు దివ్యాబీకమీషనరు పంజాబు పై నాన్సియలు కమిషనరు నిరాకరించిన భూమిని విడదీయుటకు అధికారము గలదా యన విషయము పై ఆశ్చర్యము అధారపడియున్నది. వాది రసపుత్రుడగునా లేదా యనువిషయము రెండవది. దానిలో కేర్పడిన మహిళలకు ఇతడే హక్కుదారుడనియు రాజపుత్రుడనియు న్యాయమూర్తులు ఒప్పుకొనిరి. సబుజ్జీచే మొదటి తీర్పు అప్పీలుదారుని కనుకూలముగ జేయబడెను.

బ్రిటీషు వర్తకపు లెక్కలు

లండన్, మార్చి 12:—ఫిబ్రవరిలో దిగుమతులు 110147000 పౌనులు జరిగెను. ఎగుమతులు 89880000 పౌనులు జరిగెను. జనవరిలో దిగుమతులు 128907000, ఎగుమతులు 69550000 పౌనులు జరిగెను.

పనిలేనివారలకు పాధిని గలుగజేయుట

క్రొత్త మార్పులు

లండన్, మార్చి 10:—రాత్రి 12/50. రెండుసంవత్సరములలో 3 పర్యాయములు ఫీమా గట్టినవారికే ఉపాధిని గలుగజేయుటకు ఏర్పాటు చేయబడుచున్నది. లేక ఎప్పుడైనను పరే 30 పర్యాయములు సొమ్ముగట్టినవారి కిచ్చెద మనుచున్నారు. ఇట్లుచో ఇప్పుడు జరుగుచున్న దురస్థాయము తొలగనని పీరియల్ ప్రాయము.

కాని ఈసొమ్మును ఇట్లు పాడుచేయుటకంటే అధినేత కేసులందు భూములను సాగుజేయుటగాని మరితరపనులగాని లాభకరముగ ఉపయోగింపవలెనని ల్యాన్సబర్ గారు చెబుట ఆశ్చర్యముగ సభ్యులకు వోచెను.

జర్మను ఒడంబడిక నూచనలు

డాక్టరు ప్రెన్స్టాగ్ గారి యభిప్రాయములు

అభయపు టూడంబడికను చర్చించుచు డాక్టరు ప్రెన్స్టాగ్ గారిట్లు చెలియజేసిరి. జర్మనీ తన ప్రాచ్య సరిహద్దులను మరల పవరించుకొనజాలదు. ఇష్టములేదు. కాని జాతిసమితి కాపనము లలో విధించబడిన 9 వ సూత్రము ప్రకారము తన హక్కులను వదలుకొనజాలదు.

వ్యభిచికముగా

పెరుగుటను

వృద్ధిజేయును

మీ శిరోజములు మిక్కిలి జిడ్డుగానున్న, తప్పక మసక చేరుటకు వీలుగలదు. అందుచే శిరోజములు పెరుగుటకు ఆటంకముగను. ఇవాన్సు లైమ్స్

అందు గ్లెసరైన్ శిరోజములకు

మిక్కిలి ఉత్కృష్టమైనది. అది శిరోజములను పరిశుభ్రముగాను, ఆరోగ్యముగాను యుంచి, అవి వ్యభిచికముగా పెరుగుటను వృద్ధిజేయును.

మీరు ఒక లాడ్జింగ్ హౌసునప్పుడు దానికి ఎట్టిని తిలుగుటకు గనునింపుడు. అదియే మీకు పూచి?

ఇవాన్సు నన్ను,

లెఫ్టర్ & వెబ్, లిమిటెడ్.,

లండన్, అందు లివర్ పూల్.

ఇండియా ప్రెసిడెన్సీ ఎఫ్. డబ్ల్యూ. ఫీన్ మాన్

పోస్టుబాక్సు నెం 313,

బొంబాయి.

మోహిని తైలము

5 తు॥ నూనెగల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

అమృతాంజనం శివో, బొంబాయి - మదరాసు

నరసాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

రథోత్సవము

మార్చి, 12:—మొన్నటి ఏకాదశి రోజున మా నరసా

పురంలో శ్రీ రాజగోపాలస్వామివారి రథోత్సవము జరుగవలసి నది. రథము యథాప్రకారము అలంకరింపబడి ఆనాడు సుమారు మూడు గంటలకు మంగళవాద్యములతో రథము బయలుదేరెను. కాని సూర్య గజములదూరము రాకముననే మాసబుకలెక్టరుగారి ఆశీసున కెదురుగానున్న రోడ్డు ప్రక్క గోతిలో విగబడెను. అగోతిలోనుండి రథమును బయటకు తీయుట అసాధ్యమాయెను. తుట్టుకుదకు అనగా రాత్రి తొమ్మిది ఘంటలవేళ రథమును వెనుకకు లాగగలిగిరి. అప్పటికి ప్రజలకు విసుగుపుట్టి ఎవరిదారినివారు ఇళ్లకు వెళ్లిరి. సుంపులు సుంపులుగా సాయం త్ర మగుసరికి ఇళ్లనుండి పిల్లలు స్త్రీలు రథముపై పు మార్గమును కనిపెట్టుకొనియొండి రథము గోతిలో దిగబడెను. వార్త విని చీకటి పడినవెంటనే తిరిగి యిండ్లకు చేరుకొనిరి. రథోత్సవము జరుగలేదు. ప్రజలు భగ్న మనోభులైరి. రోడ్డు ప్రక్క గోతులు ఆరోడ్డు భాగచేయునప్పుడు అధికారులచేత పెట్టబడెను. రోడ్డు ప్రక్కను గోతులు ఎంత అపాయకరములో మాయూని యనువారికి తెలియజేచెడు. మనుష్యులకు కాళ్ళు చేతులు విరిగిన యూనియనువారిమీద దావాలుపూడా వచ్చుచేసెను. వెంటనే అగోతులను పూడ్చినవెననే సేను హెచ్చరికచేయుచున్నాను.

ఒకవిందు

మాడార్క్టరుగారైన తిరువలరావుగారు ఇంగ్లాండునకు పోవుసందర్భమున నిన్నటిదినము మాత్రైలోన్ న్నత పాకాలలో ఒక టీపార్టీ జరిగెను. మాసబుకలెక్టరుగారైన సెంగోదాయ్ వి. సి. యస్. గారు మాముఖ్యసభుజ్ఞి న్యాయతి బలరామదాసు బియే బియల్ గారు సెలవులో నున్న సబుజ్జీ కామరావు. బియే బియల్ గారు రెండవ సబుజ్జీ చిర్రావూరి వరదరాజులు బియే బియల్ గారు మాడిప్పిట్టు మనసబు ద్వారకాధిమిడిపాటి కృష్ణమూర్తి ఎమ్మెల్యే బియల్ గారు ఇంకా చాలమంది న్యాయ వాదులు వర్తకులు ధనికులు భూస్వాములు ఉద్యోగిగములు మొదలుగా గలవారందరు ఆసృట హాజరైరి. న్యాయతి బలరామదాసు గారు అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి. మాడార్క్టరుగారికి కొందరుకలసి బంగారపువాది గొలుసు యివ్వబూతుకొని సాలూరి రామరావుగారిని వాటిని యిచ్చుటకు ప్రార్థించిరి. అందు మీద రామరావుగారు వాచీగొలుసులను డాక్టరు గారికిచ్చుచు చక్కని ఉపన్యాసము నొకదాని నిచ్చిరి. సభను ముగించుచు బలరామ దాసుగారుమాడ డాక్టరు గారినిగూర్చి ప్రశంసించి. వారికి ఆయురారోగ్యములను ఉన్నతపదవులను ఇవ్వవలెనును ప్రజలచిరపున వేడిరి.

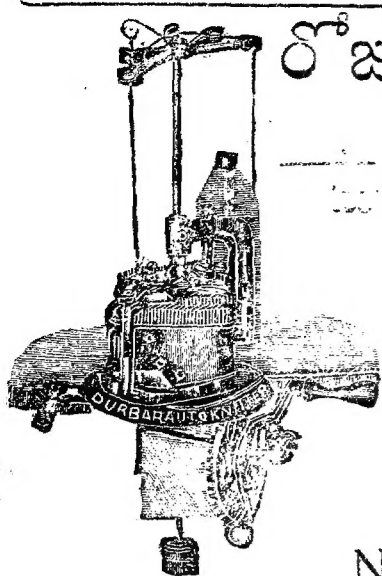
ఆంధ్రస్త్రీల బహుమతిపరీక్ష

ఈపరీక్ష వచ్చేనెల 9, 10 తేదీలను జరుగుననిన్ని దరఖాస్తులో వెంటనే పంపవలసినదిగా నున్నది ఇది వరలో ప్రకటింపబడినప్పటికి ఇంతవరకు దరఖాస్తులేమియు వచ్చియుండలేదని వినుటకు శోచనీయుముగానున్నది. ఈపరీక్ష విషయమై ప్రతి ఆంధ్రజిల్లాలో ముఖ్యపట్టణములకున్న ముఖ్యమగు వార్తాపత్రికలలోనున్న ప్రకటన చేయించినప్పటికి ఆంధ్రస్త్రీలు క్రద్ధపడినట్లు కనబడలేదు. పూర్వము యీపరీక్షకు వందమందిపైగా ఆంధ్ర నారిమణులు వచ్చేవారు. ఇప్పుడు ఏకారణమువల్లనో ఏరు ఈ పరీక్షను ఆదరించుచు మానినారు. ఈపరీక్షను ఏతేట జరుపుటకుగాను శ్రీ పితాపురం సుహారాజుగారు ఇదిరలో వెయ్యి రూపాయలనిచ్చియున్నారు. ఇప్పటికి ఒక్కదరఖాస్తు మాత్రము చేరినది. ఇంక దరఖాస్తులు రానియెడల ఈపరీక్ష జరుపబడదు. బహుశః ఈపరీక్షను ఇకముందు తీసివేసెద రని ఎంచెదను. ఇప్పుడు స్త్రీవ్యవ్ ఆంధ్రదేశములో విస్తరించిన హేళువుచేత ఈపరీక్ష ఇకముందు అవసరముండదని అనుకొనుచున్నాను.

నంబూరు
(ఒకవిలేఖరి)

ఈపురమున నొకవైశ్య గృహస్థుని మందిరమున స్వర్గీయ బమ్మ నాగేంద్రుగారి దత్తమూరుని వివాహము జరిగియుండెను. ఫలాలు బంధు (11-8-25) వందిత సన్యాసము (సదస్యమునందు ప్రథమమున పెండ్లి మూరునివైపు గాంధీ పూజా నిధికి రూ. 20-0-0 యాపై రూపాయలున్న కన్యాబాత మి పాట్టి కేవగిరిరావుగారు 100 పది రూపాయలున్న భక్తి పూర్వకముగా చేదించి పిమ్మట విద్యాంస సత్కారము గావించి యుండిరి.

రోజుకు రుకెలను గడించవచ్చును

మీరు మీయింట్లో వద్దనే యుండి

మీ ఆటో దర్బారును ఉపయోగించి

రోజుకు రుకెలను గడించవచ్చును.

అనుభవము అనవసరము

నేడే ప్రాప్తికృతులను వ్రాయుడు

GENZ WHEELER & Co.,
15, Clive Row, CAICUTTA.

No. 8 Broadway (Upstairs) Madras.

రెండు వాళ్ళు ఒకటే కునుకే వున్నప్పుడు
కంపెనీలోనే చేయవచ్చు. (8068)

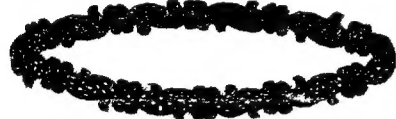
కానాదిభములను రిజాల్యుట్ల వారు
బదులీటూలు చూపునది [ప్రాప్తికృతుల గురించి వారు]

ధరలు
కరసము.
క్యేటలాగు
చివితము

వారము 30, 35, 40 అంగుళములలో దొరకును. శిన్నువి. కేజిలో పెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరకును.
యం. సి. గామానుజం కెట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

నమ్మకమును కొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్తానము

ది ఆంధ్రజ్యోతిరే మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

మావద్ద ఆనేకరకములు కొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుసులు, కానుకలను అడ్డగి వైకలు మొదలు బంగారు నగలు
స్వర్ణనగనత్తుములు వేసిన ఆనేకమాదిరి అడ్డగిలు, జడబిళ్ళలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చందనములు, పతకము
లు, మొదలగునవిన్న వెండి రైలుకూజాలు, టంబ్లర్లు, పేలాగిన్నెలు కాపిసెట్లు మొదలగు పాత్రసామానులన్న ఆనేక
రకములు కాపుగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగారమునకున్న
చాదివేండికిని రత్నములు మొదలగునాటికి గారంటి యివ్వబడును. నచ్చనివి వాపను తీసుకొనుచు.

పాపైటర్లు - కాకుమాను లక్షయ్యచౌదరి, శరగపాటికోటయ్య అందు బ్రదర్లు.

మలేరియా, ఇతర జ్వరములకు

వైరెక్సు

ఒక్కటే అమెరికన్ మైన ఫెర్మానుసిప్పును. దీనిని ఉపయోగించి ముంచిరణమును, ఆరోగ్యమును సాంధింప తక్కు
లేనిదొరకే ఈ యోగ్యతాపత్రిక నిచ్చియున్నాడు. అందువల్లనే **వైరెక్సు అమితముగా**

విక్రయమగుచున్నది. రహస్యమైన ఔషధములకాదు. పొరములను చూసిన వంతులనును.
బుడ్డి 1-కి ధర రు. 0-18-0 చి. పి. వార్షికీకరణ రు. 1-2-0.

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ ఆన్సూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

బొంబాయి

మొత్తం ఆస్తి ... రు. 2,29,00,000 లకు పైగానేగలదు.

1922-24 సం॥రములలో జరిగిన బుసిసెస్ మొత్తము రు. 80,00,000 లకు

వార్షిక ఆదాయము ... రు. 43,00,000 లకు

బాగుగా స్థిరపడిన కంపెనీ. దానిలో మీరు భీమాచేయుట మంచిది.

బెంగళూరు బ్రాంచి
152 కమ్యూనిటీ వీధి.
మద్రాసు బ్రాంచి
9 & 10 సెకండులైను వీధి.

లైఫ్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీలలో

భద్రమైన ట్టియు

672

సమయమునకు ఒదుగునట్టి

ఓరియంటల్ లోనే

భీమా చేయించుకొనుడు.

దీర్ఘ కాలమునుండి

అనేక కాలాదారులను

విస్తారమైన

మూలధనము గలిగియున్న

గొప్ప పాంధూదేశీయ

భీమాకంపెనీ.

Apply for full particulars to

Oriental assurance Buildings, F. E. Vaid Branch Secretary

Post Box No. 8, Madras.

Bangalore Branch:

No. 3, South Parade, Bangalore.

Trivandrum Branch:

Trivandrum.

చేంబర్లెన్ గారి
పెయిన్ బామ్

కాత సెట్టులు, నడుమ
కొప్పి, కాలినగాయములు
రల నొప్పి, వండ నొప్పి
నడుకులు, బెట్టి
మున్నగునవి దీనివలన
తక్షణ గుణ మగును.

అన్ని జాగాలలో
ప్రకటనమునకు
కిరీ దొరకును. (1)

సక్సన్ దంతచూర్ణము:- పల్ల వ్యాధులను
పోగొట్టుటకు ఇదియే
సంచి ఔషధము. 1 డబ్బు రు. 1-4-0.

టి. ఎస్. స్వామినాథశాస్త్రి,
నెం. 1 ఆలంగాల్లో కేసి లిమిట్ కంపెనీ మదరాసు.

నిష్పత్తు వాతాయగు ఇంగ్లీషు

వైద్యురాలు

ఆశ్చర్యమైన గుణము

డాక్టర్ అన్నతామస్ అన్యుగారు తిరునల్ శ్రీ...
ఇంగ్లీషు ఔషధములవల్ల గుణములేనందున తమ "లోక్" ను
నా సోదరికివాడితిని. ఆమెకు ఆశ్చర్యమైన గుణమునిచ్చినందుకు
సంతోషించుచున్నాను. ఇకమీదట ఈ ఔషధమును వారోగు
లకు వాడెను. ఈ ఔషధవివరములకు క్రిందిపత్రము వ్రాయు
మనెనది.

"కేసరీ కుటీరం"

ఆయుర్వేద ఔషధి ఔషధశాల, యెగూరు, మద్రాసు.

గుజరత్ ఆయుర్వేదిక్ ఔషధములు

1947

ఎప్పుడును శ్రేష్ఠముగా నుండుటకు ఆయుర్వేదశాస్త్రమునందు ప్రాచీనములచే తెలుపబడిన ప్రకారము వాటిని తయారుచేయుటయే ముఖ్యకారణము. అందుచేతనే అవి వైద్యులచేతను ఇతర ప్రజలచేతను ఇది స్థాపించబడిన 1890 సం॥రమునుండి విడువక వాడబడుచున్నవి.

ఒకసారిపరీక్షించిన, మీకును నమ్మకము కలుగును.

గుజరత్ ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీ

అహమదాబాదులోనున్న వైద్యరాజ జత శంకర్ లీలాధర్ గారిచే స్థాపించబడినది.

1925 సం॥రం మద్రాసు, 1902-1921 సం॥రములందు అహమదాబాదు, 1918 సం॥రం మట్టా, 1914 సం॥రం కలకత్తా, 1914 సం॥రం డెల్లీ, 1916 సం॥రం పూనా మొదలగు స్థలములందు జరిగిన ఆల్ ఇండియా ఆయుర్వేదీయ సమావేశములందును, హిందూదేశీయ మహాజనసభలందును అనేక స్వర్ణ, రజితనతకముల నిచ్చియున్నారు.

“ప్రతిచోటను ఏజెంట్లు కావలెను”

మహాత్మా గాంధీగారి అభిప్రాయము.

ఈ ఔషధశాలను రెండవసారి పోయిచూచితిని. వైద్యరాజగారి ఉద్యమము నిజముగా చాల గొప్పది. ఔషధశాలయందు పరిశుభ్రత, యేర్పాటు చాలాబాగుగానున్నది. యోగులు అచ్చటనే యుండుటకు కూడ ఏర్పాటులుచేయబడినవి. ఆప్రకారము చేయువారు యింటివద్దకంటెను శ్రేష్ఠతరమైన చికిత్స పొందగలరు. వైద్యరాజగారు ఔషధములతో కూడ ప్రకృతిచికిత్సను కూడ అవలంబించుట మిక్కిలి తృప్తికరమగు విషయము. ఇప్పుట ఔషధ సేవకంటెను, ఆహారవిషయములు మిక్కిలి శ్రద్ధతో గమనించబడుచున్నది.

30-6-1916.

మోహన్లాల్ కరంచంద్ గాంధీ.

అన్ని ఉత్తరములు ఈదగువ విలాసమునకే వ్రాయవలెను. పూర్తివివరములు గల క్యాటలాగు ఇనాముగా పంపబడును.

D. DESAI & Co.,

17, Edayapalayam Street, P. B. No 515 P. T. Madras.

ఉత్తరములు వ్రాయు పద్ధతినిగురించి ఏల కలత జేందెదరు?

కె. ఎమ్. జెనర్లిగారు

1770

WIDE-WORLD ENGLISH CORRESPONDENCE

సహాయముచే సదరు విధమున చక్కగా నేర్చుకొనుడు.

ఉత్తరములు వ్రాయుపద్ధతులను గురించి పూర్తిగా అన్ని విషయములు గల గ్రంథము.

విషయములు:—వ్యాకరణశాస్త్రములు, భాషా సంప్రదాయములు మొదలగువాటినిగురించు, ప్రాక్టికల్ లెటర్-రైటింగు అందు జనరల్ ఉపోద్ఘాతము వృత్తముగా వ్రాయబడిన పూర్తి అధ్యాయములు గలవు. ఇవిగాక అన్ని విషయములగురించి మాదిరి ఉత్తరములు, వ్యాపారసంబంధమైన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు మొదలగునవి విశేషముగా గలవు. చిన్నవర్తకమునకుసంబంధించిన వర్తకుల ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు, కోర్టులు, ఇన్ కమిటీస్సు, మునిసిపాలిటీ కుటుంబము, బడి మొదలగువాటికి సంబంధించిన ఉత్తరములు, వ్యాయమునకు సంబంధించినవియు, సామాన్యమైనవియు యందు లో గలవు. ఇది విద్యార్థులకు మిక్కిలి అమూల్యమైనది. ఒకటికి ధర రూ. 1-12-0. వి.వి. తపాలఖర్చు ప్రత్యేకము. ప్రతిచోటను ఏజెంట్లు కావలెను. “ఉత్తరములు అంగ భాషలోనే వ్రాయవలెను.”

INDUSTRY OFFICE (Book Dept.) 22, SHAMBAZAR BRIDGE ROAD CALCUTTA

జర్మని

Contessa-Nettel

శ్రేష్ఠమైన

మేక

కనెట్ నెట్టెల్

కామరా

మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన జేయిస్, ఇతర లెన్సులచే ఆమర్చబడినది.

ఉపయోగించుట చాల సులభము.

1949

For Rs 8-4-0 Only

and upwards according to quality & size

HAUFFS CHEMICAL & TROPICAL PLATES

హాఫ్సు కెమికల్ అండు ట్రాపికల్ ప్లేటులు.

Available in all Common grades & sizes Highest speed H. & D. 500

MIMOSA TROPICAL PHOTO PAPERS

మైమోస ట్రాపికల్ ఫోటో పేపరులు.

Made in all Common grades & sizes.

KINDERMANN'S PHOTO ACCESSORIES

కిండర్ మాన్సు ఫోటో పరికరములు.

For every Photographic need

MOUNTS

మాంట్లు

Most artistic & Beautiful

Rates very cheap Catalogues & price lists on application

(Sole Agents for India & Burma)

Bombay Berlin Trading Co.,

25, Mount Road, MADRAS.

Head Office: “DADY HOUSE” Church Gate Street, BOMBAY.

చెన్నపురి బజారుధరలు

మార్చి నెల 14-వ తేది శనివారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు 80 0 0 మొదలు	88 8 0 మొత్తము
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు వరకు
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	15 8 0 15 12 0
నెల్లూరివి ,, డిటా ,,	17 0 0 17 4 0
డిల్లివి ,, డిటా ,,	18 4 0 18 8 0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,,	8 12 0 9 0 0
నవ్వులు ,, ,,	20 0 0 24 0 0

2. వస్తుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	,, 10 8 0 11 0 0
నెనగలు ,, డిటా ,,	12 0 0 12 8 0
నెసలు ,, డిటా ,,	18 0 0 14 0 0
మినుములు ,, డిటా ,,	18 0 0 16 0 0
ఉలలు ర 164 ,,	8 4 0 8 8 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	,, 154 0 0 155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	,, 14 0 0 22 0 0
కొండాపురంవేరునెనగపప్పుబా1కి,,	55 0 0 60 0 0
ఇతరప్రదేశము ,,	50 0 0 58 0 0
వేరునెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 120 మిషకానూనె 132	
అముదము బా 1-కి	,, 184 0 0 185 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	,, 145 0 0
కూరపసుపు ,,	,, 100 0 0 105 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి,,	110 8 0 115 8 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 50,55	
కాళహస్తీపాయకట్టు	,, ,, 70,75
తెల్లము బా 1-కి	రు 85 0 0 52 8 0
చింతపండు బా 1-కి	,, 80 0 0 52 8 0

5. ఇనుము

పట్టా రకం బా 1-కి	,, 82 0 0 88 0 0
చదరంప	,, 82 0 0 85 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 తులం కు	,, 74 0 0 74 12 0
బంగారము, తులము 1-కి	,, 21 10 0 21 14 0
సవరము 1-కి	,, 18 14 0
ఇత్తడి బా 1-కి	,, 260 0 0 275 0 0
రాగి డిటా	,, 295 0 0 300 0 0
అస్కాచక్కెర 226 పౌ గలవి	84 8 0 85 4 0

7. రంగులు అలిజరైను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు	,, 70 0 0 72 0 0
తొట్టికృష్ణము డిటా	,,
సింహం డిటా ,, గుర్రం డిటా ,,	

8. దూది

బొండావేస్తుబారువ 1-కి	రు 800 0 0
పల్నాడు దూది ,,	,, 240 0 0

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	,, 8 0 0
మధుర నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	,, 6 0 0
పుట్లూరు యేనుగ నెం 8 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	,, 8 9 0
అహమదాబాదు నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	,, 7 12 0
నూళయేనుగ నెం 20	,, 10 10 0
జపాన్ నెం 20	
,, ,, 40 ఏ తేలిలు అయినను	,, 18 6 0
గోకాకు నెం 12 $\frac{1}{2}$	,, 8 10 0
నర్సాపూర్ నెం 24 $\frac{1}{2}$	,, 11 4 0
14 $\frac{1}{2}$ క్విలక్ పక్షి	,, 8 0 0
నెం 20 బెన్సి సింహం యీలె	,, 10 10 0
నెం 22 ,, ,,	,, 10 14 0
నెం 12 $\frac{1}{2}$ బెన్సి పర్కగు	,, 8 8 0
నెం 14 $\frac{1}{2}$,,	,, 8 12 0

Powell's Extract of Golden

8421

పవలుగారి ఆమోఘమైన కేసో

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద బోషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

సెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నవ్వుము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుమర్చునట్టి దివ్యబోషధము.

గుణము:— 6 మోతాదులకేసోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పుక నిలుచును. మరియు మూత్రవంబుధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీర్థమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1-4-0

దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1-3-0

మా దివ్యబోషధములు నుప్రసిద్ధమైన కాజములన్నిటిలోను దొరుకును.

మా చిత్రనిచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుము.

ఈ త్రుమ లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,
Lamington Road, Bomb.

కామినియా నూనె

పెంట్రిక లేఅందము.

రానిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు

పెంట్రికలు దువ్వివపుడు ఉడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఉడక నొుదలుపెట్టి పూర్తిగా పాడగును అట్లుకాకుండ నేడే కామి

యా నూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. పెంట్రికల

కేబాధ్యమున్నను మాన్పి ఈ దివ్యబోషధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లు చేయును ఒక పరీక్షపల్లమికే తెలియగలదు.

మీ శిరోజముల నతిశుభ్రపరచును బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్డఖరీదు రూ 2-10-0.

126 కీపీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

మీకు ఏనువానన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారును వ్రాయుడు.

1 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 1 ట్రం బుడ్డి 0-12-0

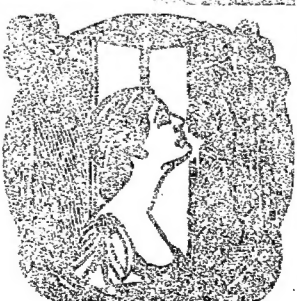
1 ట్రం బుడ్డి 0-8-0] మీ చేతిరుమాలునందు

చుక్కలు పేసికొన్న జరిమి మన్నిదిశలను వ్యాపించును.

పై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు నుందునరకులము ప్రతిదోటను విక్రయింపబడును. తమన్న సోలువజెంట్లగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బాహ్యమార్గము, బొంబాయి అని వ్రాసి పంపించుము.

కుష్టుకు నిరపాయకరమైన వూచీ

యైన, శాస్త్రసమ్మతమైన బోషధము.

కుష్టువ్యాధులలో అన్నివిధములకు అనగా నానులట్ట్యూబర్ కులర్, యైన స్టటిక్, పారాశక్ అన్నిరకములు కలసి నవి మున్నగువాటికిలోనికి వైపుతకు పొగవేయటమైనను చేయుటకు కావలసిన బోషధములు 45 దినములు ఉపయోగించుటచే అతివేగముగా కుదురును. సెట్టు 1 కి రూ 15/- లుపాలు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

బూటకమైన ఆశాస్త్రియమైన చికిత్సలను విడుపుడు.

డాక్టరు సి. ఫన్నన్ డీన్ ఎం. డి. మేజర్ ఐ. ఎమ్. ఎస్. ప్రొఫెసర్ ఆఫ్ సర్ ముఖాలజి, గ్రాండు మెడికల్ కాలేజి, బొంబాయి వీరు మీచికిత్సలోనున్న రోగిని పరీక్షించి యిట్లు తెలిపియున్నారు:—“మునుపటికంటె యిప్పుడు చాలా కుదిరినది, పూర్తిగా కుదురునను నమ్మకము గలదు”. విప్లవ పి. వీరాస్వామి సర్వేయర్, కాకినాడ:—“మీ బోషధముల వలననే నా వ్యాధి కుదిరినదని ధైర్యముగా చెప్పమన్నాను.”

ల్యూకోడర్మా (తెలవపు) దేహచ్ఛాయ తగ్గుటచేతను, లేక రక్తమునందు వర్ణము తగ్గుటచేతను లేక యితర కారణములచేతను గలగిన తెలమచ్చలలోనికి వైకి బోషధములను వాడుటచే తప్పక కుదురును సెట్టు 1 కి రూ 10. తపాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.

డాక్టరు బి. ఎం. మిక్రా, ఎల్. ఎమ్. ఎస్. పోలీసు ఆస్పత్రి, పూరి:—వీరు యిట్లు తెలిపియున్నారు “నేను మీ బోషధములను వాడితిని. మంచిగుణముగలిగినది.” బి. సింగ్ ఎస్పెక్టర్ పోస్ట్మెన్ యిట్లు వ్రాసిరి “నాశవారునికి పూర్తిగా కుదిరినది” విప్లవ జి. ఎల్. ప్రొఫెసర్, బొంబాయి—యిట్లు వ్రాసిరి “నామచ్చలు పూర్తిగా కుదిరినవి” కాప్టెన్ ఏ. టి. షేక్, పికార్పూర్, సిండ్—యిట్లు వ్రాసిరి “మీల్యూకోడర్మా చాలా ఉపయోగ కరముగా నున్నది.” విప్లవ మల్లిక్, కలకత్తా యిట్లువ్రాసిరి “నాచికిత్సలో నున్నరోగికి పూర్తిగా కుదిరినది.” 1482

Behar Chemical Works, Bhagalpur & Mihijam.

Tele. Add:—Chemists, Bhagalpore & obtain from

Agents:—Messrs. W. E. Smith & Co., Ltd. Madras.

Branches at Vepery, Esplanade & Ootacamund,

DADHA & Co.,

Iyacannoo Mudaliar, Madras.

(తెల్లకుసుమ-ముకుళాల

ఆకాలబహిష్టి)

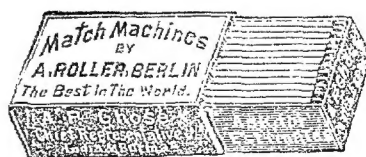
వి. జోగారావు ల్యాండ్ లార్డు, సత్యవరం. గోదావరి జిల్లా:—తెల్లకుసుమ, ముకుళాల, ఆకాలబహిష్టి మొదలగు వానిచే బాధపడుచున్న యొకస్త్రీకి లోద్రమ వాడినపిదప సౌఖ్యముగనున్నది సంతానసంపద

పిల్లలపేరు “కేసరి”

ఎ. ఈశ్వరప్పగారు కోటబొమ్మలి, గంజాము. సంతానభాగ్యము లేని అనేకస్త్రీలు తమ “లోద్ర” ను నేవించి పుత్ర పుత్రికా రత్నంబులను బడసిరి. కొందరు తమపిల్లలకు “కేసరి” అను నామమిడిరి. 163

“కేసరి కుమితం”

ఆయుర్వేద ఒషధీబోషధకాల, యెగ్నూరు, మద్రాసు.

World Famous “Roller’s”
(Germany)

MATCH MACHINES

(పపంచముందు సుప్రసిద్ధమైన “రోలర్స్” (జర్మనీ)

అగ్గిపుల్లు చేయు మెషిను

Apply to the Chief Agents

Mr. A. P. GHose, M. S. C. I. (London)

Consulting Match Expert,

42, BENIAPUKUR ROAD,

CALCUTTA.

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము అన్ని చోట్ల దొరకును, చక్కని డబ్బీలో నహా 1-కి వెల 10 అణాలు మాత్రమే.
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంజుకెట్టివీధి మదరాసు.

మద్రాసు వెన్సిలు ఫ్యాక్టరీ, మద్రాసు—(కేవలం తెలుగు ఫ్యాక్టరీ) 1964

Star of India H.H.B, B పెన్సిల్స్ జాయింగునరియైన రకములు. మామూలు వ్రాతకు మా పెన్సిల్స్ లో మేలురకం అత చాకలో ఇంకేవీ మీకు దొరకవు. (National, pioneer, Fort St., George) Star of India కాపీ పెన్సిల్స్ ఎంత సుఖముగా వ్రాయును. అరగవు. మా Blue, Red, Green పెన్సిల్స్ మంచి మేలైనవి. మీరు ఈ పెన్సిల్స్ కొంటే నున దేశములో వులు పోవును. మద్రాసు పెన్సిల్స్ తప్ప మరేవీ ముట్టనేముట్టరదు. వ్యాపారనకు పాయములన్నియు చేయుదును. నమూనాకట్ట రు 1/-

వి. వె రు మా ప్లస్ శె ట్టి ఓ న న్ను, మ ద్రా సు.

వాణిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అమృతాంజనము, రబ్బరుస్టాంపులు, స్టిల్స్, రాగి, బంగారము, వెండిసామానులపై చెక్కుట, బ్లాగులుచేయుట, స్టేషనరీ సామానులు. (80%) ఎంగ్రేవింగు

అంగీకరించిరి! అందరును అంగీకరించిరి!! అంగీకరించిరి!!!

మిక్కిలి ఉత్కృష్టమైనది!	స్క్విబ్ గుణము గల దని	విడువక ఉండదగిన మిత్రుడు.	కుదుర్చుటకంటె ఆటంకపరచుటమేలు
“నేను మద్రాసులో నున్నప్పుడు దీనిని అనేక మిత్రుల కిచ్చితిని. ఇన్ ఫ్లెయెంజా, మలేరియా మొనలగువాటిచే కఠినముగా బాధపడుచుండిన వారికి అద్భుతమైన గుణ మిచ్చినది.” టి. ఇ. ఆండర్సన్, బాటు రోడ్డు, కోలాలంపుర, ఎఫ్. ఎమ్. ఎన్.	ప్రమాణము చేయుచున్నాడు. “స్క్విబ్బు చలిజ్వరనివారిణి అద్భుతముగా పనిచేయుచున్నది. దానిని ఉపయోగించినవా రందరూ అది గుణము గల దని ప్రమాణము చేయుచున్నారు.” జి. జె. షే. లోకో డిపార్టుమెంటు, ఏ. అండ్ బి. రైల్వే, అస్సాము.	“ఇది అద్భుతమైన నివారిణి. మలేరియా జ్వరము, ఇన్ ఫ్లెంజా జ్వరములకు మిక్కిలి సుకారముని రుజువైనది. ఒకటి లేక రెండుబుడ్లు లేక నేను ఎప్పుడును మకాముకు వెళ్లుటలేదు.” బోసా, బి. ఏ. ఇన్ స్పెక్టరు ఆఫ్ స్కూల్స్, సాన్ గౌ, బర్మా.	“ఇది ఇన్ ఫ్లెంజాకే గాక మలేరియాకు కూడ మంచి గుణ మిచ్చును. మలేరియా రాకుండ ఆటంకపరచుటకై ప్రజలందరును ముఖ్యముగా దీని నొకబుడ్డిని తినవద్ద తప్పక ఉంచుకొనుట శ్రేయస్కరము.” ఎస్. సుబ్బారావు, ఎల్. ఎమ్. పి., ఇన్ ఫ్లెయెంజాహామ్, మైలాపూరు, మద్రాసు.

హిందూ దేశమునందు కుటుంబ ఔషధము

స్క్విబ్బు

చలిజ్వరనివారిణి

మలేరియా, ఇన్ ఫ్లెంజా, చలిజ్వరము లన్నిటికిని

మొగరల్ల మాడగ్న్ సెన్సు అండ్ కో.

1631

కెమిస్టులు, క్రాఫార్డు మార్కెట్టు, బొంబాయి

మద్రాసు డిపో. ఏ. ఎన్. ఆర్. మూర్తి అండ్ సన్స్, 9, పావ్ హామ్ము బ్రాడ్వే

ఎవరైనా కాదనలేరు. “ప్రతివాడవత్తుము సాక్షిహాడ స్క్విబ్బు సిద్ధాంతముయొక్క అమృతము, తీర్తిని గుఱించి వ్యతిరేకప్రాయమును యివ్వజాలరు.” జస్టిసు ఎమ్. హెచ్. డబ్ల్యు. హెవాల్డ్, ఏ. సి. ఎన్. హోకోట్టు, బొంబాయి.	మేలు - పక్షసాతము. “పేటెంటు ఔషధము లనిన నాకు స్పష్టము. అయితే స్క్విబ్బు ఔషధము అన్నివిధములను జ్వరములకు మిక్కిలి ఉపయోగించును. మంచిగుణ మిచ్చును.” రెవరెండు ఎమ్. జి. గోల్డ్ స్మిత్, హైదరాబాదు. (డక్కన్)	ప్రాకృత్యముములు కలియుట “నేను కొంతకాలమునుండి మలేరియాకు స్క్విబ్బు ఔషధము ను తీసికొనుచున్నాను. అది నాకు చాలగుణమిచ్చినది.” కె. సి. మెహతా. క్రైస్టు కళాశాల, కేంబ్రిడ్జ్, ఇంగ్లాండు.	నిరాశ జెందినవోగులకు ఆశగలదు. “మలేరియాజ్వరముచే బాధపడుచుండిన ఇద్దరు మిక్కిలి కఠినస్థితిలో నుండిరి. వారిని వైద్యులు కూడ చేయివదలిరి. అయితే స్క్విబ్బు ఔషధము వారికి మంచిగుణ మిచ్చినది” — సి. డి. ఎల్. ప్రయోగో, హైదరాబాదు. (డక్కన్)
---	---	--	--